

**WIZARA YA KATIBA NA SHERIA,
MJI WA SERIKALI MTUMBA,
MTAA WA KATIBA,
S.L.P. 315
40484 DODOMA**

Msaada wa kisheria kwa Haki, Usawa, Amani na Maendeleo

www.sheria.go.tz

KIMEPIGWACHAPA NA MPIGACHAPA MKUU WA SERIKALI, DODOMA-TANZANIA

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

WIZARA YA KATIBA NA SHERIA

HOTUBA YA MHESHIMIWA DKT. DAMAS DANIEL NDUMBARO (MB.), WAZIRI WA KATIBA NA SHERIA AKIWASILISHA BUNGENI MPANGO WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

**HOTUBA YA MHESHIMIWA DKT.
DAMAS DANIEL NDUMBARO (MB.),
WAZIRI WA KATIBA NA SHERIA
AKIWASILISHA BUNGENI MPANGO
NA MAKADIRIO YA MAPATO
NA MATUMIZI YA WIZARA KWA
MWAKA WA FEDHA 2025/2026**

YALIYOMO

ORODHA YA VIFUPISHO -----	II
A. UTANGULIZI -----	1
B. DIRA NA DHIMA-----	6
C. MUUNDO NA MAJUKUMU YA WIZARA-----	7
D. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 -----	8
E. MWENENDO WA BAJETI NA FEDHA ZILIZOPOKELEWA NA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025 -----	11
F. UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU KWA KUZINGATIA VIPAUMBELE -----	13
G. FURSA NA MIKAKATI YA KUTUMIA FURSA -	89
H. MIKAKATI YA KUTUMIA FURSA -----	90
I. SHUKRANI KWA WADAU NA WATENDAJI---	92
J. MPANGO NA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026 -----	96

ORODHA YA VIFUPISHO

AALCO	Asian-African Legal Consultant Organization (Shirika la Ushauri la Kisheria la Africa na Asia)
AI	Artificial intelligence (Akili Unde)
AZAKI	Asasi za Kiraia
BULK SMS	Jumbe Fupi zinazotumwa kwa watu wengi kwa wakati mmoja
CCM	Chama Cha Mapinduzi
CIMS	Case Inventory Management System (Mfumo wa Kielektroniki wa Kukusanya, Kuhifadhi na Kutoa Taarifa ya Mienendo ya Mashauri)
CTED	Counter-Terrorism Committee
ESAAMLG	Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group (Umoja wa Nchi za Mashariki na Kusini mwa Afrika wa Kudhibiti Fedha Haramu)
GIZ	German Society for International Cooperation
GoTHOMIS	Government of Tanzania Health Operation Management Information System
ICC	International Criminal Court
ICSID	International Center for Settlement of Investments Disputes
ICTS	Information and Communication Technologies
IJA	Institute of Judicial Administration (Chuo cha Uongozi wa Mahakama)

JoT e-CMS	Judiciary of Tanzania Electronic Case Management System (Mfumo wa Kielektroniki wa Mahakama wa Usimamizi wa Kesi)
LCIA	London Court of International Arbitration
LRMIS	Law Reform Management Information System
LST	Law School of Tanzania (Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo)
Mb	Mbunge
MSLAC	Mama Samia Legal Aid Campaign
NCC	National Construction Council
NECTA	National Examination Council of Tanzania
NeST	(Mfumo wa Kielektroniki wa Ununuzi wa Umma)
NIDA	National Identification Authority
OAGMIS	Office of Attorney General Management Information System
PCA	Permanent Court of Arbitration
PReM	Primary School Record Management (Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Shule ya Msingi)
RITA	Registration, Insolvency and Trusteeship Agency (Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhamini)
SMZ	Serikali ya Mapinduzi Zanzibar
TAKUKURU	Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa
TAMISEMI	Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa

TAnzLII	Tanzania Legal Information System (tovuti ya Serikali ya Tanzania Inayochapisha Maamuzi, Sheria na Kanuni Bure Mtandaoni)
TAWLA	Tanzania Women’s Lawyers Assosiation (Chama cha Wanasheria Wanawake Tanzania)
TBC	Tanzania Broadcasting Corporation
TEHAMA	Teknolojia ya Habari na Mawasiliano
THBUB	Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora
TIAC	Tanzania International Arbitration Center
TIArb	Tanzania Institute of Arbitration
TLS	Tanganyika Law Society
TTS	Transcription and Translation System (Mfumo wa Unukuzi na Tafsiri)
TV	Television
UNGPs – BHR	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights
UPR	Universal Periodic Review (Mfumo wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Binadamu wa Mapitio Katika Kipindi Maalum)
UWT	Umoja wa Wanawake Tanzania
VETA	Vocational Education Training Authority
WHO	World Health Organization (Shirika la Afya Duniani)

A. UTANGULIZI

1. Mheshimiwa Spika, ninaomba kutoa hoja kwamba kutokana na taarifa zilizowasilishwa leo katika Bunge lako na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti zilizochambua Bajeti ya Wizara ya Katiba na Sheria na Mfuko wa Mahakama, Bunge lako sasa likubali kupokea, kujadili na kupitisha taarifa ya utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025, pamoja na kujadili na kupitisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha ya Wizara ya Katiba na Sheria, Taasisi zake pamoja na Mahakama ya Tanzania kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026.

2. Mheshimiwa Spika, awali ya yote, ninamshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa fadhili zake na kutujalia afya njema na kutuwezesha kukutana hapa leo kwa ajili ya kujadili taarifa ya utekelezaji wa Bajeti ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 na Mwelekeo wa Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026.

3. Mheshimiwa Spika, kwa heshima na taadhima ninaomba kutumia fursa hii kumshukuru Mheshimiwa **Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuniamini na kunateua kwa mara ya pili kuiongoza Wizara ya Katiba na Sheria. Ninaahidi kuitumikia nafasi hii kwa uaminifu na

uadilifu ili kuwaletea maendeleo wananchi na Taifa kwa ujumla.

Pongezi

4. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee nitumie fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa umahiri wake katika kuiongoza nchi yetu. Katika kipindi cha uongozi wake, tunaendelea kushuhudia maendeleo na mafanikio makubwa katika sekta mbalimbali ikiwemo Sekta ya Sheria, ambapo tumeshuhudia kuimarika kwa mfumo wa utoaji haki, huduma za msaada wa kisheria, kukuza na kulinda haki za binadamu na watu pamoja na misingi ya utawala bora. Naomba niungane na Waheshimiwa Wabunge na Wananchi wenzangu kuendelea kumuomba Rais wetu kwa Mwenyezi Mungu amjaalie afya njema, hekima na busara katika kuliongoza Taifa letu la Tanzania.

5. Mheshimiwa Spika, kwa unyenyekevu mkubwa ninapenda kumpongeza Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuthibitishwa na Chama Cha Mapinduzi (CCM) kuwa mgombea wa Urais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika Uchaguzi Mkuu wa Oktoba, 2025. Aidha, ninapenda kuwapongeza Mheshimiwa Balozi Dkt. Emmanuel John Nchimbi, Katibu Mkuu wa Chama cha Mapinduzi kwa kuteuliwa kuwa mgombea mwenza na Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa

Baraza la Mapinduzi kuwa mgombea wa Urais wa Zanzibar. Vilevile, ninapenda kumpongeza Ndugu Stephen Masato Wasira kwa kuchaguliwa kuwa Makamu Mwenyekiti wa CCM Tanzania Bara.

6. Mheshimiwa Spika, ninaomba nitumie fursa hii pia kutoa pongezi zangu za dhati kwa Mheshimiwa Dkt. Philip Isdor Mpango, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; Mheshimiwa Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; na Mheshimiwa Dkt. Doto Mashaka Biteko (Mb.), Naibu Waziri Mkuu na Waziri wa Nishati kwa uongozi wao mahiri na uliotukuka katika kulitumikia Taifa letu.

7. Mheshimiwa Spika, nitumie nafasi hii kumshukuru na kumpongeza Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuwasilisha hotuba ambayo imefafanua utendaji wa Serikali kwa mwaka 2024/2025 na kutoa mwelekeo wa Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026. Aidha, ninawapongeza Waheshimiwa Mawaziri wote waliowasilisha Hotuba za Bajeti za Wizara wanazosisimamia kwa mawasilisho yao mazuri.

8. Mheshimiwa Spika, ninaomba nitumie nafasi hii kukupongeza wewe binafsi pamoja na Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

kwa kuliongoza Bunge kwa umahiri na weledi mkubwa. Aidha, kwa namna ya pekee naomba kutumia nafasi hii kukupongeza Mheshimiwa Spika kwa kazi nzuri unayoendelea kuifanya katika kusimamia Umoja wa Mabunge Duniani. Vilevile, nitoe pongezi kwa Wenyeviti wa Bunge ambao huendesha Vikao vya Bunge kwa niaba ya Spika.

9. Mheshimiwa Spika, ninaomba kutumia fursa hii kuwapongeza Mawaziri walioteuliwa na Mheshimiwa Rais kutekeleza majukumu katika Wizara mbalimbali katika kipindi cha kuanzia Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 ambao ni Mhe. William Vangimembe Lukuvi (Mb.), Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera, Bunge na Uratibu); Mhe. Palamagamba John Aidan Mwaluko Kabudi (Mb.), Waziri wa Habari, Utamaduni, Sanaa na Michezo; Mhe. Jerry William Silaa (Mb.), Waziri wa Mawasiliano na Teknolojia ya Habari; Mhe. Mhandisi Hamad Yusuf Masauni (Mb.), Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira); Mhe. Dkt. Ashatu Kachwamba Kijaji (Mb.), Waziri wa Mifugo na Uvuvi; Mhe. Abdallah Hamis Ulega (Mb.), Waziri wa Ujenzi; Mhe. Innocent Lugha Bashungwa (Mb.), Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi; Mhe. Jenista Joackim Mhagama (Mb.), Waziri wa Afya; Mhe. Balozi Mahmoud Thabit Kombo (Mb.), Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki; Mhe. Dkt. Selemani Saidi Jafo (Mb.), Waziri wa Viwanda na Biashara; Mhe. Balozi Dkt. Pindi Hazara Chana (Mb.), Waziri wa Maliasiali na Utalii;

Mhe. Deogratius John Ndejembu (Mb.), Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi; na Mhe. Ridhiwani Jakaya Kikwete (Mb.), Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu).

10. Mheshimiwa Spika, nichukue nafasi hii pia kuwapongeza Naibu Mawaziri walioteuliwa ambao ni Mhe. Deus Clement Sangu (Mb.), Naibu Waziri, Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora; Mhe. Cosato David Chumi (Mb.), Naibu Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki anayeshughulikia Masuala ya Mambo ya Nje; na Mhe. Dennis Lazaro Londo (Mb.), Naibu Waziri wa Mambo ya Nje na Ushirikiano wa Afrika Mashariki anayeshughulikia Masuala ya Afrika Mashariki.

11. Mheshimiwa Spika, kwa kipekee ninapenda kumpongeza Bw. Eliakim Chacha Maswi kwa kuteuliwa na Mhe. Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuwa Katibu Mkuu wa Wizara ya Katiba na Sheria na Dkt. Franklin Jasson Rwezimula kwa kuteuliwa kuwa Naibu Katibu Mkuu wa Wizara ya Katiba na Sheria. Uteuzi wao ni ishara ya imani kubwa aliyonayo Mhe. Rais juu ya uhodari na utendaji kazi wao.

Salam za Pole

12. Mheshimiwa Spika, Wizara ilipokea kwa masikitiko makubwa taarifa ya kifo cha Mhe. Dkt. Faustine Engelbert Ndugulile (Mb.), aliyekuwa Mbunge wa jimbo la Kigamboni (CCM) na Mkurugenzi

Mteule wa Shirika la Afya Duniani (WHO) Kanda ya Afrika, kilichotokea tarehe 27 Novemba, 2024. Wizara inawapa pole familia ya marehemu, Wananchi wa Jimbo la Kigamboni na Watanzania kwa ujumla. Mwenyezi Mungu aiweke roho ya marehemu mahali pema peponi, AMINA.

13. Mheshimiwa Spika, kwa nyakati tofauti nchi yetu imekumbwa na ajali na maafa katika maeneo mbalimbali zilizosababisha vifo, majeruhi, uharibifu wa mali na mazingira. Itakumbukwa tarehe 16 Novemba, 2024 kulitokea maafa ya kuanguka kwa jengo la ghorofa nne (4) katika eneo la Kariakoo, Jijini Dar es Salaam na kusababisha vifo, majeruhi na upotevu wa mali. Kwa namna ya pekee natoa pole kwa waathirika wa tukio hili. Aidha, ninaomba kutoa pole kwa waathirika na manusura wote wa matukio yote yaliyotokea nchini katika kipindi cha Mwaka wa Fedha 2024/2025. Mwenyezi Mungu aziweke roho za marehemu mahali pema peponi, AMINA.

B. DIRA NA DHIMA

14. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Katiba na Sheria inaongozwa na Dira ambayo ni “Katiba na Sheria wezeshi kwa maendeleo ya Taifa”. Aidha, Dhima ya Wizara ni “kuwa na mfumo madhubuti wa kikatiba na kisheria wenye kufanikisha utekelezaji wa sera na mipango kwa maendeleo ya Taifa”.

C. MUUNDO NA MAJUKUMU YA WIZARA

15. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Katiba na Sheria inajumuisha Mhimili wa Mahakama ya Tanzania, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali, Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora na Tume ya Utumishi wa Mahakama. Taasisi nyingine ni Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania, Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria, Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhamini (RITA), Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo na Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto.

16. Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Hati Idhini iliyotolewa kupitia Tangazo la Serikali Na. 619B la tarehe 30 Agosti, 2023 Wizara ina majukumu yafuatayo: -

- (i) Kuratibu utoaji wa huduma ya msaada wa kisheria;
- (ii) Kusimamia mfumo wa haki na utoaji haki;
- (iii) Kutunga sera zinazohusu masuala ya kisheria na kusimamia utekelezaji wake;
- (iv) Kushughulikia masuala ya kikatiba;
- (v) Uandishi wa sheria;
- (vi) Kuendesha mashtaka ya jinai;
- (vii) Kushughulikia uendeshaji wa mashauri ya madai na usuluhishi;

- (viii) Kuratibu masuala ya haki za binadamu;
- (ix) Usuluhishi wa migogoro ya kibiashara, sheria za kimataifa na mikataba;
- (x) Kuratibu usajili wa matukio muhimu ya binadamu, ufilisi na udhamini;
- (xi) Kuratibu tathmini na maboresho ya sheria;
- (xii) Kuratibu ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa sheria za utajiri asili na maliasilia za nchi;
- (xiii) Kushughulikia urejeshwaji wa wahalifu na masuala ya ushirikiano wa kimataifa kwenye makosa ya jinai;
- (xiv) Kuboresha utendaji na maendeleo ya rasilimali watu iliyo chini ya Wizara; na
- (xv) Kuratibu majukumu ya taasisi, mipango na miradi chini ya Wizara.

D. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

17. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara kwa mwaka wa fedha 2024/2025 umezingatia Dira na miongozo mbalimbali ya kitaifa na kimataifa ambayo ni pamoja na; Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Dunia (2030); Mpango wa Maendeleo wa Afrika (2063); Dira ya Taifa ya Maendeleo ya 2025; Mpango wa Tatu wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano (2021/2022 - 2025/2026); Ilani

ya Uchaguzi ya Chama Cha Mapinduzi ya Mwaka 2020; Ahadi za Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania alizozitoa wakati akifungua Bunge la 11 mwaka 2021; maelekezo ya Viongozi Wakuu wa Serikali pamoja na Mipango Mikakati ya Wizara na Taasisi zake.

18. Mheshimiwa Spika, katika bajeti ya mwaka 2024/2025, Wizara ilibainisha masuala ya kipaumbele kama ifuatavyo: -

- (i) Kuratibu utoaji wa huduma ya msaada wa kisheria;
- (ii) Kutunga Sera ya Taifa ya Haki Jinai;
- (iii) Kuwezesha urekebu wa Sheria za Tanzania;
- (iv) Uandishi wa sheria ikiwa ni pamoja na kuandaa Toleo la Sheria Ndogo zilizofanyiwa urekebu mwaka 2025 na kuimarisha marejeo na ufuatiliaji wa utekelezaji wa mikataba iliyosainiwa;
- (i) Kushughulikia masuala ya kikatiba ikiwa ni pamoja na kutoa elimu ya uraia na utawala bora kwa umma;
- (ii) Kusimamia mfumo wa haki na utoaji haki ikiwa ni pamoja na kuimarisha miundombinu ya Mahakama, kuharakisha mashauri ya kawaida na kumaliza mashauri ya muda mrefu;

- (iii) Kuendesha mashtaka ya jinai, kuimarisha utenganishaji wa shughuli za mashtaka na upelelezi;
- (iv) Kushughulikia uendeshaji wa mashauri ya madai na usuluhishi wa migogoro ya kibiashara, sheria za kimataifa na mikataba;
- (v) Kuwezesha uanzishwaji wa Kituo cha Usuluhishi wa Migogoro;
- (vi) Kuwezesha Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria kuanza kutekeleza majukumu yake;
- (vii) Kuratibu masuala ya haki za binadamu, utawala bora;
- (viii) Kuimarisha usajili wa matukio muhimu ya binadamu pamoja na usajili na ufilisi katika Mikoa yote ya Tanzania Bara;
- (ix) Kuratibu tathmini na maboresho ya sheria ikiwa ni pamoja na Kufanya Mapitio ya Mifumo wa Sheria inayosimamia Elimu, Michezo ya Kubahatisha na Kufanya Utafiti wa Mfumo wa Sheria Unaosimamia Utatuzi wa Migogoro ya Kibenki na Taasisi za fedha;
- (x) Kuratibu ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa sheria za utajiri asili na maliasilia za nchi;
- (xi) Kushughulikia urejeshwaji wa wahalifu na masuala ya ushirikiano wa kimataifa kwenye makosa ya jinai;

- (xii) Kuimarisha matumizi ya TEHAMA katika utoaji haki na huduma za kisheria; na
- (xiii) Kuboresha utendaji na maendeleo ya rasilimaliwatu ya Wizara na taasisi zake ikiwemo ajira, uteuzi, nidhamu na maadili.

E. MWENENDO WA BAJETI NA FEDHA ZILIZOPOKELEWA NA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

(i) Makusanyo ya Maduhuli

19. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025, Wizara pamoja na Taasisi zilizo chini ya Wizara ilipanga kukusanya maduhuli yenye jumla ya Shilingi **12,676,199,000.00** kutoka kwenye vyanzo mbalimbali vya mapato ambavyo ni pamoja na ada ya watoa huduma za msaada wa kisheria, ada za kusajili mashauri, faini zinazotokana na mashauri mbalimbali pamoja na pango la ofisi. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara na Taasisi zake imekusanya jumla ya Shilingi **9,036,054,037.00** sawa na asilimia **71.28** ya lengo la makusanyo ya maduhuli kwa mwaka 2024/2025 na asilimia **85.54** kwa lengo la kipindi cha miezi 10 kama ilivyoainishwa katika **Kiambatisho Na.1**. Sababu za kutofikia lengo la ukusanyaji wa maduhuli ni kuwepo kwa maombi pungufu ya usajili wa Watoa Huduma kwa Njia Mbadala na Watoa Huduma ya Msaada Kisheria ikilinganishwa na lengo lililowekwa.

(ii) Bajeti Iliyoidhinishwa

20. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2024/2025, Wizara iliidhinishiwa jumla ya Shilingi **486,296,754,555.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo Shilingi **112,497,549,000.00** ni kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi, Shilingi **228,180,396,571.00** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na Shilingi **145,597,319,000.00** ni kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha za maendeleo Shilingi **85,640,600,984.00** ni fedha za ndani na Shilingi **59,978,208,000.00** ni fedha za nje **(Kiambatisho Na.2)**.

(iii) Fedha Zilizopokelewa

21. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara imepokea jumla ya Shilingi **391,960,643,596.72** sawa na asilimia **80.60** ya Bajeti ya Shilingi **486,296,754,555.00** iliyoidhinishwa katika mwaka 2024/2025. Kati ya fedha zilizopokelewa, Shilingi **94,741,018,477.30** ni kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi, Shilingi **193,647,671,495.78** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na Shilingi **103,571,953,623.64** ni fedha kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Aidha, fedha za Miradi ya Maendeleo zinajumuisha Shilingi **66,045,048,103.65** fedha za ndani na Shilingi **37,526,905,519.99** fedha za nje. Muhtasari wa mchanganuo wa Bajeti iliyoidhinishwa na kiasi cha fedha kilichopokelewa

na Wizara na Taasisi kwa kipindi hicho zimeainishwa katika **Kiambatisho Na. 3a na 3b.**

F. UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU KWA KUZINGATIA VIPAUMBELE

22. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mpango na bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2024/ 2025 umezingatia vipaumbele vilivyowekwa na Wizara kama ifuatavyo:-

(i) Kuratibu Utoaji wa Huduma ya Msaada wa Kisheria

23. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha upatikanaji haki kwa watu wote kupitia huduma ya msaada wa kisheria, Wizara inaendelea kuimarisha uratibu na usimamizi wa huduma za msaada wa kisheria katika ngazi za kijamii. Katika kuhakikisha wananchi wanafikiwa kwa urahisi, Wizara inatekeleza Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia (**Mama Samia Legal Aid Campaign - MSLAC**). Tangu kuzinduliwa kwa Kampeni hii tarehe 27 Aprili, 2023, jumla ya Mikoa **25** imefikiwa na Kampeni. Mikoa hiyo ni Dodoma, Manyara, Shinyanga, Ruvuma, Simiyu, Singida, Iringa, Mara, Songwe, Morogoro, Njombe, Katavi, Tabora, Geita, Kigoma, Mtwara, Kilimanjaro, Mwanza, Mbeya, Lindi, Rukwa, Pwani, Arusha, Tanga na Kagera. Ili kuhitimisha nchi nzima, kwa upande wa Tanzania Bara Mkoa uliobaki ni Dar es Salaam ambapo Kampeni itatekelezwa Juni, 2025.

24. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Tanzania Zanzibar utekelezaji wa Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia umefanyika katika mikoa mitatu (**3**) ambayo ni Kaskazini Pemba, Mjini Magharibi na Kaskazini Unguja. Aidha, mikoa ya Kusini Pemba na Kusini Unguja Kampeni itatekelezwa Mei, 2025 na hivyo kukamilisha maeneo yote ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

25. Mheshimiwa Spika, katika utekelezaji wa Kampeni hiyo wananchi wamepatiwa huduma mbalimbali ikiwemo elimu kuhusu masuala ya haki na wajibu; umiliki na utatuzi wa migogoro ya ardhi; matunzo ya watoto; utatuzi wa migogoro ya ajira na mahusiano kazini; ukatili wa kijinsia; wosia, mirathi, ndoa na familia; usajili wa matukio muhimu ya binadamu; na haki za binadamu. Aidha, kupitia mada zinazotolewa, wananchi wamepata fursa ya kuuliza maswali kuhusu masuala ya kisheria na kupatiwa majibu papo kwa hapo. Kupitia Kampeni hiyo, jumla ya Halmashauri **180**, Kata **1,907** na Vijiji/Mitaa **5,702** ilifikiwa na jumla ya wananchi **2,698,908** (Wanaume **1,347,325** na Wanawake **1,351,583**) walifikiwa na kupata elimu na huduma za kisheria kupitia mikutano ya ana kwa ana.

26. Mheshimiwa Spika, katika utekelezaji wa Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia, elimu ya sheria pia imekuwa ikitolewa kupitia vyombo vya habari ikiwemo redio za kitaifa na

kijamii; televisheni na mitandao ya kijamii; na vipeperushi. Ninapenda kuchukua nafasi hii kuvipongeza na kuvishukuru vyombo vya habari kwa kuwa wadau muhimu kwa kipindi chote cha utekelezaji wa Kampeni ambapo kupitia wao jamii inaendelea kupata elimu na taarifa mbalimbali za utekelezaji wa Kampeni na vimesaidia kuongeza uelewa wa masuala ya kisheria na mwitikio wa wananchi kuhusu Kampeni. Hadi kufikia Aprili, 2025 maudhui ya elimu ya Sheria na masuala ya utawala bora kupitia Kampeni hii yametazamwa mara **43,035,493**.

27. Mheshimiwa Spika, kupitia Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia, jumla ya migogoro **24,691** iliyodumu kwa muda mrefu ilipokelewa ambapo baadhi ilidumu kwa zaidi ya miaka kumi. Utatuzi wa migogoro hiyo umewezesha kuimarisha amani, utulivu na utengamano miongoni mwa wanajamii kwani unaacha pande zilizokuwa na migogoro zimeelewana. Migogoro hii ilihusisha masuala ya ardhi, ndoa za utotoni, matunzo ya watoto, madai, ndoa, jinai, ukatili wa kijinsia, ardhi, ajira na mengineyo. Aidha, jumla ya migogoro **5,704** ilitatuliwa na kuhitimishwa kwa njia mbadala kati ya migogoro **23,399** ya muda mrefu iliyopokelewa. Utatuzi wa migogoro **18,987** unaendelea katika ngazi mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha uratibu wa huduma za msaada wa kisheria katika ngazi ya Halmashauri, Kata, Vijiji na Mitaa, Wizara imeanzisha Madawati ya Msaada wa Kisheria katika Mamlaka za Serikali za Mitaa **184**.

Madawati hayo yamesaidia kusogeza huduma za msaada wa kisheria kwa wananchi pamoja na uendelevu wa huduma ya msaada wa kisheria. Aidha, jumla ya watumishi **449** wameajiriwa ili kuwezesha Madawati hayo kutekeleza majukumu yake ipasavyo. Kupitia madawati haya, Wananchi wanawasilisha malalamiko na changamoto zao za kisheria na kupatiwa ufumbuzi.

28. *Mheshimiwa Spika*, tangu kuanzishwa kwa Madawati ya Msaada wa Kisheria, jumla ya wananchi **6,427,738** (Wanaume **2,905,356** na Wanawake **3,522,382**) wamepatwa elimu juu ya masuala ya kisheria na haki za binadamu. Aidha, migogoro **16,041** ilisajiliwa ambapo migogoro **7,889** ilipatiwa ufumbuzi na migogoro mingine **8,152** inaendelea kufanyiwa kazi. Migogoro hiyo ilijumisha masuala ya ardhi, ukatili wa kijinsia, matunzo ya Watoto, ndoa, ukiukwaji wa misingi ya utawala bora, masuala ya ndoa na familia, ajira na mahusiano kazini, madai na jinai. Uwepo wa Madawati umeongeza uendelevu wa huduma za msaada wa kisheria na kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma za msaada wa kisheria hususan ngazi za chini katika kijamii.

29. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara iliwezesha vikao vitatu vya Bodi ya Kitaifa ya Ushauri ya Msaada wa Kisheria. Pamoja na mambo mengine, Bodi iliishauri Wizara kuandaa sera ya msaada wa kisheria, mfuko wa huduma za msaada wa kisheria na kufanya ukaguzi wa mara kwa mara wa mashirika yanayotoa huduma za msaada wa kisheria nchini ili kuhakikisha kuwa huduma inayotolewa inakuwa kwenye kiwango kinachoridhisha. Masuala yaliyojadiliwa kwenye bodi yamefanyiwa kazi na Wizara imeandaa rasimu ya Sera ya Taifa ya Msaada wa Kisheria na ukaguzi wa Mashirika yanayotoa msaada wa Kisheria unaendelea kufanyika kama ilivyopangwa.

30. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma za msaada wa kisheria kwa kutumia Kliniki za Msaada wa Kisheria za Vyuo Vikuu vinavyofundisha taaluma ya Sheria kwa kuandaa Mwongozo wenye lengo la kuimarisha huduma za msaada wa kisheria kupitia wanachuo wa taaluma ya sheria na wakufunzi. Jumla ya Vyuo Vikuu **15** vimeanzisha na kuendesha Kliniki za Msaada wa Kisheria. Aidha, Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo (LST) imekuwa na Program ya lazima kwa wanafunzi wake kushiriki kutoa huduma ya msaada wa kisheria kwa wananchi katika ngazi za Kata ikiwa ni sehemu ya mafunzo kwa vitendo. Kwa kufanya hivyo, wanachuo wanakuwa na uelewa juu ya masuala ya msaada wa kisheria na kutengeneza ari ya kusaidia wananchi mara watakapohitimu

mafunzo yao. Vilevile, jumla ya wanafunzi **1,944** wameshiriki katika program na kutoa huduma za msaada wa kisheria kwa wananchi **17,074** kati yao wanaume **8,554** wanawake **8,520** katika mikoa yote **26** ya Tanzania Bara.

31. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha uratibu wa utoaji wa huduma ya msaada wa kisheria nchini, Wizara imekamilisha ujenzi wa mfumo wa kielektroniki wa Huduma za Msaada wa Kisheria (Haki Sheria) ambao unapatikana kupitia anuani <https://tlegalaid.sheria.go.tz>. Hatua inayofuata ni kutoa mafunzo ya kuwajengea uwezo watoa huduma ya msaada wa kisheria ili waweze kutumia mfumo wa huduma za msaada wa kisheria. Mfumo huu unawezesha upokeaji wa taarifa za utekelezaji wa huduma za msaada wa kisheria kutoka kwa Mashirika ya Msaada wa Kisheria na kuhifadhi taarifa za utekelezaji wa Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia. Pia, mfumo huu unalenga kurahisisha upatikanaji wa takwimu zinazotokana na utoaji wa huduma za msaada wa kisheria.

32. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025, jumla ya Mashirika **183** yamesajiliwa kutoa Huduma za Msaada wa Kisheria nchini ikilinganishwa na Mashirika **99** yaliyosajiliwa kipindi kama hicho katika mwaka 2023/2024. Kutokana na usajili huo, jumla ya mashirika yaliyosajiliwa yamefikia **377**. Aidha,

Wizara imefanya mafunzo kwa Wasaidizi wa Kisheria wapatao **216** (wanaume **99** na wanawake **117**). Lengo la mafunzo hayo ni kuhakikisha huduma za msaada wa kisheria zinasogezwa karibu zaidi na Wananchi. Hadi Aprili, 2025 kuna jumla ya Wasaidizi wa Kisheria **2,205** waliosajiliwa katika Mfumo wa Usajili wa Msaada wa Kisheria.

33. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kufikisha huduma za msaada wa kisheria kwa wananchi, Wizara ilishiriki kwenye Maonesho ya Kimataifa ya Biashara (Sabasaba), Maonesho ya Wakulima (Nanenane) na Maadhimisho ya Siku ya Kimataifa ya Wanawake ambapo huduma za msaada wa kisheria zilitolewa na kuwafikia jumla ya wananchi **1,914** (wanaume **1,056** na Wanawake **858**). Aidha, jumla ya migogoro **141** ilihitimishwa kati ya **233** iliyopokelewa. Migogoro **92** inaendelea kufanyiwa kazi katika ngazi mbalimbali za kimahakama na kiutawala kwa ajili ya hatua za utatuzi.

34. Mheshimiwa Spika, tarehe 18 Oktoba, 2024 Wizara kwa kushirikiana na Chama cha Wanasheria Tanganyika (TLS) iliratibu na kuwezesha Matembezi ya Amani na Msaada wa Kisheria dhidi ya Vitendo vya Ukatili na Mauaji ya Watoto ambapo jumla ya Wanasheria wa kujitegemea **150** walishiriki. Lengo kuu la matembezi hayo lilikuwa kuhamasisha na kupinga vitendo vya ukatili na mauaji ya watoto. Jumla ya wananchi **24**

(Wanaume **9** na Wanawake **15**) waliokuwa na uhitaji walipata huduma za msaada wa kisheria ambapo mashauri yao yaliwasilishwa TLS na kupatiwa ufumbuzi.

35. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025, Wizara imekamilisha rasimu ya Mpango Mkakati wa Jukwaa la Haki Mwanamke. Aidha, tarehe 04 na 05 Agosti, 2024 Wizara ilishiriki katika Jukwaa la Mwaka la Mashirika yasiyo ya Kiserikali na uzinduzi wa Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Umoja wa Wanawake Tanzania (UWT) iliyofanyika mkoani Dodoma mtawalia. Kupitia ushiriki huo, jumla ya wananchi **637** (wanaume **318**, wanawake **319**) walipatiwa huduma za msaada wa kisheria kutoka katika Kata za Chamwino Ikulu, Chang'ombe, Mpunguzi na Viwanja vya Chinangali.

(ii) Kutunga Sera ya Taifa ya Haki Jinai

36. Mheshimiwa Spika, Wizara imeandaa rasimu ya Sera ya Taifa ya Haki Jinai na Mkakati wa Utekelezaji wa Sera hiyo. Rasimu hiyo imeweka mwelekeo wa jinsi ya kushughulikia changamoto zilizopo katika mnyororo wa haki jinai kwa kuzingatia mapendekezo yaliyoainishwa katika Taarifa ya Tume ya Kuangalia Jinsi ya Kuboresha Mfumo wa Haki Jinai Nchini. Lengo la Sera hii ni kuhakikisha kunakuwepo mfumo jumuishi wa ushughulikiaji wa masuala ya haki jinai nchini.

Mfumo huo unahusisha kuzuia uhalifu; kubaini uhalifu; upelelezi; ukamataji watuhumiwa; uendeshaji wa mashtaka; utoaji wa haki ya uwakilishi kwa watuhumiwa; utoaji wa hukumu na adhabu; urekebishaji wa wafungwa; na uangalizi na ufuatiliaji wa wafungwa au watuhumiwa walio katika maeneo ya vizuizini. Sera hii itachangia katika kuimarisha utawala wa sheria na kuendeleza uwepo wa amani na utulivu nchini. Serikali inakamilisha uchambuzi wa maoni ya wadau ili yazingatiwe ipasavyo. Sera hiyo inatarajiwa kuidhinishwa na Serikali katika mwaka wa fedha 2025/2026.

(iii) Kushughulikia Masuala ya Kikatiba ikiwa ni Pamoja na Kutoa Elimu ya Utawala bora na uraia kwa Umma

37. Mheshimiwa Spika, Serikali kupitia Wizara ya Katiba na Sheria inatoa elimu ya uraia kwa umma na utawala bora kwa viongozi na watendaji katika ngazi ya Mkoa na Wilaya. Malengo ya elimu hiyo ni kuwajengea uwezo watendaji wa Serikali za Mitaa na Vyombo vya Usalama kwenye masuala ya uraia, haki za binadamu, misingi ya utawala bora na demokrasia.

38. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara ilitoa mafunzo ya elimu ya uraia na utawala bora kwa wajumbe wa Kamati za Usalama za Mikoa na za Wilaya; Watendaji wa Kata; na Menejimenti na Wataalam katika Halmashauri **122** zilizopo katika Mikoa **17** sawa na asilimia **244** ya lengo la kuzifikia Halmashauri **50** katika mwaka 2024/2025. Mikoa na idadi ya Halmashauri hizo ni Rukwa (**5**), Iringa (**5**), Morogoro (**9**), Mara (**9**), Geita (**6**), Kigoma (**8**), Tabora (**8**), Katavi (**5**), Kilimanjaro (**7**), Songwe (**5**), Mtwara (**8**), Mwanza (**8**), Mbeya (**6**), Lindi (**6**), Pwani (**9**) Tanga (**11**) na Arusha (**7**).

39. *Mheshimiwa Spika*, katika kujenga kizazi chenye uzalendo, maadili na uwajibikaji kwa nchi, Wizara kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais-TAMISEMI; Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia; Mamlaka ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi (VETA); na Chuo cha Uongozi wa Mahakama iliandaa maudhui ya Elimu ya Katiba na Uraia kwa Shule za Awali, Msingi, Sekondari na Vyuo vya Mafunzo ya Ufundi Stadi. Maudhui hayo yatachopekwa katika mitaala ya Elimu ya Awali, Msingi, Sekondari na Vyuo vya Ufundi Stadi ili kuwezesha wanafunzi kupata elimu ya Katiba na uraia wakiwa masomoni.

40. *Mheshimiwa Spika*, ili kuimarisha ushirikiano katika Sekta ya Sheria baina ya pande mbili za Muungano, Wizara ya Katiba na Sheria na Afisi ya Rais Katiba, Sheria, Utumishi na Utawala Bora ya Serikali ya Mapinduzi Zanzibar zilikutana na

kujadili masuala mbalimbali ya kisheria na kikatiba kwa lengo la kubadilishana uzoefu, utaalam na tafiti za kisheria hususan katika maeneo tunayoshahabiana ili kutatua changamoto mbalimbali za kisheria kwa pande zote mbili za Muungano. Aidha, kupitia vikao viwili (2) vilivyofanyika, pande mbili za Muungano zilibadilishana uzoefu kuhusu masuala ya Mahakama ya Rufani; mfumo wa uendeshaji wa kesi kielektroniki; mashtaka katika makosa ya uhujumu uchumi na uhalifu wa kupangwa; na namna ya kushughulikia makosa ya udhalilishaji na usafirishaji haramu wa binadamu.

(iv) Kusimamia Mfumo wa Haki na Utoaji Haki ikiwa ni Pamoja na Kuimarisha Miundombinu ya Mahakama, Kuharakisha Uhitimishaji wa Mashauri Mapya na Kumaliza Mashauri ya Muda Mrefu

a. Kusimamia Utekelezaji wa Mfumo wa Utoaji Haki

41. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kuratibu maboresho ya mfumo wa haki kwa kuzingatia mapendekezo ya Tume ya Kuangalia Jinsi ya Kuboresha Taasisi za Haki Jinai Nchini. Kukamilika kwa maboresho hayo kutaongeza imani katika mfumo wa utoaji haki nchini.

42. Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa kifungu cha 219(5) cha Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai, Sura ya 20, Waziri mwenye dhamana ya

sheria amepewa mamlaka ya kuwaachilia huru wafungwa waliotenda makosa wakiwa na changamoto ya afya ya akili ambao wamehifadhiwa katika Taasisi ya Afya ya Akili Isanga kwa uangalizi. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara ilitoa amri za kuwaachilia huru wakosaji **68** baada ya kuthibitika afya zao za akili zimeimarika na wanaweza kurudi uraiani kuendelea na shughuli za kiuchumi.

b. Ushirikiano wa Masuala ya Kisheria Kikanda na Kimataifa

43. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuiwakilisha Serikali katika mikutano mbalimbali ya kisheria ya kikanda na kimataifa katika Sekta ya Sheria. Baadhi ya mikutano ambayo Wizara ilishiriki katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 ni Pamoja na Mkutano wa kawaida wa 10 wa Kamati Maalum ya Mawaziri wa Sheria na Haki ya Umoja wa Afrika uliofanyika Zanzibar. Katika mkutano huo, Tanzania ilichaguliwa kuwa Mwenyekiti wa Kamati hiyo. Aidha, nafasi hii inatoa fursa kwa Nchi kuwasilisha na kupitisha agenda zake kwa maslahi ya Taifa. Pia, Kamati hiyo iliwasilisha nyaraka za kisheria katika Mkutano wa 38 wa Wakuu wa Nchi na Serikali wa Umoja wa Afrika kwa ajili ya maamuzi. Nyaraka hizo ni:-

- (i) Rasimu ya mapendekezo ya mkataba wa Afrika wa kutokomeza ukatili dhidi ya wanawake na wasichana;

- (ii) Rasimu ya sheria ya kuanzisha Kituo cha Afrika cha kusimamia usalama wa chakula; na
- (iii) Viambatisho tisa **(9)** vya Itifaki ya eneo la soko huru la biashara Afrika.

44. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara ilishiriki katika Mkutano wa Nchi Wanachama wa Shirika la Mashauriano ya Sheria za Kimataifa kwa Nchi za Afrika na Asia (AALCO) mbao ulifanyika Bangkok, Thailand. Mkutano huo ulihusisha nchi za Afrika na Asia ambapo nchi hizo zilikubaliana kuhusu masuala mbalimbali ikiwemo kuongeza makosa ya uhalifu wa kivita, kuwa na mashirikiano katika masuala ya ushahidi katika eneo la utafishaji mali na ulinzi katika Ukanda wa Uchumi wa Bahari (*Exclusive Economic Zone - EEZ*). Aidha, katika mkutano uliofanyika nchini Kenya, Tanzania iliwasilisha taarifa za ziada ili kuwezesha kuondolewa katika orodha ya nchi hatarishi katika masuala ya Utakatishaji Fedha na Ugaidi.

c. Kuimarisha Usikilizaji wa Mashauri, Ujenzi na Ukarabati wa Miundombinu ya Mahakama

45. Mheshimiwa Spika, ili kuongeza kasi ya utendaji kazi, Mahakama imeendelea kuongeza idadi ya Maafisa Mahakama. Katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 jumla ya Majaji **10** wameteuliwa (Mahakama Kuu – **5** na Mahakama ya Rufani – **5**) na hivyo kufanya idadi ya Majaji waliopo kufikia

146 (Mahakama Kuu – **107** na Mahakama ya Rufani - **39**). Vilevile, Mahakimu **91** wameajiriwa na hivyo kufanya idadi ya Mahakimu kufikia **1,426** (Mahakama za Mwanzo - **195** na Mahakama za Hakimu Mkazi - **1,231**).

46. Mheshimiwa Spika, suala la kupunguza mlundikano wa mashauri mahakamani ni moja ya vipaumbele muhimu vya Serikali katika kuhakikisha kuwa wananchi wote wanapata haki kwa wakati. Kwa kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 kulikuwa na jumla ya mashauri **238,154** mahakamani; kati ya hayo **63,050** yalikuwepo mwanzoni mwa Julai, 2024 na mashauri **175,104** yalifunguliwa. Kati ya mashauri **238,154** yaliyokuwepo, mashauri **174,581** yalisikilizwa na kuhitimishwa na mashauri **63,573** yanaendelea katika hatua mbalimbali. Aidha, mashauri yenye umri mrefu Mahakamani ni **2,780** sawa na asilimia **4** ya mashauri yote yaliyobaki Mahakamani. Kati ya mashauri yenye umri mrefu yaliyopo mahakamani, mashauri **1,325** yapo Mahakama ya Rufani; **189** yapo Mahakama Kuu; **553** yapo Mahakama za Hakimu Mkazi na Wilaya; na **713** yapo Mahakama za mwanzo. Pia, katika Mahakama Kuu Divisheni ya Makosa ya Rushwa na Uhujumu Uchumi, jumla ya mashauri **59** yalibakia mwishoni mwa Juni 2024, **118** yalisajiliwa, **108** yalisikilizwa na **69** yalibakia.

47. Mheshimiwa Spika, vigezo vinavyotumika kubainisha umri mrefu wa mashauri ni miaka miwili (**2**) kwa Mahakama ya Rufani na Mahakama

Kuu; mwaka mmoja (**1**) kwa Mahakama za Hakimu Mkazi na Wilaya; na miezi sita (**6**) kwa Mahakama za Mwanzo.

48. Mheshimiwa Spika, Mahakama imeendelea kufanya ukaguzi na usimamizi wa shughuli za Mahakama katika Mahakama za Hakimu Mkazi, Wilaya na Mwanzo kwa Kanda **18** za kimahakama ambapo ukaguzi umefanyika kwa asilimia **99.7** ikilinganishwa na Ukaguzi wa kipindi kama hiki kwa mwaka 2023/2024 ambapo ulifanyika kwa asilimia **99.3**. Matokeo ya ukaguzi huo, yamewezesha kuongeza kasi ya umalizaji mashauri mahakamani kwa kuwa huambatana na ukaguzi wa jalada moja baada ya jingine. Vilevile, magereza **103** kati ya **129** yaliyopo yalikaguliwa, sawa na asilimia **80.2**.

49. Mheshimiwa Spika, Mahakama ya Tanzania imeendelea kushirikiana na wadau wake katika mnyororo wa haki jinai ili kuhakikisha mashauri yanamalizika kwa wakati. Tarehe 06 Aprili 2025 Mahakama iliitisha kikao kazi cha pamoja kilichohusisha wadau kutoka Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa, Mamlaka ya Maabara ya Mkemia Mkuu wa Serikali, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka, Chama cha Mawakili Tanganyika, Idara ya Ustawi wa Jamii, Jeshi la Polisi, Jeshi la Magereza pamoja na Mamlaka ya Kudhibiti na Kupambana na Dawa za Kulevya. Kupitia kikao hicho, wajumbe walijadili taarifa ya hali ya mashauri ya mlundikano mpaka kufikia Desemba -2024, hali ya mahabusu magerezani na mkakati

wa kupunguza mlundikano na matumizi ya TEHAMA kwenye usikilizaji wa rufaa na maombi.

50. Mheshimiwa Spika, Mahakama ya Tanzania imeendelea na utekelezaji wa Mpango wa Ujenzi na Ukarabati wa Miundombinu ya Mahakama wa Miaka Mitano (2021/2022 – 2025/2026). Lengo la Mpango huo ni kuboresha na kusogeza huduma za Mahakama karibu na Wananchi ili kuwapunguzia gharama na muda wanaoutumia kupata huduma za mahakama. Katika mwaka wa fedha 2024/2025 hadi kufikia Aprili, 2025 hali ya ujenzi na ukarabati wa majengo mbalimbali ya Mahakama ni kama ifuatavyo:-

- (i) Ujenzi wa Vituo Jumuishi vya Utoaji Haki tisa (**9**) unaendelea ambapo ujenzi Katika Kituo cha Katavi umefikia (asilimia **42**), Songea (asilimia **51**), Songwe (asilimia **27**), Njombe (asilimia **68**), Simiyu (asilimia **35**), Lindi (asilimia **47**), Singida (asilimia **5**), Tunduru – Ruvuma (asilimia **18**), Korogwe – Tanga (asilimia **95**), Ulanga-Morogoro (asilimia **99**) Pemba (asilimia **25**) na Geita (asilimia **78**); Chamwimo – Dodoma (asilimia **55**);
- (ii) Ujenzi wa majengo ya Mahakama za Wilaya 11 unaendelea ambapo ujenzi katika Mahakama ya Kibiti umefikia (asilimia **53**), Ubungo (asilimia **98**), Nachingwea (asilimia **9**), Simanjiro (asilimia **18**), Hanang-Manyara

- (asilimia 19), Mbulu-Manyara (asilimia **50**) na Mkalama-Singida (asilimia **8**);
- (iii) Ukarabati wa jengo la zamani la Mahakama Kuu Dodoma umefikia asilimia **57**;
- (iv) Ujenzi wa jengo la Makao Makuu ya Mahakama umekamilika na kuzinduliwa tarehe 05 Aprili, 2025;
- (v) Ujenzi wa nyumba za Majaji eneo la Iyumbu Dodoma umekamilika na kuzinduliwa tarehe 05 Aprili, 2025;
- (vi) Ujenzi wa nyumba ya Jaji Mkuu, jijini Dodoma unaendelea ambapo ujenzi umefikia asilimia **56**; na
- (vii) Ujenzi wa Mahakama za Mwanzo **72** unaendelea ambapo ujenzi katika Mahakama za Izigo, Nyakakika-Kagera na Kigoma Kaskazini, Heru Juu, Manyovu-Kigoma umefikia asilimia **22**; Mipingo, Mtandi, Ndomoni - Lindi na Chikundi-Mtwara (asilimia **72**); Msata, Bungu, Somangila na Kimanzichana-Pwani na Mbagala Dar es Salaam (asilimia **28**); Unyamikubi, Minyughe-Singida; Kwamtoro-Dodoma; Bwakila Chini, Minepa - Morogoro (asilimia **60**); Chikongola, Kitangari -Mtwara na Nalasi, Likuyu Sekamaganga, Lilondo-Ruvuma (asilimia **31**); Manda, Lupembe-Njombe; Izazi, Mafinga-Iringa na Ngoheranga-Morogoro (asilimia **82**); Kabila, Inonelwa, Nyatukala-Mwanza na Muganza-Geita (asilimia

38); Mugumu-Musoma na Lagangabilili, Ngulyati, Nyalikungu-Simiyu (asilimia **55**); Malunga, Majengo-Shinyanga na Ng'azo-Geita (asilimia **87**); Engasment, Tarakea-Kilimanjaro, Terrat-Manyara, Gonja na Sanya Juu - Kilimanjaro (asilimia **70**); Minjingu-Manyara, Terat, Maji ya Chai na Makuyuni-Arusha (asilimia **72**); Kasanga, Namanyere na Nambogo-Rukwa, Ugalla, Sibwesa, Mamba -Katavi (asilimia **36**); Lupa Tingatinga, Ndobo, Rujewa-Mbeya na Kanga, Msangano-Songwe (asilimia **85**), Ilangala-Mwanza (asilimia **38**), Mbalizi-Mbeya (asilimia **75**), na Machame-Kilimanjaro (asilimia **24**), Haubi-Dodoma (asilimia **69**), Kinusi-Dodoma (asilimia **50**), Rugwa-Singida (asilimia **20**), Magubike-Morogoro (asilimia **5**), Kipili-Tabora (asilimia **2**), Nanjilinji-Lindi (asilimia **15**) na Kitumbeine-Arusha (asilimia **97**).

d. Usimamizi wa Utumishi wa Mahakama

51. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025 Tume ya Utumishi wa Mahakama imeendelea kusimamia watumishi wa Mahakama ya Tanzania ikiwa ni pamoja na uteuzi, ajira mpya, maslahi ya watumishi, masuala ya nidhamu na maadili. Katika kipindi husika, Tume ilimshauri Mheshimiwa Rais juu ya Uteuzi wa Jaji mmoja (**1**) wa Mahakama Kuu ya Tanzania, Tume iliteua Naibu Wasajili sita (**6**), Mkurugenzi wa

Sheria Mkurugenzi Msaidizi wa TEHAMA na Watendaji wa Mahakama wanne **(4)**, Tume imeajiri watumishi **498** wa Mahakama wa kada mbalimbali. Tume iliwathibitisha kwenye cheo cha uongozi Msajili Mkuu, Msajili wa Mahakama ya Rufani, Msajili wa Mahakama Kuu, Naibu Wasajili **34**, Mtendaji wa Mahakama ya Rufani, Mtendaji wa Mahakama Kuu Divisheni na Watendaji wawili **(2)** wa Mahakama Kanda. Aidha, Tume iliwathibitisha kazini jumla ya watumishi **283** wa kada mbalimbali.

52. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha nidhamu na maadili kwa watumishi wa Mahakama yanasimamiwa ipasavyo, Tume ilishughulikia mashauri **27** ya nidhamu na kutolewa uamuzi ambapo kati ya mashauri hayo, saba **(7)** yaliwahusu Maafisa Mahakama na **20** watumishi wasio Maafisa Mahakama.

53. Mheshimiwa Spika, Tume ya Utumishi wa Mahakama pia imeendelea kuimarisha Kamati za Maadili za Maafisa Mahakama ngazi ya Mikoa na Wilaya kwa kuhakikisha kunakuwepo usimamizi madhubuti wa utekelezaji wa majukumu yao. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Tume imeratibu ukaguzi wa Kamati za Maadili za Maafisa Mahakama katika mikoa saba **(8)** ya Arusha, Manyara, Iringa, Pwani, Mtwara, Lindi, Njombe na Ruvuma na wilaya **49** ndani ya mikoa hiyo. Ukaguzi huu ulilenga kutathmini namna Kamati zinavyotekeleza majukumu yake, kutoa ushauri wa kuboresha utendaji, na kupokea maoni

kutoka kwa wajumbe wa Kamati. Hivyo, kuimarisha utendaji wa Kamati na nidhamu katika Mahakama na kuongeza imani ya wananchi katika mfumo wa utoaji haki.

54. Mheshimiwa Spika, Tume ya Utumishi wa Mahakama imeendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu majukumu yake na uwepo wa Kamati za Maadili za Mikoa na Wilaya katika mikoa ya Manyara, Kigoma, Mbeya, Mwanza, Mtwara, Kagera na Mara. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, vipindi nane (**8**) vya redio vilirushwa kupitia redio za kijamii za Manyara FM, Smile FM, TBC, Joy Fm Redio, Morning Star Redio, Safari Fm Redio, Redio Free Africa pamoja na mitandao ya kijamii ya Facebook, Instagram, x (uliojulikana kama Twitter) na Youtube.

(v) Uandishi wa Sheria Ikiwa ni Pamoja na Kuandaa Toleo la Sheria Ndogo Zilizofanyiwa Urekebu mwaka 2025 na Kuimarisha Marejeo na Ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Mikataba Iliyosainiwa

55. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali (OMMS) imeendelea kuhakikisha kuwa sheria za nchi zinakwenda na wakati na zinaakisi sera na vipaumbele vya Serikali katika nyanja za kisiasa, kiuchumi, kijamii, kiutamaduni, kimazingira na kiteknolojia. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi

Aprili, 2025 Ofisi iliandaa Miswada ya sheria **16**. Miswada iliyoandaliwa ni kama ilivyoainishwa kwenye **Kiambatisho Na.4**. Aidha, katika kipindi husika, Wizara kupitia OMMS ilisimamia utangazaji wa Sheria Kuu mpya **15** ambazo zilisainiwa na Mhe. Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali (**Kiambatisho Na.5**).

56. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ilihakiki na kuchapisha jumla ya Sheria Ndogo **903**, ikilinganishwa na Sheria Ndogo **885** zilizohakikiwa na kuchapishwa katika kipindi kama hicho Mwaka 2023/2024. Lengo la kutengenezwa kwa sheria ndogo ni kufafanua maudhui yaliyobainishwa kwenye Sheria Kuu. Sheria hizo zinajumuisha Kanuni **125**, Amri **171**, Notisi **408**, Sheria Ndogo **182**, Matamko tisa (**9**) na Hati nane (**8**). Orodha ya Sheria Ndogo zilizoandaliwa kuanzia Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 ni kama zinaoonekana kwenye **Kiambatisho Na.6**.

57. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025, jumla ya Sheria Ndogo Kifani (**Model By-Laws**) **40** ziliandaliwa kwa ajili ya kuziongoza Wizara, Taasisi na Mamlaka za Serikali za Mitaa katika uandaaji wa Sheria Ndogo. Sheria zilizoandaliwa zinajumuisha Sheria **32** za Wizara na Taasisi za Serikali na nane (**8**) za Halmashauri. Aidha, Sheria Ndogo Kifani

zinaandaliwa kwa ajili ya kuingizwa katika Mfumo wa kielektroniki wa OAGMIS ili kupunguza dosari za uandishi pamoja na kurahisisha mchakato wa uhakiki. Kati ya Sheria hizo, Sheria nane **(8)** zimekamilika na zimewekwa kwenye Mfumo wa OAGMIS baada ya kuhakikiwa na kuanza kutumika tarehe 01 Machi, 2025. Orodha ya Sheria Ndogo Kifani zilizoandaliwa na kukamilika kuanzia Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 ni kama zinavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.7.**

58. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza programu ya kutumia lugha ya Kiswahili kwenye utoaji haki na kuwawezesha wananchi kuzielewa Sheria za nchi, Serikali imeendelea kuhakikisha kuwa Sheria zote za nchi zinapatikana katika lugha ya Kiswahili na Kiingereza ikiwa ni utekelezaji wa Sheria ya Tafsiri ya Sheria Sura ya 1 mapitio ya Mwaka 2021 inayoelekeza kutafsiri sheria zote zilizopo katika lugha ya Kiingereza kuwa katika lugha ya Kiswahili. Hivyo, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imekamilisha uhakiki wa mwisho wa Sheria Kuu **300** kati ya **446** zilizotafsiriwa kwa lugha ya Kiswahili kama zinavyoonekana kwenye **Kiambatisho Na.8.**

59. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha kuwa sheria zote za nchi zinaendana na wakati na kuwarahisishia watumiaji katika kufanya rejea ya sheria husika hususan wakati wa utoaji wa haki na

utekelezaji wa wajibu ikiwemo huduma za kimahakama na ukusanyaji mapato, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imekamilisha urekebu wa Sheria Kuu **446** za nchi na kuandaa Toleo la Sheria Zilizofanyiwa Urekebu la Mwaka 2023. Zoezi hili limefanyika kwa mujibu wa Sheria ya Urekebu wa Sheria, Sura ya 4. Toleo hili ni la pili tangu Nchi yetu ilipopata uhuru. Toleo la Kwanza lilitolewa mwaka 2002 na liliandaliwa kwa ufadhili Benki ya Dunia. Toleo la Sheria Zilizofanyiwa Urekebu la Mwaka 2023 limeandaliwa kwa fedha za ndani na wataalaam wa ndani. Aidha, kwa kuzingatia uzito na umuhimu wa urekebu wa sheria, Toleo hili lilizinduliwa na Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa hafla maalum iliyofanyika tarehe 23 Aprili, 2025 Ikulu-Chamwino. Toleo hili litaanza kutumika tarehe 1 Julai, 2025. Hatua hii ni sehemu ya jitahada za Serikali ya Awamu ya Sita katika kuimarisha utawala bora, utawala wa sheria na kuimarisha misingi ya utoaji haki.

60. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali, imeendelea kushiriki na kutoa ushauri wa kisheria katika majadiliano mbalimbali ya mikataba ya kibishara, mikutano ya kitaifa, kikanda na kimataifa. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 jumla ya Mikataba ya Kitaifa na Kimataifa **2,574** kutoka Wizara, Idara zinazojitegemea, Mashirika ya Umma, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa

ilifanyiwa upekuzi ikilinganishwa na Mikataba **1,280** iliyofanyiwa upekuzi katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024 sawa na ongezeko la asilimia **101**. Ongezeko hili linatokana na juhudi za Serikali kuongeza idadi ya miradi kwa ajili ya kutoa huduma kwa wananchi na miradi inayofadhiliwa na Wadau wa Maendeleo. Aidha, Hati za Makubaliano **514** zilifanyiwa upekuzi katika kipindi husika ikilinganishwa na **341** zilizofanyiwa upekuzi katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024. Ongezeko hili linaakisi jitihada za Serikali kuhamasisha uwekezaji na diplomasia ya ushirikiano wa kikanda na kimataifa.

61. Mheshimiwa Spika, kati ya mikataba **2,574** iliyofanyiwa upekuzi katika mwaka 2024/2025, mikataba **733** ilithaminishwa katika sarafu mbalimbali katika mchanganuo ufuatao: Mikataba **659** ilikuwa na thamani ya Shilingi **Trilioni 16.82**; Mikataba **50** ilikuwa na thamani ya **Dola za Marekani 582,190,396.71** sawa na Shilingi **Trilioni 1.49**; Mikataba **22** ilikuwa na thamani ya Fedha ya Jumuiya ya Ulaya (Euro) **196,535,051.81** sawa na Shilingi **Trilioni 0.58** na Mikataba mmoja (**1**) ulikuwa na thamani ya fedha ya **Yen ya Japan 390,000** sawa na Shilingi **6,704,061.00**. Mikataba iliyofanyiwa upekuzi ilihusisha masuala ya ununuzi, ujenzi, ukarabati wa majengo na utoaji huduma za jamii kama vile ujenzi wa shule, hospitali na barabara.

62. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ina jukumu la kutoa ushauri wa kisheria kwa Serikali Kuu, Idara zinazojitegemea, Mashirika ya Umma, Tawala za Mikoa, Serikali za Mitaa na kwa wananchi. Lengo ni kuhakikisha Serikali na Taasisi zake zinapata faida kutokana na utekelezaji wa majukumu yake na hivyo, kuikinga Serikali kuingia katika kesi mbalimbali kwa kuhakikisha sheria, kanuni na taratibu za nchi zinafuatwa. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 jumla ya maombi ya ushauri wa kisheria **2,844** yalipokelewa na kufanyiwa kazi ikilinganishwa na maombi **1,707** katika kipindi kama hicho katika mwaka 2023/2024 sawa na ongezeko la asilimia **67**. Kati ya maombi hayo, **347** yalitoka Serikali Kuu (Wizara), **411** Taasisi za Serikali, **83** Mashirika ya Umma, **174** Mamlaka za Serikali zinazojitegemea, **159** Wakala wa Serikali, **230** Mamlaka za Serikali za Mitaa, **69** Makampuni; na **1,373** wadau wengine.

(vi) Kuratibu Shughuli za Upelelezi, Kuendesha Mashtaka ya Jinai na Kusimamia Utenganishaji wa Shughuli za Mashtaka na Upelelezi

63. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka (OTM) ina wajibu wa kuratibu shughuli za upelelezi, kuendesha mashtaka na kusimamia utenganishaji wa shughuli za mashtaka na upelelezi. Katika kipindi cha Julai

2024 hadi Aprili, 2025 OTM ilipokea jumla ya majalada **16,956** kutoka vyombo vya upelelezi ikilinganishwa na majalada **14,925** yaliyopokelewa katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024. Kati ya majalada hayo, majalada **14,925** yaliandaliwa hati za mashtaka sawa na asilimia **88.4** ikilinganishwa na majalada **10,007** yaliyoandaliwa hati za mashtaka katika kipindi hicho mwaka 2023/2024 sawa na asilimia **67**.

64. Mheshimiwa Spika, Kati ya majarada yaliyoshughulikiwa katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili 2025, Majalada **316** yalifungwa ikilinganishwa na majalada **1,028** yaliyofungwa kipindi kama hicho katika mwaka 2023/2024. Aidha, majalada **785** yalirejeshwa kwa upelelezi zaidi ikilinganishwa na majalada **3,087** yaliyorejeshwa kwa upelelezi zaidi katika kipindi kama hicho katika mwaka 2023/2024. Hivyo, kufanya majalada yaliyofanyiwa kazi katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025 kuwa **16,091** sawa na asilimia **94** ya majalada yaliyopokelewa ikilinganishwa na majalada **14,122** sawa na asilimia **95** ya majalada yaliyofanyiwa kazi katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024. Vilevile, majalada **863** yalikuwa yanaendelea kufanyiwa kazi kote nchini ikilinganishwa na majalada **803** yaliyokuwa yanaendelea kufanyiwa kazi katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024.

65. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi April, 2025 OTM iliendesha kesi za jinai katika Mahakama za Wilaya, Hakimu Mkazi, Mahakama Kuu na Mahakama ya Rufani. Jumla ya kesi za jinai **27,523** ziliendeshwa katika Mahakama za Wilaya na Hakimu Mkazi ikilinganishwa na kesi **25,037** zilizoendeshwa katika kipindi cha Julai, 2023 hadi Aprili, 2024. Aidha, katika kipindi cha kuanzia Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, jumla ya kesi **21,232** sawa na asilimia **77** zilihitimishwa ikilinganishwa na kesi **15,084** sawa na asilimia **60** ya kesi zilizohitimishwa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/2024. Kati ya kesi zilizohitimishwa, **13,409** zilihitimishwa kwa washtakiwa kutiwa hatiani sawa na asilimia **63** ikilinganishwa na kesi **10,444** sawa na asilimia **69** zilizohitimishwa katika kipindi kama hicho mwaka 2023/2024.

66. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka iliendesha jumla ya kesi **707** katika Mahakama za watoto ikilinganishwa na kesi **622** zilizoendeshwa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/2024 ambapo kesi **590** zilihitimishwa sawa na asilimia **83**, ikilinganishwa na kesi **454** sawa na asilimia **67** zilizohitimishwa mwaka 2023/2024. Kati ya kesi **590** zilizohitimishwa kesi **438** sawa na asilimia **74** zilihitimishwa kwa watuhumiwa kutiwa hatianai.

67. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka iliendesha jumla ya kesi **2,638** katika Mahakama Kuu ya Tanzania ikilinganishwa na kesi **6,409** zilizoendeshwa katika kipindi kama hicho mwaka 023/2024. Aidha, kesi **1,135** sawa na asilimia **43** zilihitimishwa ikilinganishwa na kesi **754** zilizohitimishwa kwa kipindi kama hicho mwaka 2023/2024 sawa na asilimia **12** ya kesi zilizoendeshwa.

68. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka iliendesha kesi kubwa **177** katika Mahakama Kuu – Divisheni ya Makosa ya Rushwa na Uhujumu Uchumi ikilinganishwa na kesi **60** zilizoendeshwa kipindi kama hicho mwaka 2023/2024. Aidha, kesi **108** sawa na asilimia **61** zilihitimishwa ikilinganishwa na kesi **22** zilizohitimishwa katika kipindi cha Julai, 2023 hadi Aprili, 2024 na kesi **69** sawa na asilimia **38** zinaendelea katika hatua mbalimbali.

69. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka iliendesha jumla ya rufaa na maombi **1,842** ya jinai katika Mahakama ya Rufani ikilinganishwa na rufaa na maombi **2,905** yaliyoendeshwa kipindi kama hicho katika mwaka 2023/24. Kati ya kesi hizo, rufaa na maombi **655** yalihitimishwa sawa na asilimia **36** ya Rufaa na Maombi yaliyoendeshwa

ikilinganishwa na rufaa na maombi **414** yaliyohitimishwa kipindi kama hicho mwaka 2023/2024 sawa na asilimia **14** ya rufaa na maombi yaliyokuwa yanasikilizwa.

70. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka inaendelea kukagua magereza na vituo vya polisi nchini kwa lengo la kuainisha changamoto za kiutendaji na kiupelelezi na kutoa maelekezo stahiki ya kutatua changamoto hizo kwa mujibu wa sheria. Katika mwaka 2024/2025, hadi kufikia Aprili, 2025 jumla ya magereza **109** yalikaguliwa ikilinganishwa na magereza **107** yaliyokaguliwa kipindi kama hicho katika mwaka 2023/2024 sawa na ongezeko la magereza **2**. Pia, ukaguzi umefanyika katika vituo vya Polisi **289** ikilinganishwa na vituo **251** vilivyokaguliwa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/2024 ikiwa ni ongezeko la vituo **38**. Katika ukaguzi huo jumla ya mahabusi **1,296** waliachiwa ikilinganishwa na mahabusi **1,250** walioachiwa kipindi kama hicho kwa mwaka 2023/2024 (**Kiambatisho Na.9**).

71. Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka imeendelea kutekeleza Mpango wa Kutenganisha Shughuli za Mashtaka na Upelelezi kwa kuendelea kuongeza idadi ya Mawakili wa Serikali na kuendelea kutoa vibali vya kuendesha mashtaka kwa Waendesha Mashtaka kutoka Ofisi na Taasisi mbalimbali. Lengo la mpango huu ni kusogeza huduma za kimashtaka kwa wananchi

katika ngazi za Mikoa na Wilaya. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ilihuishia Kanzidata ya Waendesha Mashtaka waliopewa kibali cha kuendesha mashtaka na Mkurugenzi wa Mashtaka na Daftari la Mwakili wa Serikali. Hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ina jumla ya Mwakili **680** pamoja na Waendesha Mashtaka waliopewa kibali na Mkurugenzi wa Mashtaka wapatao **964** nchi nzima. Aidha, jumla ya wataalam **206** wanaohusika na upelelezi katika maeneo ya maandishi, picha, alama za vidole na milipuko wametangazwa katika Gazeti la Serikali.

72. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka imeendelea kusogeza huduma za kimashtaka kwa wananchi katika ngazi za Mikoa na Wilaya. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi inaendelea kutoa huduma za kimashtaka katika mikoa **30** ya Kimashtaka na Ofisi **108** za Wilaya. Aidha, katika kipindi husika, Ofisi imekamilisha ujenzi wa majengo ya Ofisi ya Taifa ya Mashtaka katika Mikoa minne (**4**) ya Shinyanga, Manyara, Katavi na Rukwa. Vilevile, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka inaendelea na ujenzi wa Ofisi katika mikoa ya Morogoro (asilimia **90**), Mbeya (asilimia **92**), Njombe (asilimia **60**), Geita (asilimia **60**), Kinondoni (asilimia **70**) na Temeke (asilimia **70**)

(vii) *Kushughulikia Uendeshaji wa Mashauri ya Madai na Usuluhishi wa Migogoro ya Kibiashara, Sheria za Kimataifa na Mikataba*

73. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali (OWMS) inaendelea kuiwakilisha Serikali katika kuratibu, kusimamia na kuendesha mashauri ya madai na usuluhishi yaliyopo na yatakayofunguliwa katika Mahakama na Mabaraza ya Usuluhishi ndani na nje ya nchi. Mahakama na Mabaraza hayo ni Mahakama ya Rufaa, Mahakama Kuu ya Tanzania, Mahakama za Wilaya, Mahakama nje ya nchi na Mabaraza ya Usuluhishi ya ndani na nje ya nchi (*NCC, Tiarb, Ad hoc Arbitral Tribunals, ICSID, ICC, PCA na LCIA*).

74. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali imeendesha jumla ya mashauri ya Madai **9,013**. Kati ya Mashauri hayo, Mashauri **8,347** ni madai ya kitaifa, Mashauri **33** ni ya madai ya kimataifa na mashauri **633** ni mashauri ya Kikatiba na Haki za Binadamu. Katika kuendesha mashauri hayo, mashauri **966** yalimalizika. Kati ya mashauri yaliyomalizika, mashauri **814** ni ya madai ya kitaifa, shauri **moja (01)** ni la madai ya kimataifa na mashauri **151** ni ya Kikatiba na Haki za Binadamu. Kwa kumalizika kwa mashauri hayo, Ofisi imefanikiwa kushinda mashauri **750** sawa na asilimia **77.6%** ya mashauri yaliyomalizika kwa

kipindi husika na kuokoa kiasi cha Shilingi **51,022,810,719.81** kiasi ambacho Serikali ingelipa endapo ingeshindwa mashauri hayo.

75. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali imeendesha mashauri **70** yaliyotokana na Uchaguzi wa Serikali za Mitaa uliofanyika mwezi Novemba, 2024. Kati ya mashauri hayo, mashauri matano (**5**) yaliyofunguliwa kabla ya uchaguzi na mashauri **65** yalifunguliwa baada ya uchaguzi. Katika kuendesha mashauri hayo, mashauri **57** yalihitimishwa kwa Ofisi kushinda mashauri **56** sawa na asilimia **98.2%** ya mashauri yaliyomalizika na kushindwa shauri moja (**01**) ambalo limekatiwa rufaa na Mashauri **13** yaliyobaki yanaendelea katika Mahakama mbalimbali nchini.

76. Mheshimiwa Spika, mashauri yaliyofunguliwa kabla ya uchaguzi yalikuwa yakipinga Ofisi ya Rais-TAMISEMI kusimamia uendeshaji wa Uchaguzi wa Serikali za Mitaa. Katika mashauri hayo, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali ilisimamia na kuendesha mashauri hayo na kufanikisha Serikali kushinda. Hayo ni mafanikio makubwa kwani endapo Serikali ingeshindwa katika mashauri hayo, ingesimamisha kufanyika kwa Uchaguzi wa Serikali za Mitaa kwa muda uliopangwa na kuongeza gharama kwa Serikali.

77. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa mashauri ya usuluhishi, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 imeshughulikia jumla ya mashauri ya usuluhishi **209**. Ambapo, kati ya mashauri hayo, **180** ni ya usuluhishi wa kitaifa na mashauri **29** ni ya usuluhishi wa kimataifa. Katika kipindi husika, mashauri **21** yalimalizika kati ya hayo, Ofisi imefanikiwa kushinda mashauri **16** sawa na asilimia **76.2** ya mashauri yaliyomalizika.

78. Mheshimiwa Spika, kutokana na kumalizika kwa mashauri hayo, Serikali imeokoa kiasi cha shilingi **16,937,954,066.64** na Dola za Marekani **63,341,890.03** kiasi ambacho Serikali ingelipa endapo ingeshindwa mashauri hayo.

79. Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali imeendelea kusimamia, kufuatilia na kupitia taratibu za uendeshaji wa mashauri ya madai na usuluhishi. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi imeshughulikia notisi **754** za siku tisini zenye nia ya kuishtaki Serikali na kuandaa taarifa **28** kwa lengo la kuzuia uzalishaji wa mashauri mapya, kutatua migogoro kwa njia ya usuluhishi na kuweka mikakati ya kuzuia kutokea tena kwa mashauri, hivyo kupunguza mlundikano wa mashauri mahakamani.

80. Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali imeendelea kubuni mikakati mbalimbali ya kuzuia uzalishaji wa mashauri mapya na kutatua migogoro kwa njia ya usuluhishi. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Ofisi ilifanya ukaguzi wa majalada na namna ya uendeshaji wa mashauri yanayoendelea mahakamani katika Mikoa tisa (**9**) ikiwemo Tabora, Kilimanjaro, Mwanza, Kagera, Mara, Arusha, Mbeya, Iringa, na Manyara ili kubaini changamoto za kisheria na kiutendaji katika uendeshaji wa mashauri mathalani kubaini kama Mawakili wa Serikali wanafuata miongozo na taratibu zilizowekwa za uendeshaji wa mashauri. Aidha, katika kipindi husika Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali ilitoa kibali kwa Mawakili wa Serikali **2,746** cha uendeshaji wa mashauri ya Madai na kutoa mafunzo kwa Mawakili wa Serikali **35** kuhusu miongozo ya viwango vya uendeshaji wa mashauri vya Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali.

(viii) Kuwezesha Uanzishwaji wa Kituo cha Usuluhishi wa Migogoro

81. Mheshimiwa Spika, uwepo wa mifumo thabiti ya utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala ni msingi muhimu katika maendeleo ya kibiashara na uwekezaji kwa kuwa huwezesha kutunza amani ya pande zinazovutana, kupunguza muda ambao pande hizo zingetumia mahakamani pamoja na hasara inayoweza kujitokeza katika biashara au

uwekezaji. Katika mwaka wa fedha 2024/2025 Wizara imepata jengo kwa ajili ya kuanzisha Kituo cha Taifa cha Usuluhishi wa Migogoro kwa njia Mbadala Tanzania ambapo jitihada za ukarabati wa jengo hilo unaendelea. Aidha, Wizara inaendelea na mapitio ya Sheria ya Usuluhishi, Sura ya 15 na Kanuni zake ili kuwezesha Kituo kufanya kazi kwa ufanisi; pamoja na kuboresha Mfumo wa Kieletroniki wa Utambuzi, Usajili na Usimamizi wa Watoa Huduma za Utatuzi wa Migogoro kwa Njia Mbadala.

82. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara imeimarisha mfumo wa utatuzi wa migogoro nje ya Mahakama kwa kutumia njia za majadiliano, maridhiano, upatanishi na usuluhishi ambapo: -

- (i) Kikao cha Jopo la Ithibati kimefanyika, katika kikao hicho, jumla ya maombi **78** ya watatuzi wa migogoro kwa njia mbadala na taasisi moja yalijadiliwa na kupitishwa wakiwemo Wasuluhishi **26**; Waendesha Majadiliano **16**; Wapatanishi **23**; Waendesha Maridhiano **12** na Taasisi ya moja (**1**);
- (ii) Hati ya Makubaliano ya Ushirikiano baina ya Wizara, Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo na Kituo cha Usuluhishi wa Migogoro kwa Njia mbadala Tanzania, (*Tanzania International Arbitration Centre - TIAC*) imesainiwa. Hati hiyo

imebainisha ushirikiano katika eneo la utoaji mafunzo ya masuala ya utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala;

- (iii) Watatuzi wa Migogoro kwa njia Mbadala **50** walipatiwa mafunzo kuhusu mbinu za usuluhishi na utatuzi wa migogoro; na
- (iv) Mfumo wa Kielektroniki wa Maombi ya Usajili wa Watatuzi wa Migogoro kwa Njia Mbadala umeboreshwa ambapo kwa sasa unaruhusu watumiaji kupata na kuhuishia vyeti vyao kwenye mfumo na kuwezesha kufanya malipo bila kulazimika kuja Wizarani.

(ix) Kuwezesha Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria Kuanza Kutekeleza Majukumu Yake

83. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha upatikanaji haki na utawala bora, Serikali kupitia Sheria ya Marekebisho ya Sheria za Sekta ya Sheria, Na. 11/2023 ilifanya marekebisho ya muundo wa Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa kuanzisha Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria. Lengo la maboresho haya ni kuongeza tija na ufanisi katika shughuli za uandishi wa sheria, urekebu na ufasiri wa sheria. Muundo wa kiutawala wa Ofisi hii uliidhinishwa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania tarehe 14 Januari, 2025 ili kuiwezesha kuendelea kutekeleza majukumu yake. Aidha, tayari Ofisi imepewa fungu

la kibajeti ambalo ni Fungu 101 kwa ajili ya kuiwezesha Ofisi hiyo kuandaa Mpango na Bajeti kila mwaka.

(x) Kuratibu Masuala ya Haki za Binadamu na Utawala Bora

84. Mheshimiwa Spika, Tanzania ni miongoni mwa nchi mwanachama wa Umoja wa Mataifa ambapo kama mwanachama, imeridhia mikataba na itifaki mbalimbali zinazohusu masuala ya haki za binadamu ambazo utekelezaji wake unapaswa kutolewa taarifa kwa vipindi husika. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara iliandaa rasimu mbili (2) za taarifa ambazo ni: -

- (i) Taarifa ya Utekelezaji wa Mkataba wa Afrika wa Haki za Binadamu na Watu wa mwaka 1981; na
- (ii) Taarifa ya Utekelezaji wa Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu wenye Ulemavu wa mwaka 2006.

85. Mheshimiwa Spika, rasimu za taarifa hizo za utekelezaji wa mikataba na itifaki zinatarajiwa kuwasilishwa kwenye Kamati za Umoja wa Mataifa na Umoja wa Afrika zinazosimamia utekelezaji wa Mikataba hiyo na Itifaki ndani ya mwaka 2025. Uwasilishaji wa taarifa ya Mikataba na Itifaki una manufaa kwa Nchi kwa kuwa taarifa hizo zitaonesha hatua mbalimbali ambazo nchi imechukua katika

kuhakikisha kuna mazingira wezeshi kupitia sheria na maboresho mbalimbali ya kisekta kwa wananchi. Aidha, kupitia uwasilishaji wa taarifa hizo nchi itaonekana kimataifa namna ambavyo imechukua hatua za kulinda na kukuza haki za binadamu na hivyo kuvutia na kukuza uwekezaji wa kigeni na utalii nchini.

86. Mheshimiwa Spika, katika uendelevu wa usimamizi wa haki za binadamu kimataifa, Jamhuri ya Muungano wa Tanzania hufanyiwa tathmini ya utekelezaji wa haki za binadamu chini ya mfumo wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Binadamu wa Mapitio Katika Kipindi Maalum (*Universal Periodic Review-UPR*). Kwa upande wa Tanzania, tathmini hiyo itafanyika mwaka 2026, hivyo, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Asasi za Kiraia **55** zilizengewa uwezo wa namna ya kuwasilisha taarifa za utekelezaji wa haki za binadamu katika maeneo mahsusi. Aidha, Wizara iliratibu mafunzo ya kuwajengea uwezo maafisa **40** kutoka katika Wizara na Taasisi za Umma kutoka Tanzania Bara na Zanzibar. Mafunzo hayo yalihusu Mapitio katika Kipindi Maalum (UPR) na uandaaji wa taarifa mahsusi za utekelezaji wa mikataba ya haki za binadamu ambayo nchi imeridhia.

87. Mheshimiwa Spika, katika kukuza ushirikiano wa kimataifa na kulinda haki za binadamu, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili 2025 Serikali iliratibu na kuwa Nchi Mwenyeji wa Warsha ya

Kikanda ya kujenga uwezo kwa Nchi za Afrika Wanachama wa Jumuiya ya Madola kuhusu uwasilishaji wa Ripoti za Mikataba na Kuimarisha Mifumo ya Kimataifa ya Utekelezaji, Uwasilishaji na Ufuatiliaji wa Mikataba ya haki za binadamu. Warsha hiyo ilihudhuriwa na washiriki **42** kutoka Nchi **15** Wanachama.

88. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Wizara ilishiriki katika vikao vya 56, 57 na 58 vya Baraza la Haki za Binadamu la Umoja wa Mataifa, Geneva-Uswisi, na Kikao cha Kamati ya Tatu cha Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa. Kupitia ushiriki huu, Wizara imewasilisha taarifa muhimu kwa Umoja wa Mataifa kuhusu jitihada na mafanikio katika kulinda, kuhifadhi na kukuza haki za wanawake, watoto, watu wenye ulemavu, haki ya maendeleo, haki ya kufikia haki na usawa mbele ya sheria, haki ya kupata afya na elimu na mafanikio katika kukuza demokrasia na kuimarisha haki za kiraia, kisiasa, kiuchumi, kiutamaduni na kijamii.

89. Mheshimiwa Spika, ili kuimarisha uratibu wa usimamizi wa masuala ya haki za binadamu nchini, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara imeandaa rasimu ya Mpango Kazi wa Pili wa Kitaifa wa Haki za Binadamu kwa kipindi cha mwaka 2025/2026 – 2028/2029. Vilevile, Mpango Kazi huo unalenga makundi maalum yakiwemo; wanawake, watoto, watu wenye ulemavu na wazee. Mpango Kazi huo

utawezesha Serikali kutekeleza majukumu yake kwa kuwa na mipango ya muda mfupi na wa kati katika kuboresha upatikanaji wa haki hizo kwa wakati. Mpango Kazi huo utazinduliwa mwishoni mwa mwaka, 2025.

90. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kuboresha utendaji kazi wa watumishi na kuongeza ufanisi katika kushughulikia masuala ya haki za binadamu, Watumishi **700** wa Serikali kutoka Wizara na Taasisi mbalimbali walijengewa uelewa juu ya Mfumo wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Binadamu, Mfumo wa Afrika wa Haki za Binadamu na Watu pamoja na wajibu wa kutekeleza na kutoa taarifa za utekelezaji wa Mikataba ya haki za binadamu ambayo Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imeridhia. Aidha, watumishi hao walijengewa uelewa kuhusu maadili na haki za binadamu.

91. Mheshimiwa Spika, katika kusimamia hifadhi ya haki za binadamu na misingi ya utawala bora nchini, Wizara kupitia Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora (THBUB) imeendelea kupokea na kushughulikia malalamiko yanayohusu uvunjwaji wa haki za binadamu na ukiukwaji wa misingi ya utawala bora. Katika kipindi cha mwaka wa fedha 2024/2025 THBUB ilianza na malalamiko **759** na kusajili malalamiko mapya **160** kwa kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 hivyo kufanya jumla ya malalamiko hayo kuwa **919**. Kati ya

malalamiko hayo, **480** yalihusu uvunjwaji wa haki za binadamu, **37** uvunjwaji wa haki za binadamu kwa makundi maalum na **469** ukiukwaji wa misingi ya utawala bora.

92. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025, Wizara kupitia THBUB ilifanya ufuatiliaji wa utekelezaji wa mapendekezo yaliyotolewa katika mamlaka mbalimbali kwenye malalamiko saba (**7**) yenye mapendekezo **46** kuhusiana na migogoro ya ardhi kati ya wananchi na taasisi mbalimbali na uvunjwaji wa haki za binadamu na ukiukwaji wa misingi ya utawala bora katika Mikoa ya Morogoro, Shinyanga, Kigoma na Rukwa. Lengo la kufanya ufuatiliaji huo, ni kuweza kubaini namna ambavyo mapendekezo hayo yametekelezwa. Kati ya mapendekezo **46** yaliyotolewa Tume, **23** yametekelezwa na kukamilika na **23** yanaendelea kutekelezwa.

93. Mheshimiwa Spika, katika kipindi husika Wizara kupitia Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora ilifanya uchunguzi maalum wa malalamiko **105** ambapo ilitembelea maeneo ya tukio ili kukusanya ushahidi na vielelezo kuhusu tuhuma za uvunjwaji wa haki za binadamu na ukiukwaji wa misingi ya utawala bora. Uchunguzi huo ulihusu masuala mbalimbali ikiwemo ardhi, ukatili wa kijinsia, ndoa, wafanyakazi kutopatiwa haki zao, tuhuma za watu kupotea na vitendo vya mauaji. Taarifa zenye mapendekezo zimeandaliwa na kuwasilishwa kwenye Taasisi husika kwa ajili ya

kuchukua hatua stahiki.

94. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha elimu kuhusu masuala ya haki za binadamu na misingi ya utawala bora inawafikia wananchi hasa katika maeneo ya pembezoni, Wizara kupita THBUB imeendelea kutoa elimu hiyo kwa wananchi na Viongozi mbalimbali wa Serikali. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 THBUB ilifanya mikutano ya hadhara na wananchi katika Mikoa tisa (**9**) na Halmashauri **47** kama ifuatavyo; (Mkoa wa Kigoma Halmashauri nane (**8**), Tabora Halmashauri nane (**8**), Singida Halmashauri saba (**7**) Kagera Halmashauri tano (**5**), Dodoma Halmashauri tatu (**3**), Iringa Halmashauri tano (**5**) Njombe Halmashauri sita (**6**); Manyara Halmashauri tano (**5**) na Mkoa wa Mjini katika Manispaa ya Mjini Zanzibar (**2**).

95. Mheshimiwa Spika, katika kujenga uelewa wa wananchi kuhusu Haki za Binadamu na namna ya kulinda haki hizo, Wananchi **64,550** walipatiwa elimu katika mikutano ya hadhara **92** iliyofanyika katika mikoa tisa (**9**). Katika mikutano hiyo, malalamiko **103** yaliwasilishwa na wananchi ambapo **52** yalishughulikiwa na kuhitimishwa kwa kushirikiana na mamlaka nyingine zilizokuwa zinahusika ama kulalamikiwa na wananchi wa eneo husika. Pia, jumla ya vipeperushi **14,020** vyenye jumbe mbalimbali za kuelimisha ikiwemo “*Utaratibu wa kuwasilisha malalamiko Tume ya*

Haki za Binadamu na Utawala Bora, Utawala Bora na Ijue THBUB” vilitolewa. Vilevile, katika kipindi cha mwaka wa fedha 2024/2025 Jumla ya vipindi vya redio na televisheni **30** viliandaliwa na kurushwa vikiwa na maudhui mbalimbali ya utoaji elimu kwa umma.

96. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora (THBUB) imeanzisha utaratibu wa kutoa elimu kwa njia ya Jumbe Fupi (*Bulk SMS*) kupitia simu za mkononi ambapo kwa sasa, jumbe moja inawafikia takribani wananchi **87,557**. Katika kuhakikisha THBUB inawafikia wananchi wanaotumia mitandao ya kijamii imefungua akaunti katika Mtandao wa Jamii Forums. Mtandao huu unatembelewa na zaidi ya watu **milioni 1** kwa siku hivyo kufanya jumbe zinazotolewa na THBUB kwa siku kutembelewa na wananchi takribani **Milioni 1**. THBUB inaendelea kuimarisha akaunti zake za Mitandao mingine ya kijamii (Facebook, Instagram na Youtube); ambapo, kupitia akaunti hizo THBUB inatoa elimu na kuweka midahalo mbalimbali yenye lengo la kutoa elimu ya haki za binadamu na misingi ya utawala bora.

97. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia THBUB ilifanya ukaguzi katika Magereza **29** na Vituo vya Polisi **23** katika mikoa **14** ya Tanzania Bara, na miwili (**2**) Tanzania Zanzibar kama ifuatavyo: -

- (i) Gereza la ukonga, Segerea, Keko na kituo cha polisi Stakishari katika Mkoa wa Dar es salaam;
- (ii) Gereza la Mahabusu Morogoro mjini na Gereza la Mifugo Mtego wa Simba Mkoa wa Morogoro;
- (iii) Gereza la Iringa, Pawaga, Isupilo, gereza la Mgagao na kituo cha Polisi mjini Kati Mkoa wa Iringa;
- (iv) Gereza la Singida, Manyoni, Kiomboi na vituo vya Polisi, Kiomboi na Manyoni Mkoa wa Singida;
- (v) Gereza la Kibondo, na kituo cha Polisi Kibondo Mkoa wa Kigoma;
- (vi) Gereza la Njombe, Ludewa na Kituo cha Polisi kati Njombe na Ludewa;
- (vii) Gereza la Babati, Mbulu na Vituo vya Polisi Babati, Mbulu na Simanjiro Mkoa wa Manyara;
- (viii) Gereza la Urambo, Uyui na vituo vya Polisi Nzega, Igunga, Urambo na Kituo cha kati Tabora katika Mkoa wa Tabora;
- (ix) Gereza la Mkuza pamoja na vituo vya Polisi Mlandizi na Kibaha Mkoa wa Pwani;
- (x) Gereza la Ruanda, Tukuyu na kituo cha Polisi Kati Mbeya;

- (xi) Gereza la Biharamulo na kituo cha Polisi Wilaya Biharamulo Mkoa wa Kagera;
- (xii) Gereza kuu Butimba, Magu, na kituo cha Polisi Buhongwa na Buswelu Mkoa wa Mwanza;
- (xiii) Gereza la Chato na Geita Mkoa wa Geita;
- (xiv) Gereza la Arusha;
- (xv) Chuo cha Mafunzo cha Kiinuamiguu na Kinumoshi Wilaya ya kati Mkoa wa Kusini Unguja pamoja; na
- (xvi) Vituo vya Polisi Mwembemadema na Fumba katika Mkoa wa Mjini Magharibi na shule ya maadilisho Zanzibar.

98. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia THBUB inaendelea na programu ya uanzishwaji wa klabu za haki za binadamu katika taasisi za elimu kwa lengo la kujenga na kuimarisha kizazi kinachoheshimu haki za binadamu na misingi ya utawala bora nchini. Katika kipindi husika, jumla ya klabu za haki za binadamu **55** katika shule za Msingi, Shule za Sekondari, Vyuo vya Kati na Vyuo Vikuu Nchini zimeanzishwa na kufanya kuwa na jumla ya klabu za haki za binadamu **364**.

99. Mheshimiwa Spika, kifungu cha 6(1)(k) cha Sheria ya Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora, Sura ya 391 kimeipa wajibu THBUB kutoa mapendekezo kwa sheria zote ili kuhakikisha

zimezingatia haki za binadamu na misingi ya utawala bora. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara kupitia Tume imepitia sheria nne (4) za hifadhi za maliasili na kupendekeza maeneo yanayohitaji kufanyiwa marekebisho. Sheria hizo ni: -

- (i) Sheria ya Hifadhi ya Mamlaka ya Eneo la Ngorongoro, Sura ya 284;
- (ii) Sheria ya Hifadhi ya Wanyamapori Sura ya 283;
- (iii) Sheria ya Hifadhi za Taifa, Sura ya 282; na
- (iv) Sheria ya Misitu, Sura ya 323.

100. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia THBUB imeendelea na zoezi la kuratibu uandaaji wa Mpango Kazi wa Kitaifa wa Haki za Binadamu na Biashara wa miaka mitano (2025/2026-2029/2030). Lengo la Mpango Kazi huu ni kubainisha vipaumbele vya nchi katika kutekeleza Mwongozo wa Kanuni za Umoja wa Mataifa Kuhusu Haki za Binadamu na Biashara - (*United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs-BHR)*) wa mwaka 2011. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 THBUB imekusanya maoni ya wadau katika mikoa nane (8) ya Tanzania Bara na minne (4) ya Zanzibar yaliyopelekea kuandaliwa kwa rasimu ya awali ya mpango husika. Rasimu ya Mpango Kazi wa Kitaifa iliwasilishwa katika kamati ya Kitaifa ya Usimamizi wa Uandaaji Mpango huo kwa hatua ya mapitio.

(xi) Kuimarisha Usajili wa Matukio Muhimu ya Binadamu pamoja na Usajili na Ufilisi katika Mikoa yote ya Tanzania Bara

101. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhamini - RITA inaendelea na utekelezaji wa programu mbalimbali za usajili wa matukio muhimu ya binadamu ikiwemo usajili wa watoto walio chini ya umri wa miaka mitano, usajili wa watoto walio na umri wa miaka 5 hadi 17 na watu walio na umri wa miaka 18 na kuendelea. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti vya kuzaliwa **1,338,618** (Wanaume **667,970** na Wanawake **670,648**) sawa na asilimia **102** ikilinganishwa na lengo la kusajili na kutoa vyeti vya kuzaliwa **1,312,359**. Usajili huo umegawanyika katika makundi yafuatayo:-

- (a) Usajili na utoaji vyeti vya kuzaliwa kwa watoto walio na umri chini ya miaka mitano. Wizara kupitia Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhamini Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti vya kuzaliwa **653,841** kwa watoto walio na umri chini ya miaka mitano sawa na **asilimia 101** ikilinganishwa na shabaha ya kusajili watoto **645,737**. Kati yao, wa kike **326,267** na wa kiume ni **327,574**. Usajili huu umefanya jumla ya idadi ya watoto waliosajiliwa kupitia kundi hili kuanzia mwaka 2013

hadi kufikia Aprili, 2025 kuwa **10,824,267** (wa kiume **5,354,561** na wa kike **5,469,707**). Wakala unaendelea kuhamasisha wananchi kujitokeza ili kuwezesha usajili na utoaji vyeti vya kuzaliwa kwa kila tukio la kizazi linalotokea kwenye vituo vya afya na kwenye jamii bila malipo ndani ya siku 90.

Katika kuboresha usajili na utoaji wa vyeti kwa wakati kwa watoto wanaozaliwa, Wizara kupitia Wakala kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais-TAMISEMI imeendelea kutoa maelekezo na kufanya ufuatiliaji kwa Mamlaka za Serikali za Mitaa 184. Lengo ni kuhakikisha kuwa, watoto wanapozaliwa wanasajiliwa na kupatiwa nyaraka ya kisheria ili kuthibitisha kutokea kwa tukio husika ikiwa ni sehemu ya haki ya mtoto. Aidha, nitumie fursa hii kutoa wito kwa Watendaji wa Vituo vya kutolea huduma za Tiba na Ofisi za Kata kuingiza taarifa za usajili wa watoto kwenye kanzidata ya RITA ili kuiwezesha Serikali kupata takwimu za watoto waliozaliwa kwa ajili ya mipango ya maendeleo.

- (b) Usajili wa watoto walio na umri wa miaka 5 hadi 17 waliopo shuleni. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti **239,672**sawa na **asilimia 119** ya lengo la kusajili watoto

201,389. Kati ya watoto waliosajiliwa watoto wa kike ni **120,315** na watoto wa kiume ni **119,357**.

- (c) Usajili wa watu wenye umri wa miaka 18 na kuendelea. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti vya kuzaliwa **445,105** (wanawake **222,107** na wanaume **222,998**) sawa na asilimia 100.47 ya lengo la kusajili na kutoa vyeti **465,233**. Aidha, Wakala umefanya uhakiki wa vyeti vya kuzaliwa **142,356** kwa ajili ya kuwawezesha wanafunzi wanaoomba mikopo kwenye Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu pamoja na wananchi kupata huduma za bima ya afya.

102. Mheshimiwa Spika, Wakala umeendelea kuratibu na kusimamia usajili wa matukio ya vifo, ndoa, talaka na watoto wa kuasili nchini kwa lengo la kuwezesha wananchi kupata haki zinazotokana na nyaraka husika. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti vya vifo **35,163**. Vilevile, Wakala umefanya uhakiki wa vyeti vya vifo **25,032** kwa ajili ya kuwawezesha wanafunzi wanaoomba mikopo kwenye Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu pamoja na wananchi kupata huduma za bima ya afya.

103. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili marejesho ya shahada za Ndoa **35,052** zilizofungwa sawa na asilimia **65** ya lengo la kusajili ndoa **54,167**. Aidha, jumla ya leseni mpya **2,994** za kufungisha ndoa zilitolewa kwa viongozi wa dini na leseni **986** za kufungisha ndoa zilihuishwa. Vilevile, katika kipindi husika nakala ngumu **233,514** za ndoa zimehifadhiwa katika mfumo wa kielektroniki.

104. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti **675** vya talaka sawa na asilimia **116** ya lengo la kusajili talaka **583**. Natoa wito kwa viongozi wote waliopewa dhamana ya kufungisha ndoa, wazazi na walezi kuendelea kutoa elimu ya maadili kwa wanandoa. Vilevile, natoa wito kwa wanandoa kujenga utamaduni wa kuvumiliana na kutatua changamoto zinazojitokeza kwa njia ya majadiliano ili kupunguza talaka zinazoathiri malezi ya watoto kwa mustakabali wa haki zao.

105. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza Kampeni ya Kitaifa ya Kulinda Maadili, Haki na Ukatili Dhidi ya Watoto, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala umesajili na kutoa vyeti **29** vya kuasili watoto sawa na **asilimia 79** ya lengo la kusajili watoto wa kuasili **37**.

106. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara kupitia Wakala ilipokea jumla ya maombi ya huduma za bodi za wadhamini **1,211**. Kati ya maombi hayo **1,161** yalihitimishwa na **56** yanaendelea kufanyiwa kazi kama yanavyobainishwa katika **kiambatisho Na.10**. Vilevile, Wakala ulipokea migogoro **33** ya bodi za wadhamini ambapo migogoro **18** ilitatuliwa kwa njia ya majadiliano na migogoro **15** ipo katika hatua mbalimbali ya usuluhishi. Aidha, katika kupunguza migogoro, Wakala umeanza kuwajengea uwezo Wajumbe wa Bodi za Wadhamini na wadau wengine **423**.

107. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Wakala imeendelea kuimarisha upatikanaji haki kwa wakati kwa wananchi hususan katika masuala ya mirathi. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wakala ulipokea mashauri mapya ya mirathi **14** na kufanya jumla ya mirathi inayosimamiwa kufikia **140**. Katika kipindi husika mirathi sita (**6**) imefungwa baada ya kugawa mali kwa wanufaika na **134** inaendelea kufanyiwa kazi.

108. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wakala umeandika na kutunza wosia **109** na kuendelea kutoa elimu zaidi kwa wanachi kuhusu faida za kuandika na kuhifadhi wosia ili kupunguza migogoro ya mirathi inayojitokeza katika jamii. Aidha, Wakala umetoa elimu kuhusu uandishi wa wosia na masuala ya

mirathi kwa wananchi **10,858** (wanawake **6,063** na wanaume **4,795**) kupitia makongamano na maonesho ya Kitaifa ikiwemo Wiki ya Sheria, Nanenane, Sabasaba na Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia katika mikoa ya Kigoma, Katavi, Rukwa, Geita na Lindi.

109. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Wakala umehudhuria mashauri **59** yaliyopo katika Mahakama mbalimbali pamoja na Mabaraza ya Ardhi na Nyumba yanayohusu masuala ya mirathi na Bodi za Wadhamini zinazosimamiwa na Wakala. Hadi kufikia Aprili, 2025, jumla ya mashauri **33** yamemalizika na mashauri **26** yanaendelea kufanyiwa kazi.

(xii)Kuratibu Tathmini na Maboresho ya Sheria ikiwa ni pamoja na Kufanya Mapitio ya Mifumo ya Sheria inayosimamia Elimu, Michezo ya Kubahatisha na Kufanya Utafiti wa Mfumo wa Sheria Unaosimamia Utatuzi wa Migogoro ya Kibenki na Taasisi za fedha

110. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania iliendelea kutekeleza majukumu yake kwa kuzingatia maeneo mahsusi ya vipaumbele kama msingi wa kutekeleza dhima ya Tume ya "Kufanya mapitio na utafiti ili kuboresha sheria za Jamhuri ya Muuungano wa Tanzania kulingana na

msingi ya Katiba kwa maendeleo ya kiuchumi na kijamii".

111. Mheshimiwa Spika, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania imefanya Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria Zinazosimamia Michezo ya Kubahatisha, Sura ya 41, ili kubaini kama malengo ya kutungwa kwa sheria hiyo yamefikwa. Tathmini hii imejikita katika kuangalia ni kwa kiasi gani utekelezaji wa sheria unalinda washiriki wa michezo ya kubahatisha wasiathirike na uraibu. Vilevile, kuangalia ikiwa utekelezaji wa sheria hii umeweza kulinda watoto chini ya miaka 18 wasishiriki katika michezo ya kubahatisha na kupata uraibu wa kushiriki michezo hiyo. Taarifa ya Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria ya Michezo ya Kubahatisha, Sura ya 41 itakamilika kabla au ifikapo Juni, 2025.

112. Mheshimiwa Spika, kutokana na kuongezeka kwa mashauri yanayotokana na migogoro ya kibenki na taasisi za fedha kuhusiana na mikopo, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania imefanya utafiti wa mfumo wa sheria unaosimamia utatuzi wa migogoro ya kibenki na taasisi za fedha kuhusu mikopo. Utafiti huo unalenga kubainisha changamoto zinazoukabili mfumo wa utatuzi wa migogoro tajwa na kuishauri Serikali hatua stahiki za kuchukua ili kuwa na mfumo madhubuti, nafuu na wa haraka wa utatuzi wa migogoro ya kibenki. Taarifa ya utafiti huu itakamilika mwaka wa fedha 2025/2026.

113. Mheshimiwa Spika, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania imefanya Mapitio ya Sheria ya Makampuni, Sura ya 212 na Sheria ya Majina ya Biashara, Sura ya 213. Lengo la mapitio hayo ni kubaini changamoto zinazoathiri ufanisi wa utekelezaji wa sheria hizo na kutoa mapendekezo yatakayoivezesha Serikali kuchukua hatua stahiki kwa kuhakikisha kunakuwa na sheria bora zitakazorahisisha mazingira ya kufanya biashara na kuvutia wawekezaji. Taarifa za Mapitio ya Sheria hizi imekamilika.

114. Mheshimiwa Spika, kutokana na kuongezeka kwa wimbi la matumizi ya “Shisha” na athari za kiafya zinazoweza kutokana na matumizi ya bidhaa hiyo hasa kwa upande wa vijana, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania inafanya Mapitio ya Mfumo wa sheria zinazosimamia Matumizi ya Bidhaa za Tumbaku kwa lengo la kuishauri Serikali kuhusu namna bora ya kudhibiti matumizi ya “Shisha” ili kulinda afya za Watanzania hasa vijana. Andiko la Majadiliano limeshaandaliwa na hatua inayofuata ni ukusanyaji wa maoni ya wadau. Taarifa ya Mapitio ya Mfumo wa Sheria tajwa itakamilika mwaka wa fedha 2025/2026.

115. Mheshimiwa Spika, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania imefanya Mapitio ya Sheria ya Takwimu, Sura ya 351 kwa lengo la kuweka Mfumo wa kurahisisha upatikanaji wa takwimu kutoka katika mamlaka mbalimbali na kupatikana katika mamlaka moja badala ya njia inayotumika sasa na kurahisisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi ya Taifa ya Takwimu na kuongeza ufanisi. Taarifa ya mapitio ya sheria hiyo imekamilika.

116. Mheshimiwa Spika, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania inafanya Mapitio ya Sheria ya Usuluhishi, Sura ya 15 ili kubaini mapungufu yaliyopo katika sheria na kanuni zake na kupendekeza marekebisho ya sheria hiyo kwa lengo la kuongeza ufanisi katika utatuzi wa migogoro ya kibiashara na uwekezaji. Ukusanyaji wa maoni ya wadau umekamilika. Taarifa ya Mapitio ya Sheria ya Usuluhishi itakamilika kabla au ifikapo Juni 2025.

117. Mheshimiwa Spika, kutokana na baadhi ya shughuli za mapitio, tathmini na utafiti wa sheria kukamilika mwishoni mwa mwaka wa fedha 2023/24, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania iliwasilisha taarifa za shughuli hizo mwanzoni mwa mwaka wa fedha 2024/25. Taarifa hizo ni pamoja na Taarifa ya Mapitio ya Sheria zinazosimamia Adhabu ya Viboko, Taarifa ya Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria zinazosimamia Usafiri Majini, Taarifa ya Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria zinazosimamia Usafiri Ardhini, Taarifa ya Tathmini

ya Utekelezaji wa Kifungu 91(3) cha Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai (uondoshaji wa mashauri Mahakamani), na Taarifa ya Utafiti kuhusu Mfumo wa Sheria zinazosimamia Makosa ya Uhujumu Uchumi na Uhalifu wa Kupangwa.

118. Mheshimiwa Spika, sambamba na shughuli za Utafiti wa Sheria, Mapitio ya Sheria, na Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania imeendelea kutoa Elimu ya Sheria kwa Umma kupitia Kampeni ya Kitaifa ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia ambapo Tume ilitoa elimu ya sheria kwa wananchi katika maeneo mbalimbali ya sheria na kutoa vipeperushi vya masuala ya sheria; kushiriki katika Maonesho ya Nane Nane na Tamasha la Utamaduni; na kuandaa makala inayojulikana kama “*The Law Reformer Journal*” iliyoinduliwa jijini Dodoma tarehe 24 Agosti 2024; kushiriki katika Tamasha la Tatu la Utamaduni la Kitaifa lililofanyika katika Uwanja wa Majimaji, Manispaa ya Songea tarehe 20 – 23 Septemba, 2024 na kutoa elimu ya sheria kwa wananchi kupitia maongezi na vipeperushi vya masuala mbalimbali ya sheria.

119. Mheshimiwa Spika, Tume pia iliandaa na kurusha vipindi **12** vya luninga na vipindi **12** vya redio na kutoa elimu kuhusu mada mbalimbali zikiwemo; Haki za Mshtakiwa katika Mfumo wa Jinai, Sheria ya Mapato Yatokanayo na Uhalifu, Taratibu na Faida za Usuluhishi katika Migogoro

ya Ardhi, Taratibu za Ufunguaji wa Mashauri ya Mirathi, haki na Ulinzi wa Mtoto Kisheria, Sheria ya Ndoa, Dhamana, Makubaliano ya Kukiri Kosa, Haki na Ustawi wa Wanyama, na Masuala Muhimu ya kuzingatia katika Mikataba, na nafasi ya Utafiti wa Sheria katika Maendeleo ya Kiuchumi na Kijamii. Vipindi hivyo vilirushwa kupitia TUMESHERIA TV, AZAM TV, TBC, na radio za kijamii katika mikoa ya Katavi, Rukwa, Kigoma, Arusha, Manyara na Kilimanjaro.

120. *Mheshimiwa Spika,* Tume pia iliandaa na kusambaza vipeperushi katika maeneo **10** ya sheria yaliyojielekeza katika masuala ya haki jinai, haki za kiraia na haki za kijamii ambazo ni Utetezi katika Makosa ya Jinai, Makubaliano ya Kukiri Kosa, Masuala Muhimu katika Ukamataji wa Mtuhumiwa, Upekuzi, Masuala ya Kuzingatiwa katika Uchukuwaji wa Maelezo ya Mtuhumiwa, Makosa dhidi ya Maadili, Hatua za Utoaji Ushahidi, Sheria ya Vyama vya Siasa, Sura ya 258, Sheria ya Ustawi wa Wanyama, Sura ya 154 na Sheria ya Madaktari wa Mifugo, Sura ya 316.

(xiii) Kuratibu Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria za Utajiri Asili na Maliasilia za Nchi

121. Mheshimiwa Spika, usimamizi na uangalizi wa utajiri asili na maliasilia za nchi ni suala ambalo linapewa kipaumbele cha kipekee na nchi zote duniani ikiwemo Tanzania. Lengo likiwa ni kuhakikisha kuwa uvunaji na matumizi ya utajiri asili na maliasilia za nchi unakua wenye tija katika kuinua Pato la Taifa na kuleta maendeleo endelevu ya kijamii na kiuchumi.

122. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha kuanzia Julai 2024 hadi Aprili 2025 Wizara imeendelea kutekeleza jukumu lake la kusimamia utekelezaji wa Sheria za Uangalizi wa Utajiri Asili na Maliasilia za Nchi, Sura ya 449 na 450 ambapo jumla ya Mikataba **483** ya uwekezaji katika utajiri asili na maliasilia za nchi iliyoingiwa kati ya Serikali na wawekezaji ilisajiliwa na kupitiwa kwa lengo la kuhakiki uzingatiwaji wa matakwa ya Sheria, ili kuhakikisha uwekezaji katika utajiri asili na maliasilia za nchi unaleta faida za kiuchumi na maendeleo endelevu ya jamii.

123. Mheshimiwa Spika, katika kufanikisha utekelezaji wa Sheria hizi, Wizara imeandaa Mkakati wa Taifa wa Uangalizi wa Utajiri Asili na Maliasilia za nchi ili kuwezesha utekelezaji wa misingi ya sheria tajwa kwa kipindi cha miaka

mitano kuanzia 2025/2026 – 2029/2030. Lengo la Mkakati huu ni kuweka mfumo wa pamoja katika usimamizi na uangalizi wa rasilimali za nchi ili kuhakikisha kuwa uwekezaji katika utajiri asili na maliasilia za nchi unachangia ipasavyo katika uchumi na ustawi wa wananchi.

124. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuwajengea uwezo watendaji Serikalini kuhusu usimamizi na uangalizi wa utajiri asili na maliasilia za nchi. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 jumla ya watendaji 52 wamejengewa uwezo wakiwemo Wataalam kutoka kwenye Wizara, Idara, Taasisi na Wakala za Serikali. Lengo likiwa ni kutoa elimu kuhusu usimamizi na uangalizi wa utajiri asili na maliasilia za nchi.

125. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025, Wizara ilitoa mafunzo kwa viongozi wa Serikali katika ngazi za Mikoa, Wilaya na Halmashauri katika Mkoa wa Mbeya. Mafunzo hayo yalilenga kukuza na kujenga uzalendo na utaifa katika kusimamia utajiri asili na maliasilia za nchi kwa mujibu wa Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Pia, mafunzo haya yaliwezesha kuongeza uelewa kuhusu fursa zilizopo katika masuala ya utajiri asili na maliasilia za nchi na namna bora ya kuzifikia na kuzitumia fursa hizo ili zilete maendeleo endelevu kwa wananchi. Mafunzo hayo yalikusisha jumla ya viongozi na watendaji **150** wa Serikali.

(xiv) Kushughulikia Urejeshwaji wa Wahalifu na Masuala ya Ushirikiano wa Kimataifa kwenye Makosa ya Jinai

126. Mheshimiwa Spika, Tanzania imeendelea kushirikiana na mataifa mengine katika kusimamia urejeshwaji kwa watuhumiwa wa uhalifu katika nchi walikofanya makosa. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara imekamilisha mikataba ya urejeshwaji wa wahalifu watoro kutoka nchi tatu (3) za Ethiopia, Iran na Kenya. Majadiliano ya mikataba ya kubadilishana wahalifu na nchi nyingine nne (4), za Shirikisho la Urusi, Qatar, Umoja wa Falme za Kiarabu na Burundi yanaendelea. Aidha, maombi tisa (9) kutoka nchi tisa (9) tofauti yamepokelewa ambapo kati ya maombi hayo maombi mawili (2) yameshughulikiwa na wahalifu watoro wamerejeshwa katika nchi zao maombi saba (7) hayakukidhi vigezo hivyo yamerudishwa kwa ajili ya marekebisho. Vilevile, Tanzania imetuma maombi matatu (3) ya kurejeshwa wahalifu watoro katika nchi tatu.

127. Mheshimiwa Spika, Tanzania imeendelea kushirikiana na mataifa mengine katika masuala ya kimataifa kwenye makosa ya jinai kwa lengo la kupata au kutoa ushahidi kuhusiana na watuhumiwa waliopo nje ya nchi au waliopo nchini. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ilipokea maombi ya kupatiwa ushahidi wa watuhumiwa waliofanya makosa ya jinai

katika nchi tano (5) za Thailand, India, Shelisheli, Zambia na Uganda. Maombi yaliyopokelewa kutoka Thailand na Zambia yalifanyiwa kazi na ushahidi ulioombwa ulitumwa huku maombi ya India yakikataliwa kwa kukosa vigezo na maombi kutoka Uganda na Shelisheli yanaendelea kushughulikiwa. Ofisi ya Taifa ya Mashtaka (OTM) pia, imetuma ombi moja (1) katika Jamhuri ya Zambia ambalo bado halijajibiwa.

128. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka imeendelea kuimarisha ushirikiano ya Kikanda na Kimataifa katika kuzuia uhalifu wa kupangwa na unaovuka mipaka. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Ofisi ilishiriki vikao vitano (5) vilivyohusu makosa yanayovuka mipaka na uhalifu wa kupangwa. Vikao hivi vimewezesha nchi wanachama kubadilishana uzoefu katika kukabiliana na makosa ya kupangwa na kushughulikia masuala ya jinai.

129. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ilishiriki Kongamano la Jukwaa la Ukanda wa Bahari ya Hindi nchini *Mauritius* kuanzia tarehe 20 – 24 Januari, 2025 kujadili namna ya kukabiliana na makosa ya dawa za kulevya pamoja na uvuvi haramu. Vilevile, Wizara kupitia OTM ilishiriki kikao kazi cha kuandaa Mwongozo wa Wapelelezi na Waendesha Mashtaka Jijini Nairobi, Kenya tarehe 22 – 27 Septemba, 2024 kilichohusu makosa yanayovuka mipaka na uhalifu wa kupangwa.

130. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha ushirikiano wa masuala ya kisheria katika ngazi za kikanda na kimataifa, Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ili shiriki katika kongamano linalohusu namna nchi wanachama zinavyokabiliana na matukio ya ugaidi ikiwemo kudhibiti ufadhili wa ugaidi na makosa yanayoambatana nayo. Kongamano hilo lilifanyika tarehe 24 – 26 Septemba, 2024 Jijini Pretoria, Afrika Kusini.

131. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha ushirikiano wa masuala ya kisheria katika ngazi za kikanda na kimataifa , Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ilishiriki katika mkutano wa Umoja wa Mataifa kuhusu majadiliano ya Mkataba wa Kimataifa dhidi ya Uhalifu wa Mtandao (*Reconvened concluding Session of International Convention on countering the use of ICTS for criminal purposes*) uliofanyika New York, Marekani kuanzia tarehe 29 Julai – 09 Agosti, 2024. Moja wapo ya maazimio ya mkutano huo ni kuandaa rasimu ya Mkataba wa Kimataifa wa kushughulikia Makosa ya kimtandao ambao utatumiwa na nchi wanachama kuomba ushahidi wa Kimtandao nje ya nchi.

132. Mheshimiwa Spika, ziara na mikutano mingine ambayo Wizara kupitia Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ilishiriki ni pamoja na ziara ya Kamati ya Usalama ya Umoja wa Mataifa (*UN Security Council Counter-Terrorism Committee - CTED*) iliyofanyika

nchini tarehe 19-23 Agosti, 2024; Mkutano wa Umoja wa Nchi za Mashariki na Kusini mwa Afrika wa Kudhibiti Fedha Haramu (*Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group-ESAAMLG*) uliofanyika Diani, Kenya tarehe 23 – 31 Agosti, 2024; na Kongamano linalohusiana na upatikanaji haki sawa kwa wote nchini Brazil tarehe 9 – 12 Disemba, 2024.

(xv) *Kuimarisha Matumizi ya TEHAMA katika Utoaji Haki na Huduma za Kisheria*

133. *Mheshimiwa Spika*, katika kuhakikisha azma ya Serikali ya kuboresha mifumo ya TEHAMA katika utoaji huduma za kisheria, Wizara imeunganisha mifumo ya TEHAMA inayotoa huduma za kisheria. Hadi kufikia Aprili, 2025; asilimia **75** ya mifumo ya TEHAMA katika Sekta ya Sheria imeunganishwa ambapo, Wizara imeunganisha mfumo wake na Mifumo ya Mahakama ya Tanzania; Ofisi ya Taifa ya Mashtaka; Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali; na Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhhamini. Aidha, kazi ya kuunganisha mifumo ya TEHAMA katika Sekta ya Sheria inaendelea ili kuwezesha mifumo hiyo kusomana na mifumo ya NIDA; TAKUKURU; Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum; na Jeshi la Polisi Tanzania. Pia, Wizara imeimarisha matumizi ya mfumo wa *Portal* ya HAKI SHERIA ambao unatumwiwa na Wananchi na maafisa Dawati la Msaada wa Kisheria katika Mamlaka za Serikali za Mitaa **184** nchini.

134. Mheshimiwa Spika, tarehe 5 Septemba, 2024 Wizara ilizindua Kituo cha Huduma kwa Mteja ambapo Mwananchi hupata fursa ya kuwasilisha malalamiko na hoja mbalimbali za kisheria moja kwa moja kupitia namba ya simu **0262160360**, namba ya *Whatsapp* **0739101910** na barua pepe kupitia malalamiko@sheria.go.tz. Aidha, tangu kuzinduliwa kwake, Kituo kimepokea jumla ya malalamiko **1,154**, kati ya hayo **775** yameshughulikiwa na **379** yapo katika hatua mbalimbali za kushughulikiwa.

135. Mheshimiwa Spika, Pamoja na kupokea malalamiko kupitia kituo cha huduma kwa mteja, Wizara pia imeendelea kupokea na kushughulikia malalamiko ya kisheria yaliyowasilishwa na wananchi kwa njia ya barua. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, jumla ya malalamiko **278** yalipokelewa na kufanyiwa uchambuzi. Kati ya malalamiko hayo 126 yaliwasilishwa katika taasisi mbalimbali za Serikali; na **152** yaliwasilishwa kwenye Chama cha Wanasheria Tanganyika (TLS) na Chama cha Wanasheria Wanawake Tanzania (TAWLA) ambapo yanaendelea kufanyiwa kazi.

136. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025 maboresho ya mifumo ya TEHAMA katika utoaji wa huduma za Mahakama yameendelea kwa lengo la kuimarisha upatikanaji haki kwa wananchi. Hadi kufikia Aprili, 2025 mifumo ifuatayo ya TEHAMA imeendelea kutumika katika utekelezaji wa majukumu ya

Mahakama: Mfumo wa usikilizaji mashauri (JOT e-CMS); Mfumo wa Kunukuu na Kutafsiri Mwenendo wa Mashauri (TTS); Mfumo wa Takwimu (*Data Hub*); Mfumo wa Taarifa za Hukumu na Sheria Tanzania (TAnzLII); na Mahakama Mtandao (*Virtual Court*).

137. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Tume ya Utumishi wa Mahakama inakamilisha ujenzi wa Mfumo wa TEHAMA wa Ajira, Maadili na Nidhamu kwa Watumishi wa Mahakama. Mfumo huo unahusisha moduli kuu tatu (3) ambazo zinajengwa kwa awamu: *Recruitment Module* kwa ajili ya ajira ambao umekamilika kwa asilimia 60, *Ethics and Discipline Module* kwa ajili ya usimamizi wa maadili na nidhamu ambao umekamilika kwa asilimia 80 na *Human Resources Information Management Module* ambao utahusisha uthibitisho wa ajira, kupandishwa vyeo, mabadiliko ya kada na uteuzi. Aidha, ujenzi wa moduli hii utanza baada ya moduli mbili (2) za awali kukamilika.

138. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhhamini - RITA imeendelea kusogeza na kuimarisha utoaji wa huduma kwa wananchi kupitia TEHAMA. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 huduma za usajili wa Vizazi, Vifo, Ndoa, Talaka na Bodi za Wadhamini zimewezeshwa kupatikana kidijitali kupitia *eRITA* ambapo mwananchi anaweza kutuma maombi popote alipo bila kufika ofisi za

Wakala na kuchagua Ofisi ya Mkuu wa Wilaya iliyo karibu kwa ajili ya kuchukua nyaraka za huduma aliyoomba. Aidha, katika kipindi husika Wakala unaendelea kuboresha mfumo wa huduma za Wakala ili kuhakikisha huduma zote za Wakala zinapatikana kidigitali.

139. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2024/2025, Wizara kupitia RITA imeongeza idadi ya Taasisi za Serikali ambazo zimeunganishwa na kuwezesha kubadilishana taarifa ya mifumo yake na kufikia taasisi **29** ili kurahisisha utoaji wa huduma kwa Wananchi. Mifumo ambayo RITA imeunganishwa nayo ni pamoja na GoTHOMIS wa Ofisi ya Rais -TAMISEMI unaowezesha kubadilishana taarifa za vizazi; eHMS wa Wizara ya Afya unaowezesha kubadilishana taarifa za vizazi na vifo na PREM na PREMS wa NECTA ambao unawezesha usajili wa watoto ambao hawana vyeti waliopo shuleni.

140. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali iliendelea na maboresho ya Mfumo wa Kielektroniki wa Usimamizi wa Mashauri (CIMS) ili kukusanya, kuhifadhi na kutoa taarifa za mienendo ya mashauri kwa wakati. Aidha, maboresho yanaendelea ili kuhakikisha Mfumo huo unasomana na Mifumo ya Mahakama.

141. Mheshimiwa Spika, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania inaendelea na ujenzi wa Mfumo wa Kielekroniki wa Utendaji Kazi (*LRMIS*) ambapo mfumo huu unatarajiwa kukamilika kabla au ifikapo Juni, 2025. Manufaa yanayotarajiwa baada ya kukamilika kwa mfumo huo ni ukusanyaji wa taarifa za kisheria, kutunza kumbukumbu za kisheria na kurahisisha utatuzi wa haraka wa changamoto, kuwezesha watumishi kufanya kazi popote walipo, kuunganishwa na mifumo mingine kama *OAGMIS* na kupunguza matumizi ya karatasi. Pia, Tume inaendelea na usanifu wa mfumo wa Maktaba Mtandao ili kuifanya maktaba ya Tume kuwa ya kidigitali na kwenda sambamba na maendeleo ya kiteknolojia ikiwa ni pamoja na kurahisisha matumizi ya maktaba hiyo.

142. Mheshimiwa Spika, katika kuongeza ufanisi wa utoaji wa huduma za ushauri wa kisheria pamoja na kubadilishana taarifa mbalimbali ikiwemo mwenendo wa uendeshaji wa mashauri nchini, Wizara kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imeunganisha Mfumo wake wa *TEHAMA* wa *OAGMIS* na Mifumo ya Taasisi nyingine. Hadi kufikia Aprili, 2025, Mfumo wa *OAGMIS* umeunganishwa na Mfumo wa Usimamizi na Uendeshaji Mashauri wa Mahakama ya Tanzania (*e-Case Management System*) na Mfumo wa Kielektroniki wa Usimamizi wa Mashauri wa Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali.

143. Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali pia imeendelea kufanya maboresho katika mfumo wa OAGMIS kwa kuanzisha Moduli ya Upekuzi wa Mikataba (*e-Vetting*). Aidha, mafunzo juu ya matumizi ya moduli hiyo yanaendelea kutolewa kwa Watumishi wa Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali na wadau. Moduli hiyo inatarajiwa kuanza kutumika mwaka wa fedha 2025/2026.

(xvi) Kuimarisha Mfumo wa Elimu ya Sheria

a. Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania

144. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania (*The Law School of Tanzania – LST*) iliendesha mafunzo ya uanasheria kwa vitendo kwa wanafunzi **451** wa kundi la 37, wanafunzi **791** kwa kundi la 38, wanafunzi **458** wa kundi la 39 na wanafunzi **782** wa kundi la 40. Wanafunzi wa kundi la 37 wamemaliza masomo yao na kupata matokeo, wanafunzi wa kundi la 38 wamemaliza masomo yao na wanasubiri matokeo ya mwisho, wanafunzi wa kundi la 39 wamemaliza masomo ya darasani na wapo kwenye mafunzo uwandani na wanafunzi wa kundi la **40** wapo kwenye mafunzo ya darasani.

145. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania iliendelea kusimamia na kutekeleza falsafa ya kujifunza kwa vitendo (*Learning by doing*) ambapo mbinu mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji zilitumika ikiwa ni pamoja na: Visa (*Case studies*), mazoezi ya vitendo kupitia semina, mahakama za kimaigizo (*moot courts*), kupangiwa majukumu na kuigiza (*role plays and simulations*), kazi za vikundi, uwasilishaji (*presentations*), filamu, na mafunzo uwandani (*Field Placement*). Mbinu hizi ni muhimu kwa maendeleo ya wanafunzi ili kuwajenga na kuwaandaa vyema katika mazingira yote ya utendaji wao pindi wanapohitimu mafunzo.

Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania ilisajili jumla ya wanafunzi **1,240** sawa na asilimia **82.7** ya lengo la usajili wa wanafunzi **1,500** kwa kundi la 39 na 40. Aidha, katika kipindi husika, Taasisi imetoa wahitimu **282** waliofanya mitihani katika kundi la **37**. Pamoja na hao watahiniwa 1,938 walifaulu baadhi ya vipengele vya masomo na hivyo kuruhusiwa kufanya mitihani ya marudio ili kukamilisha vipengele hivyo.

b. Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto

146. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto (IJA) imeendelea kutoa elimu ya Sheria katika ngazi ya Astashahada na Stashahada ya Sheria kwa lengo la kuandaa wataalamu wenye weledi na maadili katika masuala ya sheria na utawala wa haki. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Chuo kimesajili jumla ya wanafunzi **780** sawa na asilimia **82.1** ya lengo la udahili wa wanafunzi **950**. Aidha, katika kipindi hicho jumla ya wanafunzi **766** walihitimu mafunzo ya ngazi ya Astahashada na Stashahada ya Sheria ukilinganisha na wahitimu **608** waliohitimu katika mwaka 2023/2024 ambayo ni sawa na ongezeko la asilimia **26**.

147. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto imeendelea kuimarisha upatikanaji wa haki nchini kwa kuwajengea uwezo Waheshimiwa Majaji, Wasajili wa Mahakama, Mahakimu, maafisa wa Mahakama na watumishi wengine wa Sekta ya Sheria. Lengo la mafunzo hayo ni kuongeza ufanisi na weledi katika utekelezaji wa majukumu yao. Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili, 2025, Chuo kiliendesha na kuratibu mafunzo ya aina **28** kwa washiriki **1,723**. Mafunzo hayo yaligawanyika katika makundi mawili (**2**); mafunzo ya ana kwa ana na mafunzo ya masafa ambapo mafunzo ya ana

kwa ana ni **16** yaliyokuwa na washiriki **454** (**Kiambatisho Na.11a**) na mafunzo kwa njia ya masafa ni **12** yaliyokuwa na washiriki **1,269** (**Kiambatisho Na.11b**).

(xvii) Kuboresha Utendaji na Maendeleo ya Rasilimaliwatu wa Wizara na Taasisi Zake Ikiwemo Ajira, Uteuzi, Nidhamu na Maadili

(a) Wizara ya Katiba na Sheria

148. Mheshimiwa Spika, Wizara imeendelea kuratibu na kushughulikia upatikanaji wa watumishi kulingana na mahitaji, ambapo katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 watumishi **451** wameajiriwa na watumishi **29** wamehamia kutoka Taasisi mbalimbali. Hivyo, kufikia mwezi Aprili, 2025 Wizara ina jumla ya watumishi **616**. Aidha, jumla ya nafasi **11** za uongozi kulingana na muundo wa Wizara ambazo zilikuwa wazi zimejazwa kwa nafasi za Wakurugenzi sita (**6**) na Wakurugenzi Wasaidizi watano (**5**). Aidha, watumishi **13** walithibitishwa vyeo, **53** walipandishwa vyeo na mmoja (**1**) alibadilishwa kada.

149. Mheshimiwa spika, katika kuboresha na kuongeza ufanisi na weledi katika utendaji kazi jumla ya watumishi nane (**8**) wamepatiwa mafunzo ya muda mrefu, **42** wamepatiwa mafunzo ya muda

mfupi, **35** wamepatiwa mafunzo ya ndani (*Inhouse training*) kuhusu usalama mahali pa kazi yaliyotolewa na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, watumishi wapya **449** walipatiwa mafunzo elekezi, watumishi **80** walipatiwa mafunzo kuhusu Miongozo ya uandishi na matumizi ya nyaraka za Serikali na watumishi **100** wamepatiwa mafunzo ya Usalama na matumizi sahihi ya Mifumo ya TEHAMA. Aidha, Wizara imeendelea kuwapatia watumishi wake mafunzo ya Mfumo wa Kielektroniki wa Ununuzi wa Umma (NeST).

(b) Mahakama ya Tanzania

150. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Mahakama imeajiri watumishi **522**, kuwapandisha madaraja **1,867** na kuwabadilisha kada **109**. Hadi kufikia Aprili, 2025, Mahakama ilikuwa na watumishi **6,067**. Aidha, Mahakama imewezesha watumishi **173** kushiriki mafunzo ya muda mrefu na **443** kushiriki mafunzo ya muda mfupi.

(c) Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali

151. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imeajiri watumishi watano (**5**) wa kada mbalimbali. Watumishi **44** walipandishwa vyeo, watumishi wawili (**2**) walibadilishiwa kada na watumishi tisa (**9**) walithibitishwa kazini. Hadi Aprili 2025, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ilikuwa na jumla ya watumishi **214**. Aidha,

watumishi **13** wamepatiwa mafunzo ya muda mrefu na **14** walipatiwa mafunzo ya muda mfupi.

(d) Ofisi ya Taifa ya Mashtaka

152. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha kuanzia Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Ofisi ya Taifa ya Mashtaka imeendelea kutekeleza masuala mbalimbali kwa ajili ya maendeleo ya rasilimaliwatu. Hadi kufikia Aprili, 2025 Ofisi ilikuwa na jumla ya watumishi **1,070** kati ya hao, Mawakili wa Serikali ni **774**, Makatibu Sheria ni **144** na kada nyingine ni **192**. Kati ya watumishi hao, watumishi **145** ni ajira mpya ambao wameajiriwa katika kipindi hiki (Mawakili wa Serikali **100**, Makatibu Sheria **20** na Madereva **25**). Aidha, Ofisi imethibitisha kazini watumishi **36**, na kuratibu mafunzo ya muda mrefu na muda mfupi kwa watumishi. Vilevile, watumishi **126** walishiriki mafunzo ya muda mrefu na watumishi **268** mafunzo ya muda mfupi.

(e) Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali

153. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali ina jumla watumishi **255**. Kati ya watumishi waliopo Mawakili wa Serikali wapo **117**, Makatibu Sheria wapo **19** na watumishi wa kada nyingine wapo **119**. Kati ya watumishi hao, watumishi **19** ni ajira mpya ambao wameajiriwa katika kipindi hiki. Vilevile, watumishi **32** walihudhuria mafunzo ya muda mrefu na watumishi **231**

walihudhuria mafunzo ya muda mfupi. Pia watumishi **176** waliwezesha kushiriki katika mikutano mbalimbali ya kitaaluma.

(f) Tume ya Utumishi wa Mahakama

154. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Sekretarieti ya Tume ya Utumishi wa Mahakama, ilikuwa na watumishi **32** kati ya watumishi **54** wanaohitajika kwa mujibu wa ikama. Aidha, mafunzo ya muda mrefu kwa watumishi watatu (**3**) na watumishi 11 mafunzo ya muda mfupi yametolewa.

(g) Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora

155. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025, Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora ina jumla watumishi, **174** wa kada mbalimbali na Makamishna sita (**6**). na. Kati ya watumishi hao, watumishi **23** ni ajira mpya, watumishi watano (**5**) wamehamia kutoka taasisi nyingine na watumishi **12** wameazimwa kutoka Serikali ya Mapinduzi Zanzibar (SMZ) ambao wamepangiwa kufanya kazi katika ofisi za THBUB zilizopo Zanzibar na Pemba. Vilevile, watumishi wawili (**2**) walihudhuria mafunzo ya muda mrefu na watumishi sita (**6**) walihudhuria mafunzo ya muda mfupi, saba (**7**) walipata mafunzo ya kustaafu na watumishi **41** wamethibitishwa vyeo.

(h) Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania

156. Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Aprili 2025, Tume ilikuwa na jumla ya Watumishi 54 wa fani mbalimbali. Katika kipindi husika Watumishi wanne (4) walihamia, Mtumishi mmoja (1) aliajiriwa, nafasi sita (6) za uongozi zilijazwa na mtumishi mmoja (1) alistaafu. Aidha, katika kipindi husika, Watumishi 40 walipatiwa mafunzo katika maeneo mbalimbali kwa lengo la kuwajengea uwezo katika maeneo yao ya kitaaluma. Aidha, Watumishi nane (8) wanaendelea na mafunzo katika ngazi ya Shahada ya kwanza na Shahada ya Uzamili.

(i) Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhamini

157. Mheshimiwa Spika, Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhamini - RITA una jumla ya watumishi 208. Katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025 Wizara kupitia Wakala imeajiri watumishi wapya wanne (4), imepandisha vyeo watumishi 76 na imewathibitishakwenye vyeo watumishi 50. Aidha, watumishi 141 walipatiwa mafunzo ikiwemo 126 mafunzo ya muda mfupi na 15 mafunzo ya muda mrefu.

(j) Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania

158. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha kuanzia Julai 2024 hadi Aprili, 2025 Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania iliajiri watumishi wapya watano **(5)**, watumishi wawili **(2)** walithibitishwa kazini, watumishi **13** walipandishwa vyeo na mtumishi mmoja **(1)** aliteuliwa katika nafasi ya uongozi. Hivyo, hadi kufikia Aprili, 2025 Taasisi ilikuwa na watumishi **66**. Aidha, watumishi wanne **(4)** wamepatiwa mafunzo ya muda mrefu na **38** walipatiwa mafunzo ya muda mfupi.

(k) Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto

159. Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Aprili, 2025 Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto kilikuwa na jumla ya watumishi **110**. Katika kipindi hicho, Chuo kimeajiri watumishi wanne **(4)**, kuthibitisha kazini watumishi **10** na kuthibitishwa kwenye vyeo watumishi wawili **(2)**. Vilevile, katika kipindi husika, mtumishi mmoja **(1)** alihamia, watatu **(3)** walihama, na mmoja **(1)** alistaafu. Aidha, watumishi **32** walipatiwa mafunzo ya muda mfupi na **14** mafunzo ya muda mrefu.

G. FURSA NA MIKAKATI YA KUTUMIA FURSA

Fursa Zilizopo

160. Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio yaliyopatikana katika mwaka wa fedha 2024/25 hadi kufikia Aprili, 2025 fursa kadhaa zimebainika ikiwemo:-

- (i) Kuendelea kuongeza kasi ya kufungamanisha mifumo ya TEHAMA ya Taasisi za utoaji haki ili kuboresha upatikanaji haki kwa wakati kwa Wananchi;
- (ii) Ongezeko kubwa la Wananchi wanaohitaji huduma ya msaada wa kisheria ikilinganishwa na rasilimali zilizopo kutokana na wigo wa elimu ya msaada wa kisheria kuongezeka;
- (iii) Kuendelea kuongeza rasilimaliwatu ili majukumu ya Wizara yatekelezwe ipasavyo;
- (iv) Kuendelea kuwajengea uwezo Watumishi ili kukabiliana na upungufu wa Mawakili wa Serikali wenye ubobezi katika maeneo ya uchambuzi wa mikataba ya uwekezaji katika utajiri asili na maliasilia; uendeshaji wa mashauri ya kimataifa, uchambuzi wa mikataba ya mafuta na gesi, na uendeshaji wa mashauri yanayohusu uhalifu wa kimtandao;
- (v) Kuendelea kuboresha mfumo wa kisheria na kitaasisi ili kuwezesha utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala;

- (vi) Kuongeza uelewa wa umma kuhusu Sheria za Nchi ili wazitii bila shuruti na hivyo kupunguza matukio ya uhalifu na uvunjaji wa haki za binadamu;
- (vii) Kuongeza uelewa kwa wajumbe wa Kamati za Maadili ya Maafisa Mahakama ngazi ya Mikoa na Wilaya hususan wavya wanaobadilika mara kwa mara ili watekeleze majukumu yao kwa weledi;
- (viii) Hitaji la kuendelea kuboresha mfumo wa kisheria ili kuimarisha usimamizi wa mikataba ya uwekezaji;
- (ix) Hitaji la kuendelea kufikisha huduma za kimashtaka kwa wananchi;
- (x) Hitaji la kuboresha uratibu wa masuala ya mirathi na bodi za wadhamini; na
- (xi) Uwezekano wa kufanya mabadiliko ya Sheria ya Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania ili kuwezesha kuwa na sheria zenye tija nchini.

Mikakati ya Kutumia Fursa

161. Mheshimiwa Spika, ili kutumia fursa tajwa, Wizara imebuni mikakati mbalimbali ikiwa ni pamoja na:-

- (i) Kushirikiana na Wakala wa Serikali Mtandao (eGA) kuboresha, kutengeneza na kufungamanisha mifumo ya TEHAMA katika Sekta ya Sheria;

- (ii) Kuimarisha Madawati ya Msaada wa Kisheria yaliyoanzishwa katika Mamlaka zote 184 za Serikali za Mitaa Pamoja na kuimarisha Kituo cha Huduma kwa Mteja na kuongeza wigo wa utekelezaji wa Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia ili wananchi wengi wafikiwe na huduma ya msaada wa kisheria;
- (iii) Kushirikiana na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora ili kupata vibali vya ajira mpya pamoja na uhamisho wa Watumishi kuja Wizara ya Katiba na Sheria;
- (iv) Kuwezesha Watumishi kushiriki katika mafunzo ya muda mfupi na muda mrefu kwenye maeneo yenye uhitaji ikiwemo uchambuzi wa mikataba ya Uwekezaji katika utajiri asili na maliasilia za Nchi na utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala;
- (v) Kuanzisha Kituo cha Usuluhishi Tanzania pamoja na kufanya mapitio ya mfumo wa sheria zinazohusu masuala ya utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala;
- (vi) Kuanzisha na kutekeleza programu na vipindi mbalimbali kwa ajili ya kutoa elimu ya masuala ya kisheria kwa umma ikiwa ni pamoja na kutafsiri nyaraka za kisheria na Sheria za Nchi katika lugha ya Kiswahili ili kuongeza wigo wa uelewa kwa Wananchi;

- (vii) Kuhamasisha wakuu wa Mikoa na Wilaya kutoa elimu kwenye mikutano ya hadhara ya wananchi kuhusu uwepo wa Kamati za Maadili na majukumu yake;
- (viii) Kuendelea kuwajengea uwezo wajumbe wa bodi za wadhamini ili wasimamie bodi kwa mujibu wa Katiba na sheria na kuwa na vikao vya usuluhishi wa wanufaika wa mirathi ili kuhakikisha migogoro inahitimishwa kwa wakati; na
- (ix) Kufanya marekebisho ya Sheria ya Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania, Sura ya 171 ili kuwezesha sheria zinazotungwa au kufanyiwa marekebisho kufanyiwa utafiti wa kina ili ziweze kukidhi mahitaji ya Taifa kwa wakati husika na kwa maendeleo endelevu.

H. SHUKRANI

162. Mheshimiwa Spika, ninapenda kutumia fursa hii kuishukuru Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria, chini ya uongozi wa Mheshimiwa Dkt. Joseph Kizito Mhagama (Mb.), Mwenyekiti wa Kamati na Mhe. Florent Laurent Kyombo (Mb.), Makamu Mwenyekiti na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti chini ya uongozi wa Mheshimiwa Oran Manase Njeza (Mb) mwenyekiti wa kamati, na Mheshimiwa Twaha Ally Mpembenue (Mb) Makamu mwenyekiti kwa maelekezo na ushauri wao ambao umeleta

mchango mkubwa katika utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Nitoe shukrani zangu pia, kwa wajumbe wa Kamati kwa uchambuzi wa kina wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa mwaka wa fedha 2024/2025 na kwa kupitisha kwa kauli moja Makadirio ya Mpango na Bajeti ya mwaka wa fedha 2025/2026. Ninapenda kuliarifu Bunge lako tukufu kuwa ushauri, maelekezo na maoni yote yaliyotolewa na Kamati yamezingatiwa kikamilifu katika maandalizi ya bajeti hii. Nawashukuru sana kwa uongozi wao na ushirikiano wanaotupatia.

163. Mheshimiwa Spika, vilevile, naomba kuwashukuru sana Wananchi wa Jimbo la Songea Mjini, Viongozi na Wanachama wa Chama Cha Mapinduzi katika Mkoa wa Ruvuma, kwa ushirikiano wanaoendelea kunipa katika kuwawakilisha na kuwatumikia katika Bunge hili pamoja na kuratibu utekelezaji wa shughuli mbalimbali za maendeleo katika Mkoa huo.

164. Mheshimiwa Spika, naomba kutumia fursa hii kuwashukuru wale wote waliochangia kwa namna moja au nyingine katika kuiwezesha Wizara kufanikisha majukumu yake. Mafanikio yaliyopatikana katika mwaka 2024/2025 yametokana na ushirikiano na misaada ya kifedha na kiufundi kutoka kwa nchi wahisani ikiwemo Ujerumani kupitia GIZ, mashirika mbalimbali ya kitaifa na kimataifa, Taasisi za fedha za Kitaifa na Kimataifa ikiwemo Benki ya Dunia, Asasi za Kiraia (AZAKI),

Taasisi za hiari zisizokuwa za kiserikali na mashirika ya kidini bila kusahau ushiriki wa Wananchi katika kutii na kuheshimu Katiba na Sheria za nchi wakiongozwa na Waheshimiwa Wabunge.

165. Mheshimiwa Spika, pia, ninaomba nitumie fursa hii kuwashukuru Viongozi wenzangu wa Wizara ya Katiba na Sheria akiwemo Mhe. Jumanne Abdallah Sagini (Mb.), Naibu Waziri wa Katiba na Sheria; Bw. Eliakim Chacha Maswi, Katibu Mkuu; na Dkt. Franklin Jasson Rwezimula, Naibu Katibu Mkuu kwa ushirikiano wanaonipatia katika utekelezaji wa shughuli za Wizara.

166. Mheshimiwa Spika, vilevile, natoa shukrani za dhati kwa Mhe. Prof. Ibrahim Hamisi Juma, Jaji Mkuu wa Tanzania na Mwenyekiti wa Tume ya Utumishi wa Mahakama; Mhe. Hamza Saidi Johari, Mwanasheria Mkuu wa Serikali; Mhe. Dkt. Mustapher Mohamed Siyani, Jaji Kiongozi wa Mahakama Kuu ya Tanzania; Prof. Elisante Ole Gabriel, Mtendaji Mkuu wa Mahakama ya Tanzania na Katibu wa Tume ya Utumishi wa Mahakama; na Mhe. Eva Kiaki Nkya, Msajili Mkuu wa Mahakama ya Tanzania.

167. Mheshimiwa Spika, sambamba na hao, ninapenda pia kuwashukuru Wakuu na Watendaji Wakuu wa Taasisi za Wizara wakiwemo Mhe. Prof. Paul Faustine Kihwelo, Jaji wa Mahakama ya

Rufani na Mkuu wa Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto; Bw. Samwel Marco Maneno, Naibu Mwanasheria Mkuu wa Serikali; Bw. Sylvester Anthony Mwakitalu, Mkurugenzi wa Mashtaka; Dkt. Ally Saleh Possi, Wakili Mkuu wa Serikali; Bw. Onorius John Njole, Mwandishi Mkuu wa Sheria; Bw. Frank Kanyusi Frank, Kabidhi Wasii Mkuu na Mtendaji Mkuu wa Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhamini; Prof. Sist Joseph Mramba, Mkuu wa Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania; Bi. Bibiana J. Kileo, Naibu Mkurugenzi wa Mashtaka; Bi. Alice E. Mtulo, Naibu Wakili Mkuu wa Serikali; Bi. Irene Lesulie, Naibu Kabidhi Wasii Mkuu wa Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhamini; Mhe. Winifrida B. Korosso, Jaji wa Mahakama ya Rufani na Mwenyekiti wa Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania; Bw. George Nathaniel Mandepo, Katibu Mtendaji wa Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania; Mhe. Mathew P. Mwaimu, Jaji Mstaafu wa Mahakama Kuu na Mwenyekiti wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora; Bw. Mohamed Khamis Hamad, Makamu Mwenyekiti wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora; na Bw. Patience Kilanga Ntwina, Katibu Mtendaji wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora.

168. Mheshimiwa Spika, mwisho ila siyo kwa umuhimu, ninaomba kuwashukuru Wakuu wa Idara na Vitengo na Watumishi wote wa Wizara na Taasisi zake. Pia, ninaomba nichukue fursa hii

kuwashukuru wadau wote wa Wizara kwa ushirikiano wanaotupatia katika utekelezaji wa majukumu ambayo Wizara imekasimiwa na Serikali. Aidha, kwa namna ya pekee, ninaishukuru familia yangu hususan Mke wangu kipenzi Bi. Flora Ndumbaro na watoto wangu kwa ushirikiano wanaoendelea kunipatia kwa kunivumilia na kunitia moyo wakati ninapokuwa natekeleza majukumu yangu ya kulitumikia Taifa.

I. MPANGO NA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

(a) Vipaumbele vya Wizara

169. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 Wizara, Taasisi zake na Mhimili wa Mahakama itaendelea kuboresha utoaji wa huduma za kisheria na utoaji haki kwa umma ili kuendana na Mipango ya Sekta ya Sheria nchini; na Mipango ya Kikanda na Kimataifa ili kufikia malengo yaliyopangwa kwa kipindi husika. Katika kufikia azma hiyo maeneo mahsusi ya kipaumbele yameainishwa ambayo ni:-

- (i) Kuimarisha huduma za msaada wa kisheria kwa watu wenye uhitaji;
- (ii) Kushughulikia masuala ya kikatiba pamoja na kutoa elimu ya Katiba na Uraia kwa umma;

- (iii) Kutekeleza mapendekezo ya Tume ya Kuangalia Jinsi ya Kuboresha Taasisi za Haki Jinai Nchini;
- (iv) Kubainisha na kutatua migogoro ya kisheria kwa wananchi na wadau wengine;
- (v) Kuimarisha mifumo ya utoaji haki ili haki ipatikane kwa wote na kwa wakati;
- (vi) Kuboresha mfumo wa kitaifa na kuzingatia mifumo ya kikanda na kimataifa kuhusu haki za binadamu na utawala bora;
- (vii) Kuimarisha ushirikiano wa kikanda na kimataifa katika masuala ya haki jinai na haki madai;
- (viii) Kuwezesha matumizi ya lugha ya Kiswahili katika Sekta ya Sheria nchini;
- (ix) Kuimarisha mifumo kisheria na kitaasisi katika Utatuzi wa Migogoro kwa Njia Mbadala;
- (x) Kuimarisha usimamizi wa mikataba ya utajiri asili na maliasilia za nchi ambazo Wizara, Idara na Taasisi za Serikali zimeingia na wawekezaji;
- (xi) Kuimarisha usimamizi, ufuatiliaji na majadiliano ya mikataba;
- (xii) Kuimarisha mfumo wa uandishi, ufasiri na urekebu wa sheria

- (xiii) Kuongeza uelewa kwa Watendaji wa Serikali na Wananchi kuhusu Sheria za Nchi;
- (xiv) Kuimarisha utafiti, tathmini na mapitio ya sheria;
- (xv) Kuendesha mashtaka ya jinai na kuimarisha shughuli za utenganishaji wa mashtaka na upelelezi;
- (xvi) Kuimarisha uratibu, usimamizi na uwakilishi katika kuendesha mashauri ya madai na usuluhishi;
- (xvii) Ujenzi na ukarabati wa miundombinu katika sekta ya sheria;
- (xviii) Kusimamia na kuendeleza elimu na taaluma ya Sheria nchini;
- (xix) Kuwezesha usajili wa matukio muhimu ya binadamu na kusimamia masuala ya ufilisi na udhamini;
- (xx) Kuwezesha ajira, uteuzi, kuimarisha nidhamu na maadili ya watumishi wa Mahakama.
- (xxi) Kuimarisha mifumo ya TEHAMA kwa ajili ya kuboresha huduma za kisheria nchini; na
- (xxii) Kuendeleza rasilimali watu katika Sekta ya Sheria.

(b) Kazi Zitakazotekelezwa katika Mwaka wa Fedha 2025/2026

170. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza vipaumbele vilivyoainishwa, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Wizara ya Katiba na Sheria (Fungu 41) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuandaa Sera ya Taifa ya Msaada wa Kisheria;
- (ii) Kutoa huduma za msaada wa kisheria ikiwemo kutekeleza Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia;
- (iii) Kutoa elimu kwa umma kuhusu Sera ya Taifa ya Haki Jinai;
- (iv) Kutoa Elimu ya Uraia kwa umma na utawala bora kwa Viongozi na watendaji kwa Halmashauri 100 kwa kuzingatia Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania yam waka 1977;
- (v) Kuimarisha mfumo wa usimamizi, uratibu na kuwajengea uwezo wataalam wa Utatuzi wa Migogoro kwa Njia Mbadala;
- (vi) Kuratibu na kuwezesha Mapitio ya Sheria zinazohusu Haki jinai;
- (vii) Kuwezesha uandaaji wa miongozo ya ufuatiliaji wa masuala ya haki za binadamu

na uandishi wa taarifa za Haki za Binadamu;

- (viii) Kuratibu na kushiriki mikutano ya Kikanda na ya Kimataifa;
- (ix) Kujenga uwezo kwa wananchi kuhusu uelewa wa Sheria za Utajiri na Maliasilia za Nchini Sura 449 na 450;
- (x) Kuangalia Sheria zinazodhibiti masuala ya Utajiri Asili na Maliasili kama zinakidhi matakwa ya Sheria Sura ya 449 na 450;
- (xi) Kufanya tathmini na ufuatiliaji wa utekelezaji wa mfumo wa utoaji haki;
- (xii) Kuratibu na kusimamia usajili wa matukio muhimu ya binadamu ya vifo, ndoa, talaka na watoto wa kuasili;
- (xiii) Kuimarisha matumizi ya TEHAMA katika utoaji wa huduma za kisheria;
- (xiv) Kuimarisha mifumo ya upatikanaji haki madai; na
- (xv) Kutoa mafunzo ya uanasheria kwa vitendo kwa wanafunzi 1,300.

171. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Tume ya Utumishi wa Mahakama (Fungu 12) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuendelea kuwezesha Ajira na uteuzi kwa watumishi wa Mahakama;

- (ii) Kuendelea kusimamia Nidhamu na Maadili ya watumishi wa Mahakama;
- (iii) Kuimarisha Kamati za Maadili za Maafisa Mahakama za Mikoa na Wilaya; na
- (iv) Kuimarisha Mfumo wa TEHAMA wa ajira na maadili na nidhamu.

172. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali (Fungu 16) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuimarisha Usimamizi na Ufuatiliaji wa Mikataba iliyosainiwa na kuingiwa na Serikali; na
- (ii) Kutoa elimu ya kisheria kwa jamii kupitia Kliniki za Sheria ili kuwaongezea uelewa wananchi kuhusu wajibu na haki zao.
- (iii) Kuboresha mifumo ya TEHAMA na kuimarisha matumizi yake katika utoaji wa huduma za kisheria;
- (iv) Ujenzi wa majengo ya Ofisi za Vituo Jumuishi vya Taasisi za Serikali za Kisheria Nchini katika mikoa ya Mtwara na Tabora;

173. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali (Fungu 19) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuratibu, kusimamia na kuendesha mashauri ya Madai na Usuluhishi yaliyopo na yatakayofunguliwa na au dhidi ya Serikali na Taasisi zake;
- (ii) Kuanzisha Ujenzi wa ofisi za Wakili Mkuu wa Serikali katika mikoa iliyo na Masjala za Mahakama Kuu;
- (iii) Kuimarisha mfumo wa kielektroniki wa usimamizi wa mashauri ili kuwa na mfumo thabiti katika kukusanya, kuhifadhi na kutoa taarifa sahihi; na
- (iv) Kuboresha ufanisi na utendaji kazi kwa kununua vitendea kazi na kutoa mafunzo kwa watumishi.

174. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Ofisi ya Taifa ya Mashtaka (Fungu 35) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuendelea na uendeshaji wa kesi za jinai;
- (ii) Kufanya ukaguzi katika maeneo yanayohifadhi mahabusi na wafungwa;
- (iii) Kuendesha mashauri ya utaifishaji wa mali zinazotokana na uhalifu; na
- (iv) Kuendelea na ujenzi wa Majengo ya Ofisi za Mashtaka katika Mikoa na Wilaya.

175. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Mfuko wa Mahakama (Fungu 40) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuharakisha utatuzi wa mashauri ya kawaida na mkakati wa kumaliza mashauri ya muda mrefu (Backlog);
- (ii) Kuimarisha uwezo katika ukaguzi na usimamizi wa shughuli za Mahakama;
- (iii) Kuendelea kutekeleza mpango wa ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya mahakama;
- (iv) Kuboresha mifumo ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano (TEHAMA); na
- (v) Kuimarisha na kuboresha huduma za mafunzo endelevu ya kimahakama na sheria kwa watumishi wa mahakama na wadau wengine.

176. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza vipaumbele vilivyoainishwa, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora (Fungu 55) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kutoa elimu kwa umma kuhusu haki za binadamu na misingi ya utawala bora katika Mikoa 26 ya Tanzania bara na Mikoa mitano (5) ya Zanzibar;
- (ii) Kushughulikia malalamiko ya uvunjwaji wa haki za binadamu na ukiukwaji wa misingi ya utawala bora na kufanya ufuatiliaji wa

mapendekezo ya THBUB yaliyowasilishwa kwenye Taasisi za umma na binafsi;

- (iii) Kufanya ukaguzi wa maeneo walimozuiliwa watu kwa mujibu wa sheria za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (Magereza, Vituo vya Polisi, Mahabusu za Watoto, na vyuo vya mafunzo); na
- (iv) Kufanya ufuatiliaji, utafiti na tathmini ya hali ya haki za binadamu na utawala bora nchini.

177. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania (Fungu 59) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kufanya utafiti wa mfumo wa sheria zinazosimamia usajili wa Mawakili wa Kujitegemea Tanzania;
- (ii) Kufanya utafiti wa mfumo wa sheria zinazosimamia biashara ya hewa ukaa (carbon trading);
- (iii) Kufanya utafiti utakaowezesha kutungwa kwa sheria ya matumizi ya akili unde (AI);
- (iv) Kufanya utafiti wa mfumo wa sheria zinazosimamia mfumo wa kupinga maamuzi ya kiutawala nchini;
- (v) Kufanya Tathmini ya Utekelezaji wa Sheria za Mamlaka ya Nchi kuhusu Umiliki wa Utajiri Asili na Maliasili za Nchi, Sura ya 449 na sheria ya Mapitio na Majadiliano kuhusu

Masharti Hasi katika Mikataba ya Utajiri Asili na Maliasilia za Nchi, Sura ya 450;

- (vi) Kufanya mapitio ya mfumo wa sheria za bima za magari;
- (vii) Kufanya mapitio ya Sheria ya Afya na Usalama Mahala pa Kazi, Sura ya 297;
- (viii) Kufanya tathmini ya utekelezaji wa Sheria ya Ugaidi, Sura ya 19;
- (ix) Kuendelea na utoaji wa elimu ya sheria na kusambaza taarifa za sheria kwa umma kwa kupanua wigo wa utoaji wa huduma hiyo ili kuwafikia wananchi na wadau wa sheria wengi zaidi nchini; na
- (x) Kujenga uwezo wa Watumishi kwa kuanza utekelezaji wa Mpango wa Mafunzo wa Taasisi wa mwaka 2025/26 – 2029/30.

178. Mheshimiwa Spika, baadhi ya kazi zitakazotekelezwa na – Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria (Fungu 101) katika Mwaka wa Fedha 2025/2026 ni pamoja na:-

- (i) Kuandaa Miswada ya Sheria 10, Sheria Ndogo 1,200 na Kutengeneza Sheria Ndogo Kifani 20;
- (ii) Kuandaa Toleo la Urekebu wa Sheria Ndogo la Mwaka 2025 na Toleo la Urekebu wa Sheria za Afrika Mashariki la Mwaka 2025.
- (iii) Kuboresha/kuimarisha Mifumo ya TEHAMA

na matumizi yake katika Uandishi, Ufasiri na Urekebu wa Sheria hususan kujenga Mfumo wa *e-Drafting, e-Translation, na e-Library*;

- (iv) Kutoa mafunzo kwa Watumishi katika maeneo ya kimkakati ili kuhakikisha kunakuwa na wataalam wa kutosha na wenye ujuzi katika nyanja mbalimbali za uandishi wa sheria; na
- (v) Kuongeza uelewa wa Wananchi kuhusu Sheria kwa kukamilia tafsiri ya Sheria Kuu **446** na kuanza kutafsiri Sheria Ndogo **900**.

(c) Makusanyo ya Maduhuli

179. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2025/2026, Wizara, Taasisi zake na Mhimili wa Mahakama inatarajia kukusanya jumla ya Shilingi **13,656,199,000** ikiwa ni maduhuli kama ilivyoainishwa katika **Kiambatisho Na.12**

(d) Makadirio ya Fedha kwa ajili ya Kutekeleza Mpango na Bejeti kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026

180. Mheshimiwa Spika, ili kufanikisha utekelezaji wa vipaumbele vilivyoainishwa, Wizara inaomba kuidhinishiwa jumla ya Shilingi **687,698,489,000** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo. Mchanganuo wa makadirio ya bajeti kwa mafungu Tisa (**9**) ya Wizara na taasisi zake ni kama ilivyoainishwa kwenye **Jedwali Na. 1**.

**Jedwali Na. 1: Mchanganuo wa Makadirio ya Bajeti kwa Wizara
ya Katiba na Sheria na Taasisi Zake kwa
Mwaka wa Fedha, 2025/2026**

Fungu la Matumizi	Bajeti 2025/2026
(i) Mishahara ya watumishi	135,995,670,000
(ii) Matumizi Mengineyo	389,464,032,000
(iii) Miradi ya Maendeleo-Ndani	79,671,467,000
(iv) Miradi ya Maendeleo- Nje	82,567,320,000
JUMLA	687,698,489,000

181. Mheshimiwa Spika, kiasi hicho cha fedha kinaombwa kupitia mafungu ya bajeti yaliyo chini ya Wizara kama inavyoonekana hapo chini:-

Fungu 12: Tume ya Utumishi wa Mahakama

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	1,125,247,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	5,841,720,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	
Jumla Ndogo	- Sh.	6,966,967,000

Fungu 16: Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	4,671,816,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	35,481,434,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	788,704,000
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	
Jumla Ndogo	- Sh.	40,941,954,000

Fungu 19: Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	4,779,918,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	33,717,836,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	
Matumizi ya Maendeleo (Nje	- Sh.	
Jumla Ndogo	- Sh.	38,497,754,000

Fungu 35: Ofisi ya Taifa ya Mashtaka

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	20,434,283,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	109,671,664,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	15,866,110,000
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	
Jumla Ndogo	- Sh.	145,972,057,000

Fungu 40: Mahakama ya Tanzania

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	84,645,042,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	143,385,988,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	18,601,200,000
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	74,424,000,000
Jumla Ndogo	- Sh.	321,056,230,000

Fungu 41: Wizara ya Katiba na Sheria (RITA na LST)

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	14,182,689,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	30,992,606,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	44,415,453,000
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	8,143,320,000
Jumla Ndogo	- Sh.	97,734,068,000

Fungu 55: Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	3,452,519,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	8,291,446,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	-
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	-
Jumla Ndogo	- Sh.	11,743,965,000

Fungu 59: Tume ya Kurekebisha Sheria

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	1,775,350,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	5,627,180,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	-
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	-
Jumla Ndogo	- Sh.	7,402,530,000

Fungu 101: Ofisi ya Mwandishi Mkuu wa Sheria

Matumizi ya Mishahara	- Sh.	928,806,000
Matumizi Mengineyo	- Sh.	16,454,158,000
Matumizi ya Maendeleo (Ndani)	- Sh.	-
Matumizi ya Maendeleo (Nje)	- Sh.	-
Jumla Ndogo	- Sh.	17,382,964,000

182. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2025/2026 Wizara ya Katiba na Sheria na Taasisi zake inaliomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe jumla ya shilingi **687,698,489,000**. Kati ya fedha hizo shilingi **135,995,670,000** ni kwa ajili ya mishahara ya Watumishi, Shilingi **389,464,032,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na shilingi **162,238,787,000** ni kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo.

183. Mheshimiwa Spika, maelezo ya kina na mchanganuo wa maombi ya fedha za bajeti ya kila Fungu umeainishwa kwenye vitabu vya Randama za mafungu husika ambavyo vimegawiwa kwa Waheshimiwa Wabunge kupitia Mfumo wa Kielektroniki wa Bunge.

184. Mheshimiwa Spika, ninaomba kutoa hoja.

Kiambatisho Na.1**Mchanganuo wa maduhuli yaliyokusanywa kwa kila Fungu kwa kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili 2025**

MAFUNGU	KIASI KILICHODHINISHWA	KIASI KILICHOKUSANYWA JULAI 2023 – April, 2024	ASILIMIA YA KILICHO KUSANYWA
Fungu 35	60,000,000	56,000,000	93.33%
Fungu 40	12,571,199,000	8,952,973,537	71.22%
Fungu 41	45,000,000	27,080,500	60.18%
JUMLA	12,676,199,000	9,036,054,037	61.81%

Kiambatisho Na.2**Mchanganuo wa Bajeti Iliyoidhinishwa kwa Kila Fungu kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025**

Na.	FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	MIRADI NDANI	MIRADI YA NJE	JUMLA
1	12	775,023,000	4,723,629,000	0	0	5,498,652,000
2	16	4,211,099,000	25,548,066,640	1,335,995,984	425,000,000	31,520,161,624
3	19	4,304,051,000	16,446,669,000	0	0	20,750,720,000
4	35	16,397,290,000	61,143,087,000	9,943,517,000	0	87,483,894,000
5	40	74,538,577,000	78,620,476,000	31,002,000,000	57,438,500,000	241,599,553,000
6	41	7,820,523,000	32,412,004,931	43,359,088,000	1,592,650,000	85,184,265,931
7	55	3,523,274,000	5,162,386,000	0	522,058,000	9,207,718,000
8	59	927,712,000	4,124,078,000	0	0	5,051,790,000
JUMLA		112,497,549,000	228,180,396,571	85,640,600,984	59,978,208,000	486,296,754,555

Kiambatisho Na.3a**Muhtasari wa Bajeti na Fedha zilizopokelewa kwa Wizara na Taasisi kwa kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025**

Na.	Matumizi	Bajeti iliyopitishwa	Kiasi kilichopokelewa Hadi Aprili, 2025	Asilimia ya kiasi Kilichopokelewa hadi Kufikia Aprili, 2025 (%)
1	Mishahara ya watumishi	112,497,549,000	73,053,988,901.79	64.94%
2	Matumizi mengineyo	228,180,396,571	168,117,030,662.46	73.68%
3	Miradi ya Maendeleo (Ndani)	85,640,600,984	56,453,022,435.24	65.92%
4	Miradi ya Maendeleo (Nje)	59,978,208,000	32,150,643,802.33	53.60%
	JUMLA	486,296,754,555	329,774,685,801.82	67.81%

Kiambatisho Na.3b**Mchanganuo wa Fedha Zilizopokelewa kwa Kila Fungu Hadi Kufikia Aprili, 2025**

NA	FUNGU	MATUMIZI YA KAWAIDA		MIRADI YA MAENDELEO		JUMLA
		MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
1	12	525,005,700.00	3,314,490,300.00	-	-	3,839,496,000.00
2	16	4,605,076,175.00	16,058,612,900.01	1,335,995,984.30	101,997,333.99	22,101,682,393.30
3	19	3,369,779,750.00	13,369,437,739.46	-	-	16,739,217,489.46
4	35	13,763,138,317.00	45,437,431,399.99	3,163,642,711.66	-	62,364,212,428.65
5	40	60,248,339,676.90	75,734,289,786.97	9,992,854,407.69	37,008,000,000.00	182,983,483,871.56
6	41	9,116,252,958.70	32,534,463,358.40	51,552,555,000.00	249,026,350.00	93,452,297,667.10
7	55	2,169,010,000.00	4,552,644,577.65	-	167,881,836.00	6,889,536,413.65
8	59	944,415,899.70	2,646,301,433.30	-	-	3,590,717,333.00
JUMLA		94,741,018,477.30	193,647,671,495.78	66,045,048,103.65	37,526,905,519.99	391,960,643,596.72

Kiambatisho Na. 4

MISWADA YA SHERIA ILIYOANDALIWA KATIKA KIPINDI CHA JULAI, 2024 HADI APRILI, 2025

- (i) Muswada wa Marekebisho ya Sheria zinazohusiana na Ulinzi wa Mtoto wa Mwaka 2024;
- (ii) Muswada wa Sheria ya Viwanja vya Ndege Tanzania wa Mwaka 2024;
- (iii) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Shule ya Sheria Tanzania wa Mwaka 2024;
- (iv) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria za Hifadhi ya Jamii wa Mwaka 2024;
- (v) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa wa Mwaka 2024;
- (vi) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali Namba 4 wa Mwaka 2024;
- (vii) Muswada wa Marekebisho ya Sheria ya Ushindani wa Mwaka 2024;
- (viii) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali Na. 3 wa Mwaka 2024;
- (ix) Muswada wa Sheria ya Shirika la Utangazaji Tanzania wa Mwaka 2024;
- (x) Muswada wa Sheria ya Uwekezaji wa Umma wa Mwaka 2024;
- (xi) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali wa Mwaka 2025;
- (xii) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Shirika la Nyumba la Taifa wa Mwaka 2025;
- (xiii) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Fedha za Serikali za Mtaa wa Mwaka 2025; na
- (xiv) Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Mfuko wa Taifa wa Bima wa Mwaka 2025.

Kiambatisho Na.5

SHERIA KUU MPYA AMBAZO ZILISAINIWA NA MHE. RAIS KATIKA KIPINDI CHA JULAI, 2024 HADI APRILI, 2025

- (i) Sheria ya Viwanja vya Ndege Tanzania ya Mwaka 2024.
- (ii) Sheria ya Marekebisho ya Sheria za Ulinzi wa Mtoto ya Mwaka 2024.
- (iii) Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Ushindani ya Mwaka 2024.
- (iv) Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Shule ya Sheria ya Mwaka 2024.
- (v) Sheria ya Marekebisho ya Sheria ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa ya Mwaka 2024;
- (vi) Sheria ya Marekebisho ya Sheria za Hifadhi ya Jamii ya Mwaka 2024.
- (vii) Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali ya Mwaka 2024.
- (viii) Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali ya Mwaka 2024.

Kiambatisho Na.6**SHERIA NDOGO ZILIZOANDALIWA KUANZIA JULAI
2024 HADI APRILI, 2025**

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
1	The Bank of Tanzania (Fintech Regulatory Sandbox) Regulations, 2024.	540 of 2024
2	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Korogwe Hill ya Mwaka 2024.	541 of 2024
3	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Mlungui ya Mwaka 2024.	542 of 2024
4	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Uvinza ya Mwaka 2024.	543 of 2024
5	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Rondo ya Mwaka 2024.	544 of 2024
6	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Itulu Hill ya Mwaka 2024.	545 of 2024
7	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Kimboza ya Mwaka 2024.	546 of 2024
8	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Mkerezange ya Mwaka 2024.	547 of 2024
9	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Mwambesi ya Mwaka 2024.	548 of 2024
10	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Pindiro ya Mwaka 2024.	549 of 2024
11	Amri ya Kutangaza Hifadhi ya Nyuki ya Taifa Kwenyunga- Magiri ya Mwaka 2024.	550 of 2024
12	Amri ya Kutangaza Hifadhi ya Nyuki ya Taifa Shinji ya Mwaka 2024.	551 of 2024
13	Kanuni za Udhhibiti wa Mazingira ya Majaribio ya Teknolojia ya Fedha za Mwaka 2024.	552 of 2024
14	Notisi ya Msamaha wa Kusafirisha Nguzo na Magogo ya Mkaratusi Mwekundu Nje ya Nchi ya Mwaka 2024.	553 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
15	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Easy Shellcom Oil ya Mwaka 2024.	554 of 2024
16	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Hifadhi za Nyuki za Vijiji ya Mwaka 2024.	555 of 2024
17	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Damas Michael Mkonge ya Mwaka 2024.	556 of 2024
18	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Olympic Petroleum (T) Limited ya Mwaka 2024.	557 of 2024
19	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Hato Company Limited ya Mwaka 2024.	558 of 2024
20	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Longido ya Mwaka 2024.	559 of 2024
21	Sheria Ndogo ya Usimamizi wa Mialo na Ushuru wa Samaki ya Halmashauri ya Wilaya ya Igunga ya Mwaka 2024.	560 of 2024
22	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Igunga ya Mwaka 2024.	561 of 2024
23	Notisi ya Kutangaza Toleo Rasmi la Tafsiri ya Kiingereza ya Sheria Zilizotungwa kwa Lugha ya Kiswahili ya Mwaka 2024.	561A of 2024
24	The Shinyanga Water Supply and Sanitation Authority (Shinyanga WSSA) Tariff Adjustment Order, 2024.	562 of 2024
25	The Contractors Registration (Details of Registered Contractors) as on the Thirty Day of December, 2023 Notice, 2024.	563 of 2024
26	Amri ya Kurekebisha Bei za Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira ya Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira Shinyanga ya Mwaka 2024.	564 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
27	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Amani Makoro ya Mwaka 2024.	565 of 2024
28	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Gidabwanja ya Mwaka 2024.	566 of 2024
29	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Handeni Hillya Mwaka 2024.	567 of 2024
30	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Maguli ya Mwaka 2024.	568 of 2024
31	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Mwala ya Mwaka 2024.	569 of 2024
32	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi ya Mazingira Asilia Hasama Hills ya Mwaka 2024.	570 of 2024
33	Kanuni za Uchaguzi wa Mwenyekiti wa Kijiji, Wajumbe wa Halmashauri ya Kijiji na Mwenyekiti wa Kitongoji katika Mamlaka za Wilaya za Mwaka 2024.	571 of 2024
34	Kanuni za Uchaguzi wa Mwenyekiti wa Kitongoji katika Mamlaka za Miji Midogo za Mwaka 2024.	572 of 2024
35	Kanuni za Uchaguzi wa Mwenyekiti wa Kijiji, Wajumbe wa Halmashauri ya Kijiji na Mwenyekiti wa Kitongoji katika Mamlaka za Miji za Mwaka 2024.	573 of 2024
36	Kanuni za Uchaguzi wa Mwenyekiti wa Mtaa na Wajumbe wa Kamati ya Mtaa katika Mamlaka za Miji za Mwaka 2024	574 of 2024
37	Notisi ya Kupanga Matumizi ya Ardhi ya Vijiji ya Mwaka 2024.	575 of 2024
38	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Barrel Petro Energy Co. Limited ya Mwaka 2024.	576 of 2024
39	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Landmark Filling Station Limited ya Mwaka 2024.	577 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
40	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Karim Aziz Bhanji Petrol Station ya Mwaka 2024.	578 of 2024
41	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Haiderali Muzaffer Hussein Gulamali ya Mwaka 2024.	579 of 2024
42	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mahfudh Hussein Salim T/A Easy Oil Station ya Mwaka 2024.	580 of 2024
43	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada Na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga ya Mwaka 2024.	581 of 2024
44	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Zao la Mkonge ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga ya Mwaka 2024.	582 of 2024
45	Sheria Ndogo za Ushuru wa Huduma ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga ya Mwaka 2024.	583 of 2024
46	Sheria Ndogo ya Uanzishwaji wa Bodi ya Mfuko wa Elimu ya Halmashauri ya Mji wa Newala ya Mwaka 2024.	584 of 2024
47	Sheria Ndogo za Ada na Ushuru za Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga ya Mwaka 2024.	585 of 2024
48	the Interpretation of Laws (The Rectification of Printing Errors) (The Finance Act,) Order, 2024.	586 of 2024
49	The Ministers (Assignment of Ministerial Functions) (Amendment) Notice 2024.	587 of 2024
50	The Environmental Management (Fees and Charges) (Amendment) Regulations, 2024.	588 of 2024
51	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Establish and Operate a Rice Milling and Packaging Plant (M/S Wilmar Rice Tanzania Limited) Order, 2024.	589 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
52	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Seventy Motor Vehicles) (Ministry of Health) Order, 2024.	590 of 2024
53	The Value Added Tax (Exemption) (Establish and Operate a Rice Milling and Packaging Plant Project) (M/S Wilmar Rice Tanzania Limited) Order, 2024.	591 of 2024
54	The Petroleum (Tembo Energies Limited) (Compressed Natural Gas Mother and Filling Station) (Construction Approval) Notice, 2024.	592 of 2024
55	The Petroleum (Global Aluminium Limited) (Compressed Natural Gas Receiving Station) (Construction Approval) Notice, 2024.	593 of 2024
56	The Petroleum (Pan-African Energy (T) Limited) (Natural Gas Distribution Facility) (Construction Approval) Notice, 2024.	594 of 2024
57	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Mradi wa Kiwanda cha uchakataji Mpunga kwa Kampuni ya Wilmar Rice Tanzania Limited ya Mwaka 2024.	595 of 2024
58	Amri ya Msamaha wa Kodi ya Ongezeko la Thamani katika Mradi wa Kiwanda cha Uchakataji Mpunga kwa Kampuni ya Wilmar Rice Tanzania Limited ya Mwaka 2024.	596 of 2024
59	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Mlimasimu ya Mwaka 2024.	597 of 2024
60	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Kirungu ya Mwaka 2024.	598 of 2024
61	Amri ya Kutangaza Msitu wa Hifadhi Karugamba ya Mwaka 2024.	599 of 2024
62	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwenye Magari 70 kwa Wizara ya Afya ya Mwaka 2024.	600 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
63	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Miundombinu ya Usambazaji wa Gesi Asilia kwa Pan-African Energy (T) Limited ya Mwaka 2024.	601 of 2024
64	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Kupokelea Gesi Asilia Iliyoshindiliwa kwa Global Aluminium Limited ya Mwaka 2024.	602 of 2024
65	Notisi ya Mpango wa Matumizi ya Ardhi ya Wilaya ya Mwaka 2024.	603 of 2024
66	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Frabuju Oil ya Mwaka 2024.	604 of 2024
67	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Njombe Filling Station Company Ltd – Mavanga ya Mwaka 2024.	605 of 2024
68	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa George Abraham Mwalongo ya Mwaka 2024.	606 of 2024
69	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Amandus Oil ya Mwaka 2024.	607 of 2024
70	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mwahayonga Filling Station ya Mwaka 2024.	608 of 2024
71	Notisi Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Njombe Filling Station Company Ltd – Amani ya Mwaka 2024.	609 of 2024
72	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Neda Wiliamu Sikumbawa ya Mwaka 2024.	610 of 2024
73	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo Kikuu cha Gesi Asilia Iliyoshindiliwa na Kujaza Gesi kwa Tembo Energies Limited ya Mwaka 2024.	611 of 2024
74	Kanuni Za Kudumu Za Halmashauri Ya Wilaya Ya Hai za Mwaka 2024.	612 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
75	The Interpretation of Laws (Official English Version of Regulations Made in Kiswahili) Notice, 2024.	613 of 2024
76	Notisi ya Kutangaza Toleo Rasmi la Tafsiri ya Kiingereza ya Kanuni ya Mwaka 2024.	614 of 2024
77	The Law School of Tanzania (Students General Welfare, Conduct and Disciplinary Matters) Rules, 2024.	615 of 2024
78	The Law School of Tanzania (Conduct of Training and Field Placement) Rules, 2024.	616 of 2024
79	The Law School of Tanzania (Examination and Appeals) By Laws, 2024.	617 of 2024
80	The Law School of Tanzania (Curriculum) (Revocation) By Laws, 2024.	618 of 2024
81	Kanuni za Ustawi, Mwenendo na Nidhamu ya Wanafunzi za Mwaka 2024.	619 of 2024
82	Kanuni za Mafunzo ya Sheria kwa Vitendo na Mafunzo ya Uwandani za Mwaka 2024.	620 of 2024
83	Sheria Ndogo za Mitihani na Rufaa za Shule ya Sheria Tanzania za Mwaka 2024.	621 of 2024
84	The Solicitor General (Appointment of State Attorneys) Instrument, 2024.	622 of 2024
85	The Ports Regulations, 2024.	623 of 2024
86	The Electronic and Postal Communications (Digital and Other Broadcasting Networks and Services) (Amendment) Regulations, 2024.	624 of 2024
87	The National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors) Notice, 2024.	625 of 2024
88	The National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors) Notice, 2024.	626 of 2024
89	The Plant Health (Amendment) Regulations, 2024.	627 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
90	The Town Planners (Registration) (List of Registered Town Planners Remaining in the Register as on the Thirty First day of December, 2023) Notice, 2024.	628 of 2024
91	Hati Rasmi ya Wakili Mkuu wa Serikali ya Kuwateua Mawakili wa Serikali ya Mwaka 2024.	629 of 2024
92	Kanuni za Bandari za Mwaka 2024.	630 of 2024
93	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Munio Petrol Station Limited ya Mwaka 2024.	631 of 2024
94	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Njombe Filling Station Company Ltd – Isanga ya Mwaka 2024.	632 of 2024
95	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Suma Majidi Temba ya Mwaka 2024.	633 of 2024
96	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Beyonce Transport Company Limited ya Mwaka 2024.	634 of 2024
97	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Denis Justine Swai ya Mwaka 2024.	635 of 2024
98	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Elly Petrol Station ya Mwaka 2024.	636 of 2024
99	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ahadi Elinisafi Solutions Msangi Anayefanya Biashara kama Better Limited ya Mwaka 2024.	637 of 2024
100	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Zenobia Labbu Qaymo ya Mwaka 2024.	638 of 2024
101	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa U4D Company Limited ya Mwaka 2024.	639 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
102	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	640 of 2024
103	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	641 of 2024
104	The Petroleum (Settlement of Disputes Arising from Upstream Petroleum Operations) (Amendment) Rules, 2024.	642 of 2024
105	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Usuluhishi wa Migogoro Itokanayo na Shughuli za Mkondo wa Juu wa Petroli za Mwaka 2024.	643 of 2024
106	The Veterinary (Appointment of Inspectors) Notice, 2024.	644 of 2024
107	The National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors) Notice 2024.	645 of 2024
108	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	646 of 2024
109	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Toyi Sylvester Butono ya Mwaka 2024.	647 of 2024
110	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Oilcom (T) Limited ya Mwaka 2024.	648 of 2024
111	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Sunday Severine Muhobuta anayefanya biashara kama Suncom Oil ya Mwaka 2024.	649 of 2024
112	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ngamila Tanzania Limited ya Mwaka 2024.	650 of 2024
113	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mount Meru Petroleum Limited – Dareda Filling Station ya Mwaka 2024.	651 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
114	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Milemo Investment Limited ya Mwaka 2024.	652 of 2024
115	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Stivin Efraym Kyomo anayefanya biashara kama Mapogoro Filling Station ya Mwaka 2024.	653 of 2024
116	Notisi ya Uteuzi wa Waveterinari Wakaguzi ya Mwaka 2024.	654 of 2024
117	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Emanuel Mnubi ya Mwaka 2024.	655 of 2024
118	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Emanuel Mahulu Kidanha ya Mwaka 2024.	656 of 2024
119	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Yusuph Rashid Khamis anayefanya biashara kama Al Adawy Oil ya Mwaka 2024.	657 of 2024
120	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Hachoki Investments Company Limited ya Mwaka 2024.	658 of 2024
121	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Tanu Kwezi Mahame anayefanya biashara kama Buyungu Filling Station ya Mwaka 2024.	659 of 2024
122	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Wakala wa Huduma ya Ununuzi Serikalini ya Mwaka 2024.	660 of 2024
123	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Tanu Kwezi Mahame Anayefanya Biashara kama Kakonko Enterprises General Supplies ya Mwaka 2024.	661 of 2024
124	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya (Ada na Ushuru) ya Halmashauri	662 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	ya Wilaya ya Kakonko ya Mwaka 2024.	
125	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya (Ada na Ushuru) ya Halmashauri ya Mji Kasulu ya Mwaka 2024.	663 of 2024
126	Sheria Ndogo ya (Udhibiti na Usimamizi wa Mifugo) ya Halmashauri ya Wilaya ya Nachingwea ya Mwaka 2024.	664 of 2024
127	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Huduma ya Halmashauri ya Wilaya ya Kakonko Mwaka 2024.	665 of 2024
128	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Mji Geita ya Mwaka 2024.	666 of 2024
129	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Chunya ya Mwaka 2024.	667 of 2024
130	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Mji Geita ya Mwaka 2024.	668 of 2024
131	The Excise (Management and Tariff) (Remission of 23 Motor Vehicles for the (Management and Operation of TACTIC and Msimbazi Project) (President's Office Regional Administration and Local Government) Order, 2024.	669 of 2024
132	The Income Tax (Exemption) (Corporate Tax) (Construction of Kahama-Bulyanhulu-Kakola Road) (M/S North Mara Gold Mine Limited) Order, 2024.	670 of 2024
133	Amri ya Msamaha wa Kodi ya Mapato ya Kampuni kwa Kampuni ya M/S North Mara Gold Mine Limited katika Mradi wa Ujenzi wa Barabara ya Kahama-Bulyanhulu Kakola ya Mwaka 2024.	671 of 2024
134	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Magari Ishirini na Tatu yanayoingizwa Nchini na Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na	672 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Serikali za Mitaa kwa ajili ya Usimamizi na Uendeshaji wa Mradi wa TACTIC na Msimbazi ya Mwaka 2024.	
135	Amri ya Marekebisho ya Amri ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya Mwaka 2024.	673 of 2024
136	Notisi ya Marekebisho ya Notisi ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya Mwaka 2024.	674 of 2024
137	The Immigration (Visa) (Amendment) Regulations, 2024.	675 of 2024
138	The Occupational Health and Safety (Delegation of Powers) Order, 2024.	676 of 2024
139	The Electricity (Generation, Transmission and Distribution Activities) Rules, 2024.	677 of 2024
140	Amri ya kukasimisha Madaraka ya Mwaka 2024.	678 of 2024
141	Kanuni za Shughuli za Uzalishaji, Usafirishaji na Usambazaji wa Umeme, za Mwaka 2024.	679 of 2024
142	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Geza Petroleum ya Mwaka 2024.	680 of 2024
143	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Virginia Calist Silayo ya Mwaka 2024.	681 of 2024
144	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Solomon Obeid Kimilike ya Mwaka 2024.	682 of 2024
145	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Evagro Justine Swai ya Mwaka 2024.	683 of 2024
146	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Lake Oil Limited T/A Lake Oil	684 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Limited Unga Ltd Arusha ya Mwaka 2024.	
147	Notisi ya kibali cha ujenzi wa kituo cha mafuta kwa Wilson Lengima Kurambe ya Mwaka 2024.	685 of 2024
148	Notisi ya kibali cha ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Aida Service Station Limited - Muheza Service Station ya Mwaka 2024.	686 of 2024
149	Notisi ya kibali cha ujenzi wa Kituo cha mafuta kwa Alphonse Augustino Ngowi ya Mwaka 2024.	687 of 2024
150	Notisi ya kibali cha ujenzi wa kituo cha mafuta kwa Afroil Investment Limited Kibada ya Mwaka 2024.	688 of 2024
151	Notisi ya kibali cha ujenzi wa kituo cha mafuta kwa Victoria Service Station Ltd ya Mwaka 2024.	689 of 2024
152	Notisi ya kibali cha ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Salmo Oil Limited ya Mwaka 2024.	690 of 2024
153	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Imani Abeid Haule ya Mwaka 2024.	691 of 2024
154	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Gobsan Company Limited ya Mwaka 2024.	692 of 2024
155	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ali Hemed Khalfan and Petrocorp Inc Petrol Station ya Mwaka 2024.	693 of 2024
156	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Robert Noel Swai ya Mwaka 2024.	694 of 2024
157	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Naano Brothers Company Limited ya Mwaka 2024.	695 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
158	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Inyasi Joseph Safari ya Mwaka 2024.	696 of 2024
159	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Simon Nelson Mwakyembe Mwaka 2024.	697 of 2024
160	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Adolph Misael Lyakundi anayefanya biashara kama Msawi Petrol Station ya Mwaka 2024.	698 of 2024
161	Sheria Ndogo za Ada na Ushuru wa Madini ya Ujenzi za Halmashauri ya Wilaya ya Pangani ya Mwaka 2024.	699 of 2024
162	Amri ya Kurekebisha Makosa ya Uchapaji Katika Kanuni za Utoaji wa Leseni za Biashara ya Mwaka 2024.	700 of 2024
163	Tangazo la Tarehe ya Kuanza Kutuika kwa Sheria ya Bima ya Afya kwa Wote ya Mwaka 2024.	700A of 2024
164	The Tanzania Passports and Travel Documents (Amendment) Regulations, 2024.	701 of 2024
165	The Tanzania Medicines and Medical Devices (List of Registered Medicines) Notice, 2024.	702 of 2024
166	Amri ya Kurekebisha Makosa ya Uchapaji katika Kanuni za Nidhamu kwa Wanafunzi ya Mwaka 2024.	703 of 2024
167	Kanuni za Kudumu za Halmashauri ya Wilaya ya Mbinga za Mwaka 2024.	704 of 2024
168	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Nick Evans Chilale ya Mwaka 2024.	705 of 2024
169	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Josephat Binemungu Mathias ya Mwaka 2024.	706 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
170	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mkireri Investments ya Mwaka 2024.	707 of 2024
171	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa New Kimamba Fibres Ltd ya Mwaka 2024.	708 of 2024
172	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa George Nicodemus Ingi anayefanya biashara kama Nico Filling Station ya Mwaka 2024.	709 of 2024
173	Notisi Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Yasir Rafik Rawji ya Mwaka 2024.	710 of 2024
174	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Valentino Edwardi Nywage Anayefanya Baiashara Kama Nywage Oil-Lengatei ya Mwaka 2024.	711 of 2024
175	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Rudia Nyoda Juma ya Mwaka 2024.	712 of 2024
176	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Amazon Oil Company Limited ya Mwaka 2024.	713 of 2024
177	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Prosper Sabas Mosha ya Mwaka 2024.	714 of 2024
178	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa E Unity Square Company Limited ya Mwaka 2024.	715 of 2024
179	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Unique Machinery Company Limited ya Mwaka 2024.	716 of 2024
180	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Silvano John Kessy Anayefanya Biashara kama Silvano John Kessy Petrol Station ya Mwaka 2024.	717 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
181	Notisi ya Orodha ya Dawa na Vifaa Tiba Vilivyosajiliwa ya Mwaka 2024.	718 of 2024
182	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya (Ada na Ushuru) ya Halmashauri ya Wilaya ya Mbarali ya Mwaka 2024.	719 of 2024
183	Sheria Ndogo ya Kilimo cha Mchikichi ya Halmashauri ya Wilaya ya Kasulu ya Mwaka 2024.	720 of 2024
184	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Muheza ya Mwaka 2024.	721 of 2024
185	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru wa Madini ya Ujenzi ya Halmashauri ya Wilaya ya Kasulu ya Mwaka 2024.	722 of 2024
186	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru wa Maziwa ya Halmashauri ya Wilaya ya Pangani ya Mwaka 2024.	723 of 2024
187	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Egonomia za Mwaka 2024.	724 of 2024
188	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Mazingira ya Kazi za Mwaka 2024.	725 of 2024
189	The Local Government (Exemption from Liability to Pay Rates, Levies and Taxes) (Revocation) Notice, 2024.	726 of 2024
190	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Kilalo ya Mwaka 2024.	727 of 2024
191	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Masewa ya Mwaka 2024.	728 of 2024
192	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Kasoli ya Mwaka 2024.	729 of 2024
193	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Byuna ya Mwaka 2024.	730 of 2024
194	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Dutwa ya Mwaka 2024.	731 of 2024
195	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Gasuma ya Mwaka 2024.	732 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
196	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Gilya ya Mwaka 2024.	733 of 2024
197	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Ibulyuya Mwaka 2024.	734 of 2024
198	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Igegu na Igegu ya Mwaka 2024.	735 of 2024
199	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Elipid Venance Shine anayefanya biashara kama Elipid Filling Stationya Mwaka 2024.	736 of 2024
200	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Valentino Edwardi Nywage anayefanya biashara kama Nywage Oil Kijungu ya Mwaka 2024.	737 of 2024
201	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Hope Service Station ya Mwaka 2024.	738 of 2024
202	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Paul Makabara Mwita ya Mwaka 2024.	739 of 2024
203	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Peter E. Mnyani anayefanya biashara kama PM OILya Mwaka 2024.	740 of 2024
204	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Costa Investment Company Limited ya Mwaka 2024.	741 of 2024
205	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Elias Transport Company Limited ya Mwaka 2024.	742 of 2024
206	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Afroil Investment Limited ya Mwaka 2024.	743 of 2024
207	Notisi ya kibali cha ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Aida Service Station Limited - Maramba Service Station ya Mwaka 2024.	744 of 2024
208	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Amal Limited ya Mwaka 2024.	745 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
209	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Barrel Petro Energy Co. Limited ya Mwaka 2024.	746 of 2024
210	Sheria Nogo ya Kjuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Buchosa ya Mwaka 2024.	747 of 2024
211	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Mazao ya Halmashauri ya Wilaya ya Muheza ya Mwaka 2024.	748 of 2024
212	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Uanzishaji wa Mfuko wa Afya ya Jamii ya Halmashauri ya Wilaya ya Muheza ya Mwaka 2024.	749 of 2024
213	Sheria Ndogo ya Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Muheza ya Mwaka 2024.	750 of 2024
214	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya (Usafi wa Mazingira) ya Halmashauri ya Manispaa ya Shinyanga ya Mwaka 2024.	751 of 2024
215	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya (Ushuru wa Huduma) ya Halmashauri ya Manispaa ya Shinyanga ya Mwaka 2024.	752 of 2024
216	Shughuli za Rais (kuanzishwa na Kutunuku Nishani) Marekebisho ya Tangazo la mwaka 2024.	752A of 2024
217	The Presidential Affairs (Institution and Conferment of Honours, Dignities and Awards) (Amendment) Proclamation, 2024.	752B of 2024
218	The Mining (Mirerani Controlled Area) (Amendment) Regulations, 2024.	753 of 2024
219	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Nkololo ya Mwaka 2024.	754 of 2024
220	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Nkololo ya Mwaka 2024.	755 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
221	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la la Nyamswa ya Mwaka 2024.	756 of 2024
222	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la la Sapiwiya ya Mwaka 2024.	757 of 2024
223	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Old Maswa ya Mwaka 2024.	758 of 2024
224	Amri ya Uanzishwaji wa Bodi za Shule za Sekondari Zisizo za Serikali ya Mwaka 2024.	759 of 2024
225	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Matongoya ya Mwaka 2024.	760 of 2024
226	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Mwasinasi ya Mwaka 2024.	761 of 2024
227	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Mwasubuya ya Mwaka 2024.	762 of 2024
228	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa eneo la Ngulyati ya Mwaka 2024.	763 of 2024
229	The Roads (Classification) Notice, 2024.	764 of 2024
230	The Water Resources Management (Pangani Spring Basin Water Sources) (Mawala, Chemka and Mamuna Wetland Protected Areas) Notice, 2024.	765 of 2024
231	The Water Resources Management (Nyasa Basin Kapapa Water Source Protected Zone) Notice, 2024.	766 of 2024
232	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa William Lucas Kweka ya Mwaka 2024.	767 of 2024
233	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Gati la Kupokea Meli za Mafuta au Gesi na Bomba la Kupokea Mafuta au Gesi kutoka kwenye Gati hadi kwenye Ghala la Mafuta au Gesi	768 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	kwa Kampuni ya Taifa Gas Tanzania Limited ya Mwaka 2024.	
234	Notisi ya Kupanga Barabara katika Madaraja Stahiki ya Mwaka 2024.	769 of 2024
235	Notisi Kibali cha Ujenzi wa Gati la Kupokea Meli za Mafuta au Gesi na Bomba la Kupokea Mafuta au Gesi kutoka kwenye Gati hadi kwenye Ghala la Mafuta au Gesi kwa Kampuni ya Taifa Gas Tanzania Limited ya Mwaka 2024.	770 of 2024
236	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Majaliwa Sugumo Chitembele – Kichangani ya Mwaka 2024.	771 of 2024
237	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Fedelta Energies ya Mwaka 2024.	772 of 2024
238	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ezekia Maulidi Mahenge anayefanya biashara kama Tembea Enterprises ya Mwaka 2024.	773 of 2024
239	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta Prime Regional Supplies Limited – Monduli Service Station ya Mwaka 2024.	774 of 2024
240	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Joseph Samu John ya Mwaka 2024.	775 of 2024
241	Notisi ya Uanzishwaji wa Maeneo Tengefu ya Hifadhi ya Vyanzo Vya Maji katika Bonde la Pangani, hemchem za Mawala, Chemka na Maeneo Oevu ya Mamuna ya Mwaka 2024.	776 of 2024
242	Notisi ya Kuanzishwa kwa Eneo Tengefu la Chanzo cha Maji Kapapa katika Bonde la Nyasa ya Mwaka 2024.	777 of 2024
243	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Huduma ya Halmashauri ya Wilaya ya Muheza ya Mwaka 2024.	778 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
244	The Wildlife Conservation (Wildlife Management Areas) (Amendment) Regulations 2024.	779 of 2024
245	Kanuni za Uwindaji wa Kitalii za Mwaka 2024.	780 of 2024
246	Kanuni za Usimamizi wa Shughuli za Uvuvi katika Maeneo ya Hifadhiya Mwaka 2024.	781 of 2024
247	The Worker's Compensation (Amendment) Regulations, 2024.	782 of 2024
248	Notisi ya Msamaha kwa Wamiliki wa Silaha Kinyume cha Sheriaya Mwaka 2024.	783 of 2024
249	The Water Supply and Sanitation (Busega Urban Water Supply and Sanitation Authority) (Extension of service Area) Notice, 2024.	784 of 2024
250	The Water Supply and Sanitation (Geita Water Supply and Sanitation Authority) (Extension of Service Area) Notice, 2024.	785 of 2024
251	The Water Resources Management (Wami Ruvu Basin Water Sources Protected Zone) Notice, 2024.	786 of 2024
252	Notisi ya Kuongeza Eneo la Huduma la Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira Busega ya Mwaka 2024.	787 of 2024
253	Notisi ya kuanzishwa kwa Maeneo ya Hifadhi ya Chanzo cha Maji Bonde la Wami Ruvu Mwaka 2024.	788 of 2024
254	Notisi ya Kuongeza Eneo la Kutoa Huduma la Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira Geita ya Mwaka 2024.	789 of 2024
255	Sheria Ndogo ya Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Namtumbo ya Mwaka 2024.	790 of 2024
256	Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Kasulu ya Mwaka 2024.	791 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
257	Sheria ndogo ya Ushuru wa Madini ya Ujenzi ya Halmashauri ya Wilaya ya Pangani ya Mwaka 2024.	792 of 2024
258	The Accountants and Auditors (Registration) (Amendment) By-laws, 2024.	793 of 2024
259	The Accountants and Auditors (Training and Examinations) (Amendment) By-laws, 2024.	794 of 2024
260	The Accountants and Auditors (Practising) (Amendment) By-laws, 2024.	795 of 2024
261	Amri ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya Mwaka 2024.	796 of 2024
262	Notisi ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya Mwaka 2024.	797 of 2024
263	The Public Finance (Amendment) Regulations, 2024.	798 of 2024
264	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Construction Testing and Commissioning of Water Supply Schemes at Ifakara, Chunya, Rujewa, Wanging'ombe, Makambako and Njombe Towns (M/S Larsen and Toubro Ltd) Order, 2024	799 of 2024
265	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Construction Testing and Commissioning of Water Supply Schemes at Kasulu, Mpanda, Sikonge, and Mirambo/Kaliua Towns (M/S Megha and Engineering and Infrastructures Ltd) Order, 2024	800 of 2024
266	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Construction Testing and Commissioning of Water Supply Schemes	801 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	at Kiomboi, Singida, Manyoni, Chamwino, Chemba and Mugumu Towns (M/S Megha Engineering and Infrastructures Ltd) Order, 2024.	
267	The Forest (Ulanga Forest Reserve) (Declaration) Order, 2024.	802 of 2024
268	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Ajili ya Miradi ya Maji Katika Miji ya Ifakara, Chunya, Rujewa, Wanging'ombe, Makambako na Njombe kwa Kampuni ya Larsen & Toubro Ltd ya Mwaka 2024.	803 of 2024
269	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Miradi ya Maji Katika Miji ya Kiomboi, Singida, Manyoni, Chamwino, Chemba na Mugumu kwa Kampuni ya Megha Engineering and Infrastructures ya Mwaka 2024.	804 of 2024
270	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Miradi ya Maji Katika Miji ya Kasulu, Mpanda, Sikonge na Urambo/Kaliua kwa Kampuni ya Megha Engineering & Infrastructures ya Mwaka 2024.	805 of 2024
271	Amri ya Kuanzisha Hifadhi ya Msitu wa Halmashauri ya Wilaya ya Ulanga ya Mwaka, 2024.	806 of 2024
272	Kanuni za Utaratibu wa Usafirishaji wa Venia Kwenda Nje ya Nchi ya Mwaka 2024.	807 of 2024
273	The Personal Data Protection (Personal Data Collection and Processing) (Amendment) Regulations, 2024.	808 of 2024
274	Kanuni za Bima ya Afya kwa Wote ya Mwaka 2024.	809 of 2024
275	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Ukusanyaji na Uchakataji wa Taarifa Binafsi ya Mwaka 2024.	810 of 2024
276	Sheria ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Ludewa ya	811 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Mwaka 2024.	
277	The Laws Revision (The Government Loans, Guarantees and Grants Act) Notice, 2024.	812 of 2024
278	Notisi ya Kutangaza Toleo Rasmi la Tafsiri ya Kiingereza ya Sheria ya Ununuzi wa Umma ya Mwaka 2024.	813 of 2024
279	Sheria ndogo ya Ushuru wa Madini ya Ujenzi ya Halmashauri ya Wilaya ya Kalambo ya Mwaka 2024.	814 of 2024
280	Sheria ndogo ya Ushuru wa Mazao ya Uvuvi ya Halmashauri ya Wilaya ya Kalambo ya Mwaka 2024.	815 of 2024
281	Sheria ndogo ya Utamaduni na Vibali vya Burudani ya Halmashauri ya Wilaya ya Kalambo ya Mwaka 2024.	816 of 2024
282	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2024.	817 of 2024
283	Notisi za Kusudio la Kupandisha Hadhi Halmashauri ya Wilaya ya Rufiji ya Mwaka 2024.	818 of 2024
284	Notisi za Kusudio la Kupandisha Hadhi Halmashauri ya Mji Geita ya Mwaka, 2024.	819 of 2024
285	The Judicature and Application of Laws (Appointment, Remuneration and Disciplinary of Mediators) Rules, 2024.	820 of 2024
286	The Civil Procedure Code (Amendment of the First Schedule) Rules, 2024.	821 of 2024
287	The Criminal Procedure (Appointment of handwriting experts) Order, 2024.	822 of 2024
288	The Criminal Procedure (Appointment of Cyber Forensic Experts) Order, 2024.	823 of 2024
289	The the National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors)	824 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Notice, 2024.	
290	Amri ya Uteuzi wa Mtaalam wa Kisayansi wa Mitandao ya Mwaka 2024.	825 of 2024
291	Amri ya Uteuzi wa Mtaalam wa Maandishi ya Mwaka, 2024.	826 of 2024
292	Kanuni ya za Uteuzi, Ujira na Nidhamu ya Wasuluhishi ya Mwaka 2024.	827 of 2024
293	Notisi ya Uteuzi wa Maafisa Waandikishaji kwa Mikoa ya Unguja na Pemba ya Mwaka 2024.	828 of 2024
294	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	829 of 2024
295	Notisi ya Kusudio la Kuondoa Makaburi ya Mwaka 2024.	830 of 2024
296	The Civil Aviation (Instruments and Equipment) (Amendment) Regulations, 2024.	831 of 2024
297	The Civil Aviation (Facilitation of Air Transport) (Amendment) Regulation, of 2024	832 of 2024
298	The Civil Aviation (Heliports) (Amendment) Regulation, 2024.	833 of 2024
299	The Civil Aviation (Certification, Licensing and Registration of Aerodromes) (Amendment) Regulation, 2024.	834 of 2024
300	The Civil Aviation (Aerodrome Design and Operations) (Amendment) Regulation, of 2024.	835 of 2024
301	The Civil Aviation (Operation of Aircraft – Helicopter Operations) (Amendment) Regulation, 2024.	836 of 2024
302	The Excise (Management and Tariff) (Remission)(Two Drones with DR 750) (Ministry of Tourism and Natural Resources) Order of 2024.	837 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
303	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwa Ndege Mbili Zisizo na Rubani zinazoingizwa nchini na Wizara ya Maliasili na Utalii ya Mwaka 2024.	838 of 2024
304	Amri ya Kupanga eneo la Nguliguli ya Mwaka 2024.	839 of 2024
305	Amri ya Kupanga eneo la Njia Panda ya Mwaka 2024.	840 of 2024
306	Amri ya Kupanga eneo la Nkoma ya Mwaka 2024.	841 of 2024
307	Amri ya Kupanga eneo la Nyamalapa na Kimali ya Mwaka 2024.	842 of 2024
308	Amri ya Kupanga eneo la Yitwimila "B" ya Mwaka 2024.	843 of 2024
309	Amri ya Kupanga eneo la Yitwimila ya Mwaka 2024.	844 of 2024
310	Amri ya Kupanga eneo la Ikindilo na Ntenga ya Mwaka 2024.	845 of 2024
311	Amri ya Kupanga eneo la Kinanwe'eli ya Mwaka 2024.	846 of 2024
312	Amri ya Kupanga eneo la Lagangabilili ya Mwaka 2024.	847 of 2024
313	Amri ya Kupanga eneo la Mwabayanda ya Mwaka 2024.	848 of 2024
314	Amri ya Kupanga eneo la Mwaumishenu ya Mwaka 2024.	849 of 2024
315	Amri ya Kupanga eneo la Nanga ya Mwaka 2024.	850 of 2024
316	Amri ya Kupanga eneo la Mwamigagani ya Mwaka 2024.	851 of 2024
317	Amri ya Kupanga eneo la Nkoma ya Mwaka 2024.	852 of 2024
318	Amri ya Kupanga eneo la Budalabujiga ya Mwaka 2024.	Of 2024
319	Amri ya Kupanga eneo la Lamadi ya Mwaka 2024.	853 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
320	Amri ya Kupanga eneo la Lukungu ya Mwaka 2024.	854 of 2024
321	Amri ya Kupanga eneo la Migato na Simiyu ya Mwaka 2024.	855 of 2024
322	Kanuni za Utoaji na Usimamizi wa Mikopo kwa Vikundi vyaWanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu ya Mwaka 2024.	856 of 2024
323	The Bank of Tanzania (Withdrawal of Old Banknotes Shillings Issued from 1985 to 2003 and 500 Banknotes Issued in 2010) Notice, 2024.	857 of 2024
324	Notisi ya Kuondoa kwenye Mzunguko Noti za Zamani za Shilingi Zilizotolewa Kuanzia Mwaka 1985 hadi 2003 na Noti ya Shilingi Mia Tano Iliyotolewa Mwaka 2010 ya Mwaka 2024.	858 of 2024
325	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Magu ya Mwaka 2024.	859 of 2024
326	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Magu ya Mwaka 2024.	860 of 2024
327	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usimamizi wa Masoko ya Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara-Mikindani ya Mwaka 2024.	861 of 2024
328	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Mji wa Kihistoria wa Mikindani na Maeneo Mengine ya Urithi Yaliyohifadhiwa ya Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara- Mikindani ya Mwaka 2024.	862 of 2024
329	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Kilimo na Usalama wa Chakula	863 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	ya Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara-Mikindani ya Mwaka 2024.	
330	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Manispaa ya Mtwara-Mikindani ya Mwaka 2024.	864 of 2024
331	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usimamizi wa Maegesho na Vituo vya Vyombo vya Usafiri ya Halmashauri ya Mji wa Mafinga ya Mwaka 2024.	865 of 2024
332	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Mji wa Mafinga ya Mwaka 2024.	866 of 2024
333	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Bahi ya Mwaka 2024.	867 of 2024
334	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usafi na Uhifadhi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga ya Mwaka 2024.	868 of 2024
335	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Manispaa ya Singida ya Mwaka 2024.	869 of 2024
336	The College of Business Education (Examinations) (Amendments) Rules, 2024.	870 of 2024
337	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Mitihani za Chuo cha Elimu ya Biashara ya Mwaka 2024.	871 of 2024
338	Hati ya mabadilishano ya Ardhi iliyopo eneo la Kwala Wilaya ya Kibaha mkoa wa Pwani kati ya Shirika la Reli Tanzania na Halmashauri ya Wilaya ya Kibaha ya Mwaka 2024.	872 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
339	The Antiquities (User Fees) (Amendment) Rules, 2024.	873 of 2024
340	The Judiciary Administration (General) (Amendment) Regulations, 2024.	874 of 2024
341	The Wildlife Conservation (Non-Consumptive Wildlife Utilization) (Amendment) Regulations, 2024.	875 of 2024
342	The Tourism (Fees and Charges) (Amendment) Regulations, 2024.	876 of 2024
343	The Tourism Agents (Registration and Licensing) (Amendment) Regulations, 2024.	877 of 2024
344	The Roads (Classification) Notice, 2024.	878 of 2024
345	The Architects and Quantity Surveyors By -Laws, 2024.	879 of 2024
346	Amri ya Kurekebisha makosa ya Kiuchapaji katika Kanuni za Uwindaji wa Kitalii ya Mwaka 2024.	880 of 2024
347	Amri ya Kutangaza Hifadhi ya Msitu wa Nawawa wa Halmashauri ya Wilaya ya Liwale ya Mwaka 2024.	881 of 2024
348	Amri ya Kutangaza Hifadhi ya Msitu wa Mumanga wa Halmashauri ya Wilaya ya Liwale ya Mwaka 2024.	882 of 2024
349	Notisi ya Kupanga Barabara Katika Madaraja Stahiki ya Mwaka 2024.	883 of 2024
350	Kanuni za biashara ya Nyara za Mwaka 2024.	884 of 2024
351	The Fisheries (Aquaculture) Regulations, 2024.	885 of 2024
352	The Electronic and Postal Communications (Electronic Communications Equipment Standards and E-Waste Management) (Amendments) Regulations, 2024.	886 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
353	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Zepisa 'A' ya Mwaka 2024.	887 of 2024
354	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Nguji ya Mwaka 2024.	888 of 2024
355	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Msembeta ya Mwaka 2024.	889 of 2024
356	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Mphusu ya Mwaka 2024.	890 of 2024
357	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Mkombola ya Mwaka 2024.	891 of 2024
358	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo laMwongozo – Mbabala ya Mwaka 2024.	892 of 2024
359	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Nghambala ya Mwaka 2024.	893 of 2024
360	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Ukombozi - Ipala ya Mwaka 2024.	894 of 2024
361	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Kawawa ya Mwaka 2024.	895 of 2024
362	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa Katika Eneo la Mwongozo ya Mwaka 2024.	896 of 2024
363	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Chigongwe ya Mwaka 2024.	897 of 2024
364	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Sabasaba ya Mwaka 2024.	898 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
365	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Sokoine' ya Mwaka 2024.	899 of 2024
366	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Mazengo ya Mwaka 2024.	900 of 2024
367	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Nyemihanga ya Mwaka 2024.	901 of 2024
368	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa Katika Eneo la Kusenha ya Mwaka 2024.	902 of 2024
369	Amri ya Kurasimisha Makazi Yasiyopangwa katika Eneo la Mapinduzi ya Mwaka 2024.	903 of 2024
370	The Standards (Food Fortification) Regulations, 2024.	904 of 2024
371	Amri ya Marekebisho ya Amri ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya Mwaka 2024.	905 of 2024
372	The Mining (Exemption of Trading Certain Minerals from Mineral and Gem Houses) Notice, 2024.	906 of 2024
373	The National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors) Notice, 2024.	907 of 2024
374	The National Prosecutions Service (Appointment of Public Prosecutors) Notice, 2024.	908 of 2024
375	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	909 of 2024
376	Notisi ya Uteuzi wa Waendesha Mashtaka ya Mwaka 2024.	910 of 2024
377	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mohamed Jama Saad ya	911 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Mwaka 2024.	
378	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mount Meru Petroleum Limited ya Mwaka 2024.	912 of 2024
379	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa William Yamwetela Mwashuiya ya Mwaka 2024.	913 of 2024
380	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa John Herman Nkwama ya Mwaka 2024.	914 of 2024
381	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Marwa William Matiku T/A Williamsons Service Station ya Mwaka 2024.	915 of 2024
382	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa John Chagu Nkono ya Mwaka 2024.	916 of 2024
383	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha mafuta Lavechi Mbugi Investment Limited ya Mwaka 2024.	917 of 2024
384	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Kimori Service Station ya Mwaka 2024.	918 of 2024
385	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Nyaga Energies Limited ya Mwaka 2024.	919 of 2024
386	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Akilei Peter Silayo ya Mwaka 2024.	920 of 2024
387	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Afroil Investment Limited ya Mwaka 2024.	921 of 2024
388	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Afroil Investment Limited – Miyuji ya Mwaka 2024.	922 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
389	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Petroafrica (T) Limited - Ndachi Service Station ya Mwaka 2024.	923 of 2024
390	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Petroafrica (T) Limited - Mbulu Two Service Station ya Mwaka 2024.	924 of 2024
391	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Petroafrica (T) Limited - Lindi Service Station ya Mwaka 2024.	925 of 2024
392	Notisi ya Ruhusa ya Kutofanya Biashara ya Madini Maalum katika Masoko ya Madini na Vito ya Mwaka 2024.	926 of 2024
393	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Hifadhi ya Msitu wa Madaba wa Halmashauri ya Wilaya ya Madaba ya Mwaka 2024.	927 of 2024
394	Kanuni za Uongezaji wa Virutubishi kwenye Chakula za Mwaka 2024.	928 of 2024
395	The Plant Health (Amendment) Regulations, 2024.	929 of 2024
396	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ndonyalo Energies ya Mwaka 2024.	930 of 2024
397	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ally Fadhili Msagati T/A AFM Filling Station ya Mwaka 2024.	931 of 2024
398	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Juma Hussein Sheuya ya Mwaka 2024.	932 of 2024
399	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Matumizi Binafsi kwa Lindi Jumbo Limited ya Mwaka 2024.	933 of 2024
400	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Sunday Severine Muhobuta T/A Suncom Oil ya Mwaka 2024.	934 of 2024
401	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Erasto Yustin Mhongole ya	935 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Mwaka 2024.	
402	Notisiya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Idrisa Ally Kiluvia ya Mwaka 2024.	936 of 2024
403	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Deo I. Assenga Company Limited ya Mwaka 2024.	937 of 2024
404	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Johanes Itebuka Tibangabyabo ya Mwaka 2024.	938 of 2024
405	Notisi Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Eliudi & Company Limited – Engarenaibo ya Mwaka 2024.	939 of 2024
406	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Spring Oil Limited Iringa ya Mwaka 2024.	940 of 2024
407	Notisi Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Njara Company Limited ya Mwaka 2024.	941 of 2024
408	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Olesri Group of Companies Limited ya Mwaka 2024.	942 of 2024
409	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Tintober Petrol Station ya Mwaka 2024.	943 of 2024
410	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Prosper Buchafwe Petrol Station ya Mwaka 2024.	944 of 2024
411	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Obed Jackson Kise T/A Kise Petrol ya Mwaka 2024.	945 of 2024
412	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Albeto Pola Ibrahim ya Mwaka 2024.	946 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
413	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa GTL Enterprises Limited ya Mwaka 2024.	947 of 2024
414	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Salum Said Hamed ya Mwaka 2024.	948 of 2024
415	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Furahisha France Msigwa ya Mwaka 2024.	949 of 2024
416	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Tughimbe Nice Oil Limited ya Mwaka 2024.	950 of 2024
417	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Celestine Rweumbiza Kazoba ya Mwaka 2024.	951 of 2024
418	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Fatma Salmin Said Badaar ya Mwaka 2024.	952 of 2024
419	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Esther Nicholas Matikoya Mwaka 2024.	953 of 2024
420	Amri ya Marekebisho ya Amri ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa ya Mwaka 2024.	954 of 2024
421	Notisi ya Marekebisho ya Notisi ya Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala katika Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya Mwaka 2024.	955 of 2024
422	Tamko la Kutangaza Siku ya Uchaguzi wa Serikali za Mitaa kuwa Siku ya Mapumziko la Mwaka 2024.	956 of 2024
423	The Environmental Impact Assessment and Audit (Amendment) Regulations, 2024.	957 of 2024
424	Notisi ya Kusudio la Kubadili Hadhi ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Rau	958 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Kuwa Msitu wa Hifadhi wa Mazingira Asilia Rau ya Mwaka 2024.	
425	Notisiya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Kyosa kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Kyosa ya Mwaka 2024.	959 of 2024
426	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Machang'anja kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Machang'anjaya Mwaka 2024.	960 of 2024
427	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Ndondo kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ndondoya Mwaka 2024.	961 of 2024
428	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Ambakayaii kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ambakayaiiya Mwaka 2024.	962 of 2024
429	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa North Usafwa Extension kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa North Usafwa Extensionya Mwaka 2024.	963 of 2024
430	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu Osojo kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Osojo ya Mwaka 2024.	964 of 2024
431	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ruchwezi ya Mwaka 2024.	965 of 2024
432	NotisiNotisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Sadani kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Sadaniya Mwaka 2024.	966 of 2024
433	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu Ormoti kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ormotiya Mwaka 2024.	967 of 2024
434	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Simbo ya Mwaka 2024.	968 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
435	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Imani kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Imaniya Mwaka 2024.	969 of 2024
436	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Jiungeni kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Jiungeniya Mwaka 2024.	970 of 2024
437	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ayub Mustapha Kimomwe ya Mwaka 2024.	971 of 2024
438	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mbuki Eliezer Mbuki ya Mwaka 2024.	972 of 2024
439	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa G.S Contractors Company Limited ya Mwaka 2024.	973 of 2024
440	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Grace Victor Tendegaya Mwaka 2024.	974 of 2024
441	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ghati Zephania Chomete ya Mwaka 2024.	975 of 2024
442	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa JTL Express Fuel Limited ya Mwaka 2024.	976 of 2024
443	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Sheli Energy Company Limited ya Mwaka 2024.	977 of 2024
444	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Manyanyas Oil Limited ya Mwaka 2024.	978 of 2024
445	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Furahisha France Msigwa ya Mwaka 2024.	979 of 2024
446	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Coster Peter Reuben T/A Tembo Petrol Station ya Mwaka 2024.	980 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
447	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Bestie Company Limited ya Mwaka 2024.	981 of 2024
448	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Neuchris Investment Company Limited ya Mwaka 2024.	982 of 2024
449	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Abel Nestory Sembeka ya Mwaka 2024.	983 of 2024
450	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Danrich Dispensaryya Mwaka 2024.	984 of 2024
451	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Yassin Abrahaman Mringo T/A Mlimani Properties ya Mwaka 2024.	985 of 2024
452	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Magotwe kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Magotwe ya Mwaka 2024.	986 of 2024
453	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Wembere kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Wembere ya Mwaka 2024.	987 of 2024
454	The Registration and Identification of Persons (General) (Amendment) Regulations, 2024.	988 of 2024
455	The Standards (Proposal for Declaration of Compulsory Standards) Notice, 2024.	989 of 2024
456	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Frank Nicholas Chawe ya Mwaka 2024.	990 of 2024
457	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Fountain Petroleum Limited ya Mwaka 2024.	991 of 2024
458	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Yuda Kaganga Yona ya Mwaka 2024.	992 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
459	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Achimwene Business Group Co. Ltd – Achimwene Filling Station ya Mwaka 2024.	993 of 2024
460	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Viwango vya Lazima ya Mwaka 2024.	994 of 2024
461	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Vilima vya Mtande Hill kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Mtande Hill ya Mwaka 2024.	995 of 2024
462	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Mtiro Hill kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Mtiro Hill ya Mwaka 2024.	996 of 2024
463	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Mchapichapi kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Mchapichapi ya Mwaka 2024.	997 of 2024
464	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Sarame kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Sarame ya Mwaka 2024.	998 of 2024
465	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Ndongosi kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ndongosi ya Mwaka 2024.	999 of 2024
466	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ruawa ya Mwaka 2024.	1000 of 2024
467	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Sayaka ya Mwaka 2024.	1001 of 2024
468	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Matogoro Kusini kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Matogoro Kusini ya Mwaka 2024.	1002 of 2024
469	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Usindakwe ya Mwaka 2024.	1003 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
470	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Nyangedi kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Nyangedi ya Mwaka 2024.	1004 of 2024
471	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Huduma ya Halmashauri ya Jiji la Dar es salaam ya Mwaka 2024.	1005 of 2024
472	Sheria Ndogo ya Vibali vya Shughuli za Kiutamaduni ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1006 of 2024
473	Sheria Ndogo ya Kudhibiti Ombaomba ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1007 of 2024
474	Sheria Ndogo ya Ulinzi wa Umma ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1008 of 2024
475	Sheria Ndogo ya Uendeshaji na Usimamizi wa Vituo vya Biashara za Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1009 of 2024
476	Sheria Ndogo ya Uendeshaji wa Soko la Samaki la Kimataifa la Feri Magogoni ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1010 of 2024
477	Sheria Ndogo ya Afya, Usafi na Usimamizi wa Mazingira ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1011 of 2024
478	Sheria Ndogo ya Usimamizi wa Madini ya Ujenzi ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1012 of 2024
479	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Huduma ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1013 of 2024
480	Sheria Ndogo ya Afya, Usafi na Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1014 of 2024
481	Sheria Ndogo ya Usimamizi na Uendeshaji wa Masoko na Magulio ya Halmashauri ya	1015 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	
482	Hati ya Uanzishaji wa Bodi ya Huduma na Uendeshaji wa Soko la Samaki la Kimataifa la Feri Magogoni ya Mwaka 2024.	1016 of 2024
483	Hati ya Uanzishaji wa Bodi ya Huduma na Uendeshaji wa Machinjio ya Vingunguti ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2024.	1017 of 2024
484	The Land Transport Regulatory Authority (Complaint Handling Procedures) (Amendment) Rules, 2024.	1018 of 2024
485	The Public Service (Tanzania Foreign Service) (Amendment) Regulations, 2024.	1019 of 2024
486	The Land Transport Regulatory Authority (Terms and Conditions for Provision of Regulated Services) (Amendment) Rules, 2024.	1020 of 2024
487	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Utaratibu wa Kushughulikia Malalamiko za Mamlaka ya Udhhibiti Usafiri Ardhini za Mwaka 2024.	1021 of 2024
488	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Vigezo na Masharti ya Kutoa Huduma Zinazodhibitiwa za Mamlaka ya Udhhibiti Usafiri Ardhini za Mwaka 2024.	1022 of 2024
489	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa M/S Xtra Energies Company Limited ya Mwaka 2024.	1023 of 2024
490	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Vel Estates Company Limited ya Mwaka 2024.	1024 of 2024
491	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ongujo Investment Co. Ltd ya Mwaka 2024.	1025 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
492	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mwalo Opiyo Mboga T/A Igingilanyi Petroleum Limited ya Mwaka 2024.	1026 of 2024
493	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Olasiti Investment Co. Ltd ya Mwaka 2024.	1027 of 2024
494	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Andrea Charles Lukoto ya Mwaka 2024.	1028 of 2024
495	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Bagadir Investment Company Limited ya Mwaka 2024.	1029 of 2024
496	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa B. World Investment Limited ya Mwaka 2024.	1030 of 2024
497	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Baraka Ambindwile Ulimboka ya Mwaka 2024.	1031 of 2024
498	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mama Ngoma Health Centre Services Company Limited ya Mwaka 2024.	1032 of 2024
499	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Namatuhi Hill kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Namatuhi Hill ya Mwaka 2024.	1033 of 2024
500	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Itale kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Itale ya Mwaka 2024.	1034 of 2024
501	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Mto Mzombe kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Mto Mzombe ya Mwaka 2024.	1035 of 2024
502	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Misechela kuwa Msitu wa	1036 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Hifadhi wa Taifa Mischela ya Mwaka 2024.	
503	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Msomera kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Msomera ya Mwaka 2024.	1037 of 2024
504	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Tulieni kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Tulieni ya Mwaka 2024.	1038 of 2024
505	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Neng'andu kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Neng'andu ya Mwaka 2024.	1039 of 2024
506	Notisi ya Kusudio la Kubadili Ukubwa wa Eneo na Jina la Msitu wa Hifadhi wa Mazingira Asilia Chome kuwa Msitu wa Hifadhi wa Mazingira Asilia Shengena ya Mwaka 2024.	1040 of 2024
507	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Imborokwa kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Imborokwa ya Mwaka 2024.	1041 of 2024
508	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Njoge ya Mwaka 2024.	1042 of 2024
509	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu Anatwangaina kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Anatwangaina ya Mwaka 2024.	1043 of 2024
510	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Serikali za Mitaa Chinyami ya Mwaka 2024.	1044 of 2024
511	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Nyantakara ya Mwaka 2024.	1045 of 2024
512	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Mustafa Salehe Matala ya	1046 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Mwaka 2024.	
513	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ocean Petroleum Limited – Engorora ya Mwaka 2024.	1047 of 2024
514	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Cronery Cosmas Katto ya Mwaka 2024.	1048 of 2024
515	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Olympic Petroleum Ihumwa Mapinduzi Dodoma ya Mwaka 2024.	1049 of 2024
516	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Seif Juma Seif ya Mwaka 2024.	1050 of 2024
517	Notisi ya Kusudio la Kubadili Msitu wa Hifadhi wa Taifa Nou kuwa Msitu wa Hifadhi wa Mazingira Asilia Nouya Mwaka 2024.	1051 of 2024
518	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu Elwanata kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Elwanataya Mwaka 2024.	1052 of 2024
519	The Public Service Recruitment Secretariat (Amendment) Rules, 2024.	1053 of 2024
520	The Petroleum (Energo Tanzania Limited) (Construction of Compressed Natural Gas Mother and Filling Station along Mwenge-Coca Cola Road Area in Kinondoni Municipality) (Construction Approval) Notice, 2024.	1054 of 2024
521	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Uendeshaji wa Shughuli za Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma za Mwaka 2024.	1056 of 2024
522	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Iyumba kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Iyumba ya Mwaka 2024.	1057 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
523	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ladislaus Sungulila ya Mwaka 2024.	1058 of 2024
524	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Richard Kasubi Mfungi ya Mwaka 2024.	1059 of 2024
525	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Oryx Mtwara Service Station ya Mwaka 2024.	1060 of 2024
526	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Pius Paulo Mbaruku ya Mwaka 2024.	1061 of 2024
527	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Simon Nelson Mwakyembe – Kaengesa ya Mwaka 2024.	1062 of 2024
528	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Itengu kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Itengu ya Mwaka 2024.	1063 of 2024
529	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Rungo ya Mwaka 2024.	1064 of 2024
530	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Eneo la Msitu wa Hifadhi wa Taifa Wotta ya Mwaka 2024.	1065 of 2024
531	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta Kwa Neuchris Investment Company Limited ya Mwaka 2024.	1066 of 2024
532	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Iyevwa Balendo kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Iyevwa Balendo ya Mwaka 2024.	1067 of 2024
533	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Eneo la Msitu wa Mapera kuwa Msitu wa Hifadhi wa Taifa Mapera ya Mwaka 2024.	1068 of 2024
534	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Samwel Barnabas Vilima –	1069 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Vilima Filling Station ya Mwaka 2024.	
535	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa URSA Petrol Station ya Mwaka 2024.	1070 of 2024
536	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Njombe Filling Station Company Limited ya Mwaka 2024.	1071 of 2024
537	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Lake Eyasi Oil Company Limited ya Mwaka 2024.	1072 of 2024
538	Notisi ya Kusudio la Kutangaza Mabadiliko ya Msitu wa Hifadhi wa Taifa Ndechela ya Mwaka 2024.	1073 of 2024
539	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo Kikuu cha Gesi Asilia Iliyoshindiliwa kwa Kampuni ya Energo Pembeni ya Barabara ya Mwenge – Coca Cola Manispaa ya Kinondoni ya Mwaka 2024.	1074 of 2024
540	Kanuni za Kudumu za Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam za Mwaka 2024.	1075 of 2024
541	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa kwenye Gari Moja la Mradi wa Taifa wa Kudhibiti Malaria kwa Wizara ya Afyaya Mwaka 2024.	1076 of 2024
542	The Banking and Financial Institutions (Compulsory Liquidation) (Amendment) Regulations, 2024.	1077 of 2024
543	The Mining (Mineral and Gem Houses) (Amendment) Regulations, 2024.	1078 of 2024
544	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (1 Motor Vehicle) (Dhibiti Malaria Project) (Ministry of Health) Order, 2024.	1079 of 2024
545	Notisi ya Benki Kuu ya Tanzania (Ingizo la Chapisho la Noti kwenye Mzunguko lenye	1080 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Marejeo ya Toleo la Mwaka 2010) ya Mwaka 2024.	
546	The Bank of Tanzania (Issuance of Re-printed Banknotes of 2010 Series) Notice, 2024.	1081 of 2024
547	The land transport regulatory authority (private hire services) (Amendment) Regulations, 2024.	1082 of 2024
548	The Transport Licensing (Goods Carrying Vehicle) (Amendment) Regulations, 2024.	1083 of 2024
549	The Transport Licensing (Public Services Vehicle) (Amendment) Regulations, 2024.	1084 of 2024
550	The Forest (Production, Transportation and Selling of Briquettes) (Amendment) Regulations, 2024.	1085 of 2024
551	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Petroafrica Tanzania Limited – Namanga ya Mwaka 2024.	1086 of 2024
552	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Admire Oil Limited ya Mwaka 2024.	1087 of 2024
553	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Alpha Pastory Mangula anayefanya Biashara kama Adri Energies ya Mwaka 2024.	1088 of 2024
554	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Punguja Luhumbika Majani ya Mwaka 2024.	1089 of 2024
555	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Chrive Petroleum – Igawa ya Mwaka 2024.	1090 of 2024
556	Notisiya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Majuto Mohammed Shaban anayefanya Biashara kama Oobama Sheli Mpya ya Mwaka 2024.	1091 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
557	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Nusese Energies ya Mwaka 2024.	1092 of 2024
558	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Amos Site Mabena – Majengo ya Mwaka 2024.	1093 of 2024
559	Notisi Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Pilikano Oil Com ya Mwaka 2024.	1094 of 2024
560	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Giban Filling Station ya Mwaka 2024.	1095 of 2024
561	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Nurdin Hassan Babu ya Mwaka 2024.	1096 of 2024
562	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Cecilia Daniel Paresso ya Mwaka 2024.	1097 of 2024
563	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Lusana Oil Company Limited ya Mwaka 2024.	1098 of 2024
564	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Leonce Christopher Gambay ya Mwaka 2024.	1099 of 2024
565	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Kawunju Bics Limited ya Mwaka 2024.	1100 of 2024
566	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa John Cosmas Jichabu ya Mwaka 2024.	1101 of 2024
567	Notisi ya Kibali cha Ujenzi wa Kituo cha Mafuta kwa Ibrahim Mohammed Ibrahim – Mambo Mazul ya Mwaka 2024.	1102 of 2024
568	Sheria Ndogo ya Uthibiti wa Ujenzi Holela ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1103 of 2024

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
569	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko, Magulio na Minada ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1104 of 2024
570	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1105 of 2024
571	Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru wa Stendi na Maegesho ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1106 of 2024
572	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Mazao Mchanganyiko ya Halmashauri ya Wilaya ya Kilwa ya Mwaka 2024.	1107 of 2024
573	Kanuni za Uchaguzi wa Rais, Wabunge na Madiwani za Mwaka 2025.	86 of 2025
574	Amri ya Kurekebisha Makosa ya Kiuchapaji Katika Sheria ya Uchaguzi wa Rais, Wabunge na Madiwani ya Mwaka 2025.	73 of 2025
575	Kanuni za Rufaa za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2025.	65 of 2025
576	The Tanzania Court of Appeal (Amendment) Rules, 2025	49 of 2025
577	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Ununuzi wa Umma za Mwaka 2025	42 of 2025
578	The Tourism (Fees and Charges) (Amendment) Regulations, 2025	38 of 2025
579	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Matumizi ya Mafao ya Mwanachama kama Dhamana ya Mkopo wa Nyumba za Mwaka 2025	48 of 2025
580	The Social Security (Use of Members Benefit Entitlements as Collateral for Home Mortgage) (Amendment) Regulations, 2025	47 of 2025
581	Amri ya Msamaha wa Ushuru wa Bidhaa wa Magari 5 ya Mradi wa USAID - Afya	41 of 2025

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Yangu wa Deloitte Consulting Limited ya Mwaka 2025	
582	Amri ya Marekebisho ya Amri ya Kuanzisha Masjala Ndogo za Mahakama ya Rufani ya Tanzania ya Mwaka 2025	51 of 2025
583	The Excise (Management and Tariff) (Remission of Five Motor vehicles for USAID - Afya Yangu Project) (M/S Deloitte Consulting Limited) Order, 2025	37 of 2025
584	Amri ya Marekebisho ya Amri ya Kuanzisha Masjala Ndogo za Mahakama ya Rufani ya Tanzania ya Mwaka 2025	51 of 2025
585	Amri ya Kuanzisha Masjala Ndogo ya Mahakama ya Rufani ya Tanzania katika Mkoa wa Dar es Salaam ya Mwaka 2025.	50 of 2025
586	Sheria Ndogo ya Udhhibiti na Usimamizi wa Mifugo ya Halmashauri ya Jiji la Dar es Salaam ya Mwaka 2025.	43 of 2025
587	Sheria Ndogo ya Ushuru wa Maegesho ya Halmashauri ya Mji wa Handeni ya Mwaka 2025.	44 of 2025
588	Sheria Ndogo ya Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Mji wa Handeni ya Mwaka 2025	46 of 2024
589	Sheria Ndogo ya Usimamizi na Matumizi ya Barabara ya Halmashauri ya Mji wa Handeni ya Mwaka 2025.	45 of 2025
590	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usafi, Afya na Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Arusha ya Mwaka 2025	31 of 2025
591	The Railways (Open Access) (Amendment) Regulations, 2025	20 of 2025
592	Kanuni za Marekebisho ya Kanuni za Kinga ya Mionzi Ionishi na Isiyo Ionishi za	34 of 2025

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
	Mwaka 2025	
593	The Atomic Energy (Protection from Ionizing and Non-Ionizing Radiation) (Amendment) Regulations, 2025	33 of 2025
594	The Railways (Open Access) (Amendment) Regulations, 2025	20 of 2025
595	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (Two Motor Vehicles) (Building the Resilience of Forest Biodiversity) (Tanzania Forest Services Agency (TFS)) Order, 2025	22 of 2025
596	The Excise (Management and Tariff) (Remission) (1 Motor Vehicle) (Representative of United Nations High Commissioner for Refugees in Tanzania) Order, 2025	21 of 2025
597	The Ministers (Assignment of Ministerial Functions) (Amendment) Notice, 2025	36 of 2025
598	The Establishment of Ministers' Offices (Amendment) Instrument, 2025	35 of 2025
599	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Udhhibiti na Usimamizi wa Mifugo ya Halmashauri ya Wilaya ya Liwale ya Mwaka 2025	29 of 2025
600	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Geita ya Mwaka 2025	24 of 2025
601	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Afya, Usafi na Usimamizi wa Mazingira ya Halmashauri ya Manispaa ya Iringa ya Mwaka 2025	25 of 2025
602	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ada na Ushuru ya Halmashauri ya Wilaya ya Moshi ya Mwaka 2025,	26 of 2025
603	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa ya Mwaka 2025	27 of 2025

NA.	JINA LA SHERIA	NAMBA YA TANGAZO LA SERIKALI
604	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Mlimba ya Mwaka 2025	28 of 2025
605	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Kibondo ya Mwaka 2025	30 of 2025
606	Marekebisho ya Sheria Ndogo ya Hifadhi ya Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Mlimba ya Mwaka 2025	32 of 2025
607	Notisi ya Kupanga Matumizi ya Ardhi ya Mwaka 2025.	19 of 2025
608	The Presidential, Parliamentary and Councillors' Elections (Declaration of Vacancy in the Seat of a Member of Parliament for Kigamboni Constituency) Notice, 2025.	17 of 2025
609	Notisi ya Kuwepo kwa Nafasi Wazi ya Kiti cha Ubunge katika Jimbo la Kigamboni ya mwaka 2025.	18 of 2025

Kiambatisho Na.7

SHERIA NDOGO KIFANI ZILIZOANDALIWA NA KUKAMILIKA KUANZIA JULAI, 2024 HADI APRILI, 2025

- (i) Sheria Ndogo Kifani ya Usimamizi wa Masoko.
- (ii) Sheria Ndogo Kifani ya Udhibiti wa Sumukuvu.
- (iii) Sheria Ndogo Kifani ya Usafi, Afya na Mazingira.
- (iv) Sheria Ndogo Kifani ya Usimamizi wa Madini ya Ujenzi.
- (v) Sheria Ndogo Kifani ya Ada na Ushuru.
- (vi) Sheria Ndogo Kifani ya Ushuru wa Huduma.
- (vii) Sheria Ndogo Kifani ya Usimamizi wa Mifugo.
- (viii) Sheria Ndogo Kifani ya Usimamizi wa Usimamizi na Udhibiti wa Vyombo vya Usafiri.

Kiambatisho Na.8**SHERIA KUU ZILIZOFANYIWA UFAJIRI KUTOKA LUGHA YA
KIINGEREZA KWENDA LUGHA YA KISWAHILI KUANZIA
JULAI, 2024 HADI FEBRUARI, 2025**

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
1.	Sheria ya Tafsiri ya Sheria	1
2.	Sheria ya Utekelezaji wa Haki za Msingi na Wajibu	3
3.	Sheria ya Urekebu wa Sheria	4
4.	Sheria ya Mashauri ya Serikali	5
5.	Sheria ya Ushahidi	6
6.	Sheria ya Utekelezaji wa Hukumu za Nchi Jirani	7
7.	Sheria ya Utekelezaji Sawia wa Hukumu za Mamlaka za Nchi za Kigeni	8
8.	Sheria ya Masuala ya Ofisi ya Rais	9
9.	Sheria ya Nembo za Taifa	10
10.	Sheria ya Mahakama za Mahakimu	11
11.	Sheria ya Wathibitishaji Nyaraka na Kamishina wa Viapo	12
12.	Sheria ya Mtoto	13
13.	Sheria ya Karadha	14
14.	Sheria ya Usuluhishi	15
15.	Kanuni za Adhabu	16
16.	Sheria ya Adhabu ya Viboko	17
17.	Sheria ya Uchawi	18
18.	Sheria ya Kuzuia Ugaidi	19
19.	Sheria ya Mwenendo wa Mashauri ya Jinai	20
20.	Sheria ya Msaada wa Kisheria	21
21.	Sheria ya Mashamba Vijijini (Utwaaji na Urejeshaji)	22
22.	Sheria ya Upimaji Macho	23
23.	Sheria ya Uchunguzi wa Vifo	24
24.	Sheria ya Hati za Makubaliano	26
25.	Sheria ya Mamlaka na Majukumu ya Kabidhi	27

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
	Wasii Mkuu	
26.	Sheria ya Mirathi kwa Waasia Wasio Wakristo	28
27.	Sheria ya Ndoa	29
28.	Sheria ya Tasnia ya Mkonge	30
29.	Sheria ya Mamlaka na Majukumu ya Wadhamini wa Umma	31
30.	Sheria ya Tume za Uchunguzi	32
31.	Sheria ya Viapo na Matamko ya Kisheria	34
32.	Sheria ya Sikukuu za Kitaifa	35
33.	Sheria ya Usajili na Utambuzi wa Watu	36
34.	Sheria ya Wakimbizi	37
35.	Sheria ya Uondoshaji wa Watu Wasiotakiwa	39
36.	Sheria ya Baraza la Taifa la Elimu ya Ufundi Stadi na Maffunzo	40
37.	Sheria ya Michezo ya Kubahatisha	41
38.	Sheria ya Pasipoti na Hati za Safari Tanzania	42
39.	Sheria ya Umri wa Utu Uzima	43
40.	Sheria ya Milipuko	45
41.	Sheria ya Leseni na Usajili wa Viwanda Vya Taifa	46
42.	Sheria ya Usalama wa Taifa	47
43.	Sheria ya Watoa Huduma ya Afya	48
44.	Sheria ya Baraza la Michezo la Taifa	49
45.	Sheria ya Mfuko wa Taifa wa Hifadhi ya Jamii	50
46.	Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo Tanzania	51
47.	Sheria ya Baraza la Kiswahili la Taifa	52
48.	Sheria ya Uwekezaji wa Wadhamini	53
49.	Sheria ya Uhamiaji	54
50.	Sheria ya Shirika la Mkonge Tanzania (Uanzishaji na Utoaji wa Maslahi)	55
51.	Sheria ya Asasi Zisizo za Serikali	56
52.	Sheria ya Ufuatiliaji wa Wahalifu Watoro	57
53.	Sheria ya Magereza	58
54.	Sheria ya Taasisi ya Taifa ya Utafiti wa Magonjwa	59

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
	ya Binadamu	
55.	Sheria ya Hatua za Kudhibiti Uuzwaji wa Bidhaa Zenye Ruzuku Zinazoingizwa Nchini Chini ya Bei Halisi	60
56.	Sheria ya Baraza la Usalama la Taifa	61
57.	Sheria ya Ukodishaji Majengo Mijini (Utwaaji na Urejeshaji)	62
58.	Sheria ya Usajili wa Wahandisi	63
59.	Sheria ya Wajibu wa Mkazi	64
60.	Sheria ya Utalii	65
61.	Sheria ya Chama cha Msalaba Mwekundu Tanzania	66
62.	Sheria ya Utekelezaji Sawia wa Wito wa Mashahidi	67
63.	Sheria ya Skauti Wavulana	68
64.	Sheria ya Skauti Wasichana	69
65.	Sheria ya Bohari ya Dawa	70
66.	Sheria ya Makazi Mapya kwa Wahalifu	71
67.	Sheria ya Uhamishaji wa Makaburi	72
68.	Sheria ya Usimamizi wa Vinasaba vya Binadamu	73
69.	Sheria ya Sehemu na Maeneo Yanayolindwa	74
70.	Sheria ya Tozo ya Barabara kwa Mkazi	75
71.	Sheria ya Urejeshaji wa Madeni ya Maafisa wa Umma	76
72.	Sheria ya Vileo	77
73.	Sheria ya Udhibiti wa Usafirishaji Mazao ya Kilimo	78
74.	Sheria ya Usafiri wa Anga	80
75.	Sheria ya Benki ya Uwekezaji Tanzania (Kufuta kwa Masharti ya Mpito)	81
76.	Sheria ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi Stadi	82
77.	Sheria ya Mapitio ya Katiba	83
78.	Sheria ya Tozo kwa Magari ya Kigeni Yapitayo Nchini	84
79.	Sheria ya Alama za Bidhaa	85

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
80.	Sheria ya Taasisi ya Saratani Ocean Road	86
81.	Sheria ya Taasisi za Ujenzi	87
82.	Sheria ya Benki ya Ushirika na Maendeleo Vijijini (Kufuta na Masharti ya Mpito)	88
83.	Sheria ya Ukomo wa Muda	89
84.	Sheria ya Kiwango cha Chini cha Adhabu	90
85.	Sheria ya Chuo cha Usimamizi wa Fedha	91
86.	Sheria ya Viwanja Vidogo vya Ndege (Utoaji Leseni na Udhibiti)	92
87.	Sheria ya Chuo cha Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere	93
88.	Sheria ya Taasisi ya Tiba ya Mifupa Muhimbili	94
89.	Sheria ya Kudhibiti na Kupambana na Dawa za Kulevya	95
90.	Sheria ya Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo	96
91.	Sheria ya Tawala za Mikoa	97
92.	Sheria ya Afya ya Akili	98
93.	Sheria ya Udhibiti wa Mbung'o	100
94.	Sheria ya Utoaji Leseni za Biashara	101
95.	Sheria ya Huduma za Maktaba Tanzania	102
96.	Sheria ya Ubia Kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi	103
97.	Sheria ya Kodi za Burudani	104
98.	Sheria ya Vyombo vya Majadiliano katika Utumishi wa Umma	105
99.	Sheria ya Skimu za Mafao ya Waajiriwa (Usajili na Usimamizi)	106
100.	Sheria ya Baraza la Mitihani la Taifa	107
101.	Sheria ya Usajili wa Vizazi na Vifo	108
102.	Sheria ya Chakula na Lishe Tanzania	109
103.	Sheria ya Chuo cha Ustawi wa Jamii	110
104.	Sheria ya Mgambo	111

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
105.	Sheria ya Shirika la Maendeleo ya Viwanda Vidogo	112
106.	Sheria ya Ardhi	113
107.	Sheria ya Uendeshaji wa Bunge	115
108.	Sheria ya Mipango ya Matumizi ya Ardhi	116
109.	Sheria ya Usajili wa Nyaraka	117
110.	Sheria ya Utwaaji Ardhi	118
111.	Sheria ya Uanzishwaji wa Mashirika Huru	119
112.	Sheria ya Biashara ya Ngozi	120
113.	Sheria ya Udhhibiti wa Mazao ya Tumbaku	121
114.	Sheria ya Chuo cha Ardhi	122
115.	Sheria ya Magari (Kodi ya Usajili na Uhamisho)	124
116.	Sheria ya Mifuko ya Maendeleo ya Uzalishaji	125
117.	Sheria ya Mabaraza Maalumu	126
118.	Sheria ya Wathamini Madini	128
119.	Sheria ya Bomba la Mafuta kati ya Tanzania na Zambia	129
120.	Sheria ya Viwango	130
121.	Sheria ya Umeme	131
122.	Sheria ya Shirika la Soko la Kariakoo	132
123.	Sheria ya Afya ya Mimea	133
124.	Sheria ya Mikopo, Dhamana na Misaada kwa Serikali	134
125.	Sheria ya Hifadhi ya Jamii	135
126.	Sheria ya Usimamizi wa Maabara Binafsi za Afya	136
127.	Sheria ya Uuzaji wa Mazao Nje ya Nchi	137
128.	Sheria ya Uthamini na Usajili wa Wathamini	138

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
129.	Sheria ya Taasisi ya Elimu ya Watu Wazima	139
130.	Sheria ya Tume ya Pamoja ya Fedha	140
131.	Sheria ya Mamlaka ya Mahakama ya Rufaa	141
132.	Sheria ya Taasisi ya Elimu Tanzania	142
133.	Sheria ya Reli ya Tanzania na Zambia	143
134.	Sheria ya Chuo cha Teknolojia Dar- es - Salaam	144
135.	Sheria ya Shirika la Utafiti na Ushauri wa Viwanda Tanzania	145
136.	Sheria ya Hifadhi na Maeneo Tengefu ya Bahari	146
137.	Sheria ya Upatikanaji wa Taarifa	149
138.	Sheria ya Hospitali ya Taifa Muhimbili	150
139.	Sheria ya Usimamizi wa Hospitali Binafsi	151
140.	Sheria ya Madaktari, Madaktari wa Meno na Wataalamu wa Afya Shirikishi	152
141.	Sheria ya Ukusanyaji wa Muda wa Kodi na Ushuru	153
142.	Sheria ya Ustawi wa Wanyama	154
143.	Sheria ya Mamlaka ya Uendelezaji Biashara Tanzania	155
144.	Sheria ya Magonjwa ya Wanyama	156
145.	Sheria ya Mamlaka ya Hali ya Hewa Tanzania	157
146.	Sheria ya Tasnia ya Miwati	158
147.	Sheria ya Shirika la Utafiti na Maendeleo ya Viwanda	159
148.	Sheria ya Wataalamu wa Kemia	160
149.	Sheria ya Baraza la Ujenzi la Taifa	162
150.	Sheria ya Utoaji wa Leseni kwa Shule za Mafunzo ya Udereva	163
151.	Sheria ya Usafirishaji wa Bidhaa kwa Njia ya Bahari	164
152.	Sheria ya Usafirishaji Majini	165
153.	Sheria ya Bandari	166
154.	Sheria ya Barabara	167
155.	Sheria ya Usalama Barabarani	168

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
156.	Sheria ya Reli	170
157.	Sheria ya Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania	171
158.	Sheria ya Mamlaka ya Udhhibiti wa Mawasiliano Tanzania	172
159.	Sheria ya Vivuko	173
160.	Sheria ya Taasisi ya Mipango ya Maendeleo Vijijini	174
161.	Sheria ya Zuio la Uwekaji Rehani	175
162.	Sheria ya Shirika la Uhandisi na Usanifu Tanzania	176
163.	Sheria ya Mamlaka ya Maabara ya Mkemia Mkuu wa Serikali	177
164.	Sheria ya Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu	178
165.	Sheria ya Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi	179
166.	Sheria ya Ardhi ya Malisho na Rasilimali ya Vyakula vya Wanyama	180
167.	Sheria ya Kituo cha Uendelezaji Kilimo na Teknolojia Vijijini	181
168.	Sheria ya Watu Wenye Ulemavu	183
169.	Sheria ya Utambuzi, Usajili na Ufuatiliaji wa Mifugo	184
170.	Sheria ya Ukaguzi na Usimamizi wa Ushirika	185
171.	Sheria ya Usanifu wa Majina ya Kijiografia	186
172.	Sheria ya Chuo cha Taifa cha Usafirishaji	187
173.	Sheria ya Nguvu ya Atomu	188
174.	Sheria ya Ukusanyaji Mapato kwa Stempu	190
175.	Sheria ya Jeshi la Kujenga Taifa	193
176.	Sheria ya Majeshi ya Kigeni	194
177.	Sheria ya Taratibu za Kuwaenzi Waasisi wa Taifa	195
178.	Sheria ya Kodi ya Usafirishaji wa Bidhaa Nje ya Nchi	196
179.	Sheria ya Mfuko wa Uendelezaji na Maendeleo ya Viwanda	198
180.	Sheria ya Mfuko wa Maendeleo ya Kilimo	199

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
181.	Sheria ya Udhibiti wa Makosa ya Uhujumu Uchumi na Uhalifu wa Kupangwa	200
182.	Sheria ya Tasnia ya Pamba	201
183.	Sheria ya Tasnia ya Tumbaku	202
184.	Sheria ya Tasnia ya Korosho	203
185.	Sheria ya Baraza la Sanaa la Taifa	204
186.	Sheria ya Ubadilishaji Muundo na Uhamishaji wa Mali na Madeni ya Shirika la Ndege la Tanzania	205
187.	Sheria ya Mabaraza ya Kata	206
188.	Sheria ya Shirika la Fedha la Kimataifa	207
189.	Sheria ya Chuo cha Usimamizi wa Wanyamapori	209
190.	Sheria ya Uhamishaji Mali	210
191.	Sheria ya Vyama vya Ushirika	211
192.	Sheria ya Mauzo ya Bidhaa	214
193.	Sheria ya Hawala za Fedha	215
194.	Sheria ya Mahakama za Migogoro ya Ardhi	216
195.	Sheria ya Usajili wa Hataza	217
196.	Sheria ya Hakimiliki na Hakishiriki	218
197.	Sheria ya Mamlaka ya Dawa na Vifaa Tiba	219
198.	Sheria ya Tozo za Barabara na Mafuta	220
199.	Sheria ya Pombe Kali	222
200.	Sheria ya Udhibiti wa Silaha na Risasi	223
201.	Sheria ya Ufugaji Nyuki	224
202.	Sheria ya Mafao ya Kustaafu katika Utumishi wa Kisiasa	225
203.	Sheria ya Tume ya Sayansi na Teknolojia Tanzania	226
204.	Sheria ya Masonara wa Vito vya Dhahabu na Fedha	228
205.	Sheria ya Huduma za Habari	229
206.	Sheria ya Filamu na Michezo ya Kuigiza	230
207.	Sheria ya Mishahara na Posho za Mawaziri	234
208.	Sheria ya Makaburi ya Watu Waliokufa Vitani	236
209.	Sheria ya Tiba ya Asili na Tiba Mbadala	244

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
210.	Sheria ya Wakala wa Serikali	245
211.	Sheria ya Kifungo cha Nje kwa Wahalifu	247
212.	Sheria ya Tasnia ya Sukari	251
213.	Sheria ya Machifu wa Kiafrika	252
214.	Sheria ya Chuo cha Usafiri wa Majini Dar-es-Salaam	253
215.	Sheria ya Vyama vya Siasa	258
216.	Sheria ya Chuo cha Utafiti wa Wanyamapori Tanzania	260
217.	Sheria ya Fidua kwa Wafanyakazi	263
218.	Sheria ya Tozo ya Huduma za Bandari	264
219.	Sheria ya Uzuiaji wa Wizi wa Mifugo	265
220.	Sheria ya Usajili wa Wasanifu na Wapima Majengo	269
221.	Sheria ya Usajili wa Wataalamu Wapima Ardhi	270
222.	Sheria ya Fedha za Kigeni	271
223.	Sheria ya Huduma za Maji na Usafi wa Mazingira	272
224.	Sheria ya Serikali Mtandao	273
225.	Sheria ya Nafaka na Mazao Mchanganyiko	274
226.	Sheria ya Gharama za Uchaguzi	278
227.	Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Uvuvi Tanzania	280
228.	Sheria ya Makumbusho ya Taifa Tanzania	281
229.	Sheria ya Eneo la Hifadhi ya Ngorongoro	284
230.	Sheria ya Usajili wa Wahasibu na Wakaguzi	286
231.	Sheria ya Huduma za Jamii	291
232.	Sheria ya Shirika la Nyumba la Taifa	295
233.	Sheria ya Kinga, Madaraka na Hadhi ya Bunge	296
234.	Sheria ya Utumishi wa Umma	298
235.	Sheria ya Mawaziri (Utekelezaji wa Majukumu ya Uwaziri)	299
236.	Sheria ya Shirika la Posta Tanzania	303
237.	Sheria ya Shirika la Mawasiliano ya Simu Tanzania	304
238.	Sheria ya Usimamizi wa Kumbukumbu na	309

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
	Nyaraka	
239.	Sheria ya Madaktari wa Mifugo	319
240.	Sheria ya Upimaji Ardhi	324
241.	Sheria ya Uuguzi na Ukunga	325
242.	Sheria ya Usimamizi wa Mapato ya Mafuta na Gesi	328
243.	Sheria ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji	331
244.	Sheria ya Afya kwa Umma (Maji Taka na Mifereji ya Maji)	336
245.	Sheria ya Jumuiya	337
246.	Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha	342
247.	Sheria ya Fedha za Umma	348
248.	Sheria ya Takwimu	351
249.	Sheria ya Elimu	353
250.	Sheria ya Ada na Tozo kwa Maafisa wa Kigeni	354
251.	Sheria ya Kinga na Haki za Kidiplomasia na Kibalozi	356
252.	Sheria ya Uraia Tanzania	357
253.	Sheria ya Uwekezaji wa Dhamana za Serikali	359
254.	Sheria ya Watumishi wa Umma (Mishahara na Posho)	360
255.	Sheria ya Uwekaji Kizuizini kwa Usalama	361
256.	Sheria ya Ukasimishaji na Ugatuzi wa Mamlaka	362
257.	Sheria ya Bodi ya Utalii Tanzania	364
258.	Sheria ya Tozo za Huduma za Viwanja vya Ndege	365
259.	Sheria ya Ajira na Uhusiano Kazini	366
260.	Sheria ya Msajili wa Hazina (Mamlaka na Majukumu)	370
261.	Sheria ya Tamko la Mji Mkuu Dodoma	372
262.	Sheria ya Kanda za Uzalishaji kwa Mauzo ya Nje	373
263.	Sheria ya Urejeshwaji wa Sheria za Kiislam	375
264.	Sheria ya Tume ya UKIMWI Tanzania	379
265.	Sheria ya Uondoshaji wa Wageni Nchini	380
266.	Sheria ya Ubadilishaji wa Majina ya Vyombo vya	383

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
	Kisheria	
267.	Sheria ya Uhamishaji Wafungwa	387
268.	Sheria ya Udhhibiti Wazururaji	389
269.	Sheria ya Petroli	392
270.	Sheria ya Bima	394
271.	Sheria ya Mikoa na Wilaya (Taratibu za Uanzishaji)	397
272.	Sheria ya Kanuni za Maadili ya Viongozi wa Umma	398
273.	Sheria ya Mamlaka ya Mapato Tanzania	399
274.	Sheria ya Bodi za Msamaha wa Wafungwa	400
275.	Sheria ya Mfuko wa Udhamini wa Pembejeo za Kilimo	401
276.	Sheria ya Kituo cha Mafunzo ya Takwimu cha Afrika Mashariki	402
277.	Sheria ya Huduma Ndogo za Fedha	407
278.	Sheria ya Mfuko wa Elimu	412
279.	Sheria ya Mamlaka ya Udhhibiti wa Huduma za Nishati na Maji	414
280.	Sheria ya Wakala wa Meli Tanzania	415
281.	Sheria ya Ukaguzi wa Umma	418
282.	Sheria ya Mazishi ya Viongozi wa Kitaifa	419
283.	Sheria ya Kanda Maalumu za Kiuchumi	420
284.	Sheria ya Tasnia ya Nyama	421
285.	Sheria ya Upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano kwa Wote	422
286.	Sheria ya Stahili na Mafao ya Majaji	424
287.	Sheria ya Shule ya Sheria Tanzania	425
288.	Sheria ya Usajili wa Maafisa Mipango Miji	426
289.	Sheria ya Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	427
290.	Sheria ya Usajili wa Wataalamu wa Afya ya Mazingira	428
291.	Sheria ya Wataalamu wa Radiolojia na Picha	429
292.	Sheria ya Kuzuia na Kudhibiti VVU na UKIMWI	431
293.	Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu	432

Na.	JINA LA SHERIA LILILOTAFSIRIWA	SURA
294.	Sheria ya Tume ya Taifa ya UNESCO	433
295.	Sheria ya Usimamizi wa Kodi	438
296.	Sheria ya Bajeti	439
297.	Sheria ya Ubadilishanaji wa Bidhaa	445
298.	Sheria ya Ulinzi wa Watoa Taarifa na Mashahidi	446
299.	Sheria ya Mamlaka ya Nchi Katika Umiliki wa Mali na Rasilimali Asilia	449
300.	Sheria ya Mapitio na Majadiliano Kuhusu Masharti Hasi Katika Mikataba ya Mali na Rasilimali Asilia	450

Kiambatisho Na.9

TAARIFA YA MAGEREZA NA VITUO VYA POLISI VILIVYOKAGULIWA NA OFISI YA TAIFA YA MASHTAKA- JULAI, 2024 HADI APRILI, 2025

Sn.	Mkoa	Magereza Yaliyo Kaguliwa	Vituo Vya Polisi Vilivyo Kaguliwa	Idadi Ya Mahabusi Waliochiwa
1	ARUSHA	1	5	20
2	DAR ES SALAAM			
2.1	ILALA	2	8	2
2.2	KINONDONI	3	13	0
2.3	TEMEKE	2	14	16
3	DODOMA	4	5	1
4	GEITA	3	13	39
5	IRINGA	2	6	0
6	KAGERA	6	8	61
7	KATAVI	2	13	1
8	KIGOMA	3	18	1
9	KILIMANJARO	4	6	36
10	LINDI	6	20	0
11	MANYARA	1	1	0
12	MARA	4	4	7
13	MBEYA	5	9	4
14	MOROGORO	4	6	2
15	MTWARA	2	1	28

Sn.	Mkoa	Magereza Yaliyo Kaguliwa	Vituo Vya Polisi Viliavyo Kaguliwa	Idadi Ya Mahabusi Waliochiwa
16	MWANZA	5	17	5
17	NJOMBE	4	8	0
18	PWANI	10	13	26
19	RUKWA	3	2	0
20	RUVUMA	3	8	0
21	SHINYANGA	2	17	11
22	SIMIYU	2	5	0
23	SINGIDA	6	6	18
24	SONGWE	2	3	0
25	TABORA	4	8	2
26	TANGA	8	8	66
27	TARIME	1	10	4
JUMLA		104	255	350

Kiambatisho Na. 10

Huduma za bodi za wadhamini zilizotekelezwa na Wakala wa Usajili Ufilisi na udhamini katika kipindi cha Julai, 2024 hadi Aprili, 2025

<i>Huduma za Bodi ya Wadhamini</i>	<i>Maombi ya Bodi za Wadhamini</i>	<i>Huduma zilizofanyiwa kazi</i>	<i>Huduma zinazoendelea kufanyiwa kazi</i>
Usajili	118	113	5
Kubadilisha jina	17	15	2
Marejesho	631	595	36
Mabadiliko ya bodi ya Wadhamini	123	120	3
Mabadiliko ya Anuani	6	6	0
Mabadiliko ya Taasisi	57	53	4
Vibali vya kumiliki mali	265	259	6
Jumla	1,211	1,161	56

**IDADI YA WASHIRIKI WA MAFUNZO, WARSHA NA
MAKONGAMANO YA ANA KWA ANA**

Na.	Aina Ya Mafunzo	Jum la
1.	Mafunzoelekeziya Awali kwa Majaji wapya wa Mahakama Kuu	4
2.	Mafunzoelekeziyaawali kwa Mahakimu Wakazi wapya waMahakamaza Mwanzo	28
3.	Mafunzoelekeziyaawali kwa Mahakimu Wakazi wapya waMahakamaza Mwanzo	88
4.	Mafunzo kuhusu akili bandia na utawala wa Sheria “ <i>ArtificialIntelligenceandtheRuleofLaw</i> ”	2
5.	Mafunzoyakulindataarifabinafsi	29
6.	Mafunzokuhusumakosayamisitu	10
7.	Warshayakikandakuhusubiasharaharamuya Wanyamapori	12
8.	Kushiriki mkutanowaJukwaalaMtandaowaMahakamaAfrika kuhusuchangamoto katika Mahakama Leo	7
9.	MafunzokuhusuUendeshajiwaMashauriyaUchaguzi	32
10.	MafunzokuhusuUhalifuwaMtandaonaUshahidiwaKielektroniki	58
11.	Mafunzo yaSheriakuhusuUhalifuwakupangwana Unaovuka Mipaka	61
12.	MafunzoyakuhusuUhalifuwaKimataifauliopangwa	10
13.	Mafunzo ya namna bora ya kuepusha kurejesha majeraha kwa wahanga wa ukatili wa kingono,	36
14.	Mafunzo ya mfumo wa haki jinai unaojali wahanga wa ukatili wa kingono na madhara ya kisaikolojia,	55
15.	Mafunzoyausimamiziwa hojazaawalikwakesiza rushwanakesi nyingine	20
16.	Warsha ya mtaala wa mafunzoyauhalifuwa kimataifawakupangwa naunaovukamipaka	2
JUMLA		454

Kiambatisho Na.11b**IDADI YA WASHIRIKI WA MAFUNZO, WARSHA NA
MAKONGAMANO KWA NJIA YA MASAFI**

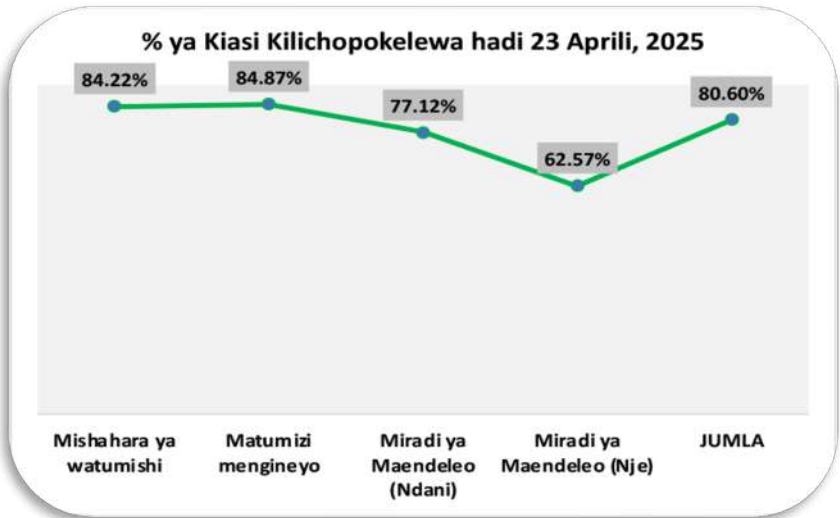
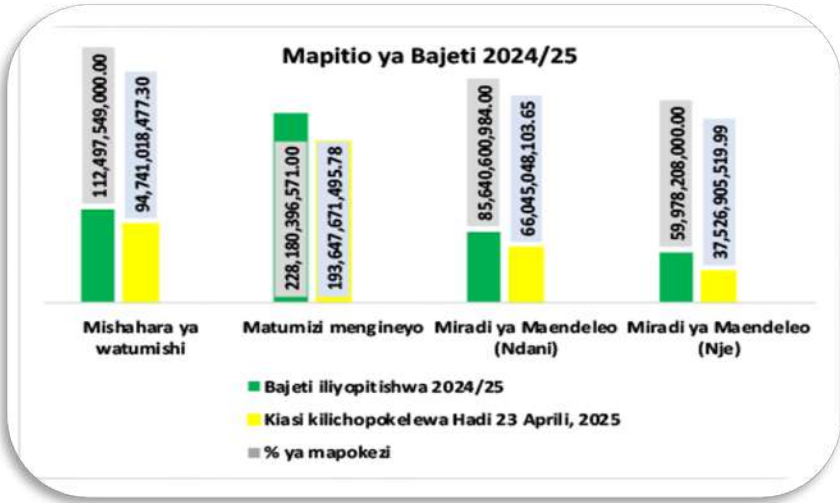
Na	Ainayamafunzo	Idadi Ya Washiriki
1.	Mafunzo kuhusu haki ya uwakilishi wa kisheria katika Mahakama za mwanzo	116
2.	Mafunzo ya sayansi ya uchunguzi wa jinai	86
3.	Mafunzo kuhusu utekelezaji wa hukumu/tuzo katika mahakama za mwanzo na taratibu za wafungwa wa kiraia/madai	109
4.	Mafunzo ya utatuzi wa migogoro ya kodi Tanzania	73
5.	Mafunzo kuhusu nafasi ya mahakama katika utatuzi mbadala wa migogoro	95
6.	Mafunzo ya taratibu za kushughulikia mashauri ya jinai kwa watoto	79
7.	Mafunzo ya namna bora ya kushughulikia taratibu za madai katika mahakama za mwanzo	63
8.	Mafunzo ya namna bora ya kushughulikia kesi za uchaguzi	125
9.	Mafunzo ya taratibu za kuchukua ushahidi wa mtoto mdogo	140
10.	Mafunzo ya utekelezaji hukumu (Execution)	229
11.	Mafunzo ya namna bora na kisasa ya kushughulikia vinasaba (DNA) kisheria kwa wapelelezi.	115
12.	Mafunzo ya kuendesha kesi zinazohusiana na makosa ya rushwa na udanganyifu	39
JUMLA		1269

Kiambatisho Na.12

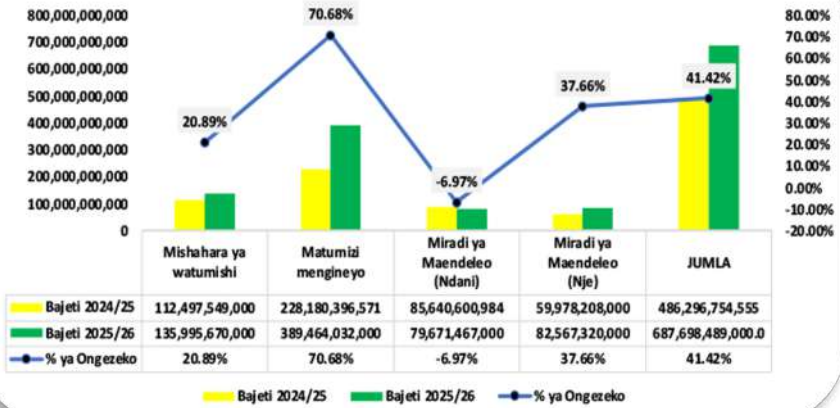
**MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHULI KWA MWAKA WA
FEDHA 2025/2026**

MAFUNGU	LENGO LA MWAKA
Fungu 35	60,000,000
Fungu 40	13,571,199,000
Fungu 41	25,000,000
JUMLA	13,656,199,000

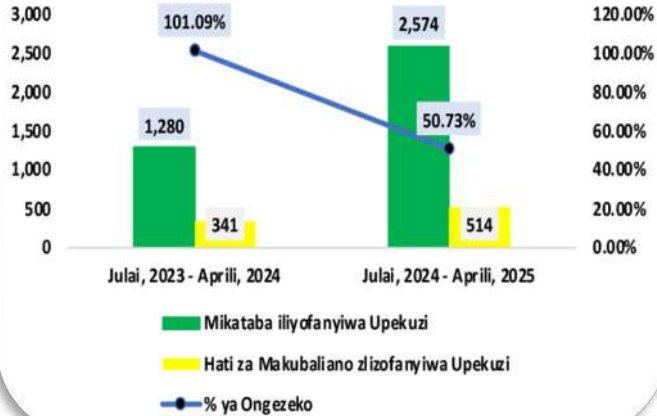
VIELELEZO VYA TAKWIMU

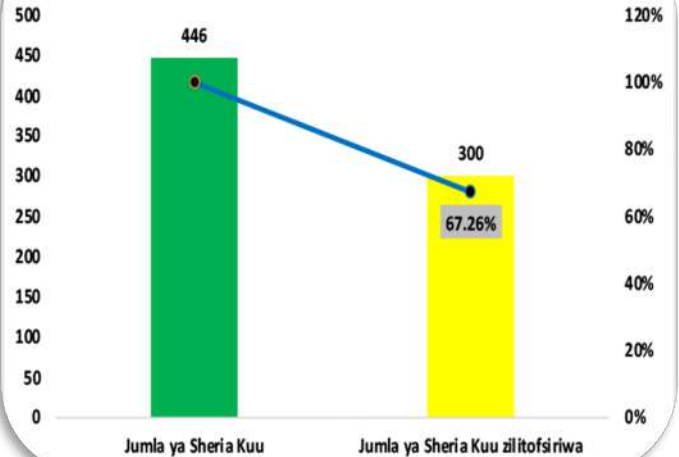
Ulinganifu wa Bajeti 2024/25 na 2025/26

Ulinganifu wa Upekuzi wa Mikataba na Hati za Makubaliano

Sheria Kuu Zilizotafsiriwa Kiswahili

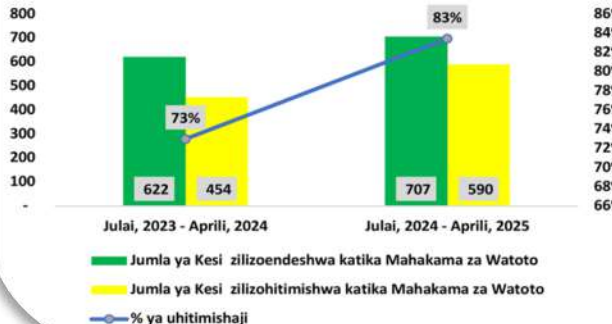
Ulinganifu wa Majalada Yaliyoshughulikiwa na Kuandaliwa Hati ya Mashtaka

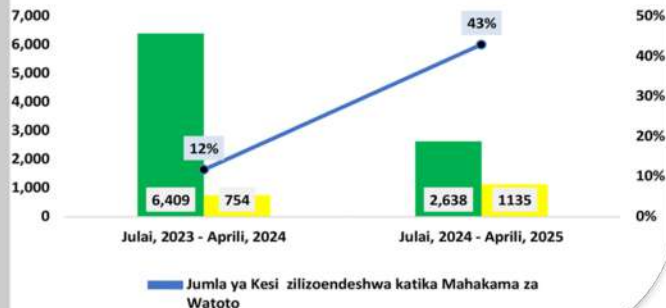
Ulinganifu wa Kesi za Jinai zilizoendeshwa na Kukhitimishwa katika Mahakama za Wilaya na Hakimu Mkazi

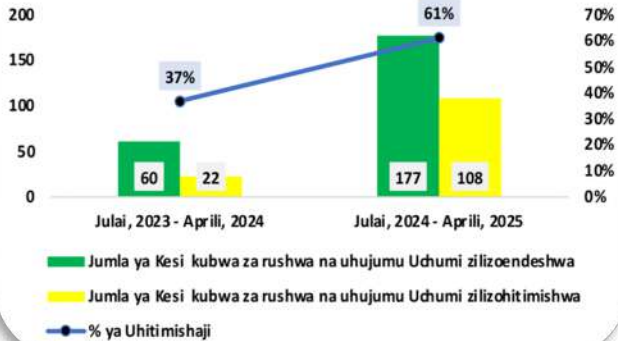
Ulinganifu wa Kesi zilizoendeshwa na Kukhitimishwa katika Mahakama za Watoto

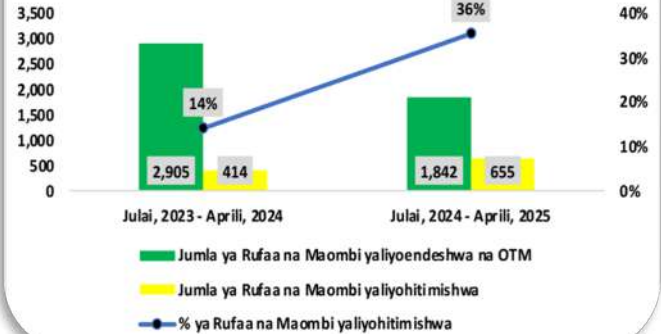
Ulinganifu wa Kesi za Jinai zilizoendeshwa na Kukhitimishwa katika Mahakama Kuu

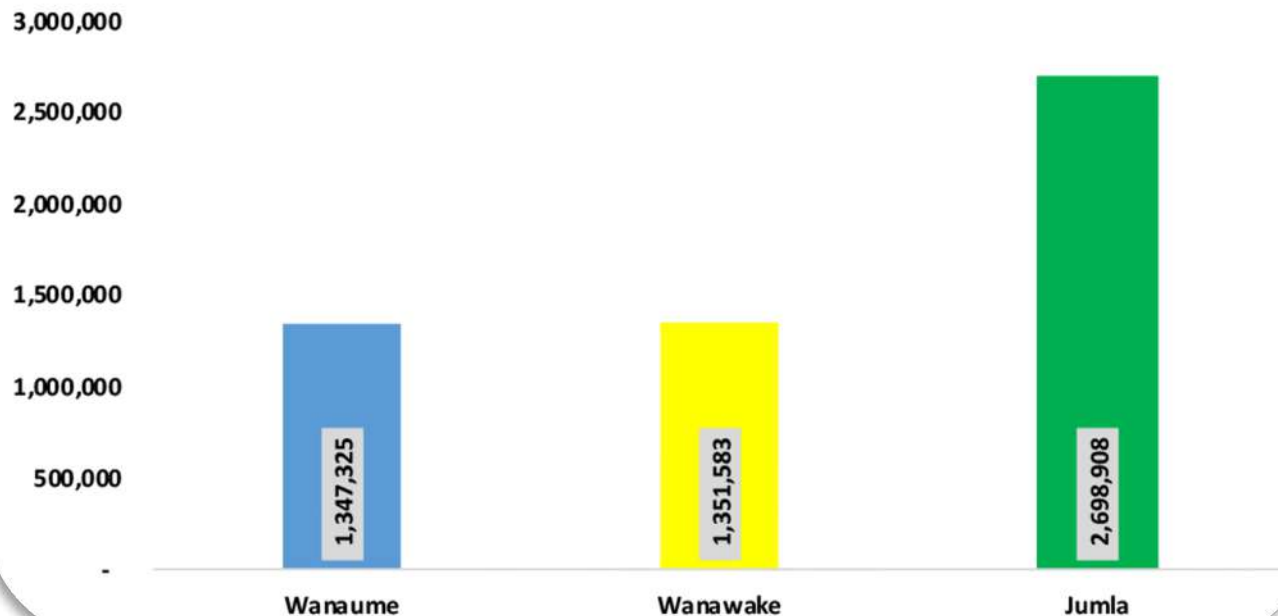
Ulinganifu wa Kesi kubwa za Rushwa na Uhujumu Uchumi

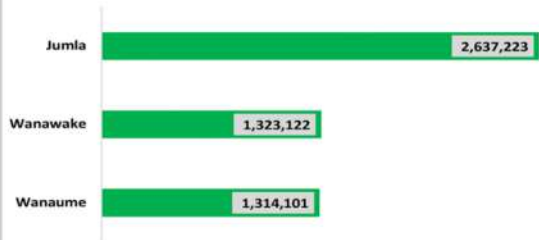
Ulinganifu wa Rufaa na Maombi yaliyoesendhwa na OTM

JUMLA YA WANUFAIKA WA HUDUMA ZA MSAADA WA KISHERIA KUPITIA MSLAC

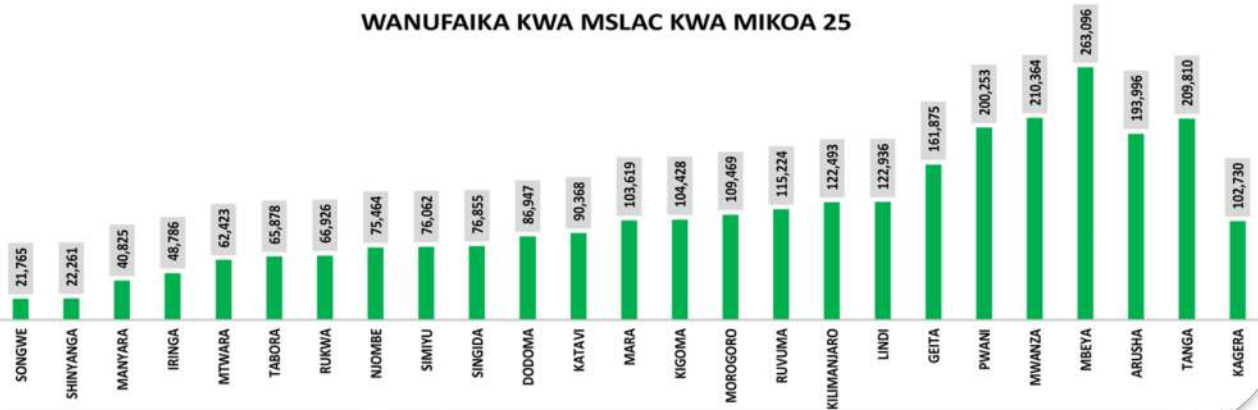
WALIOFIKIWA MAENEO YA WANANCHI NGAZI YA VIJJI NA MITAA

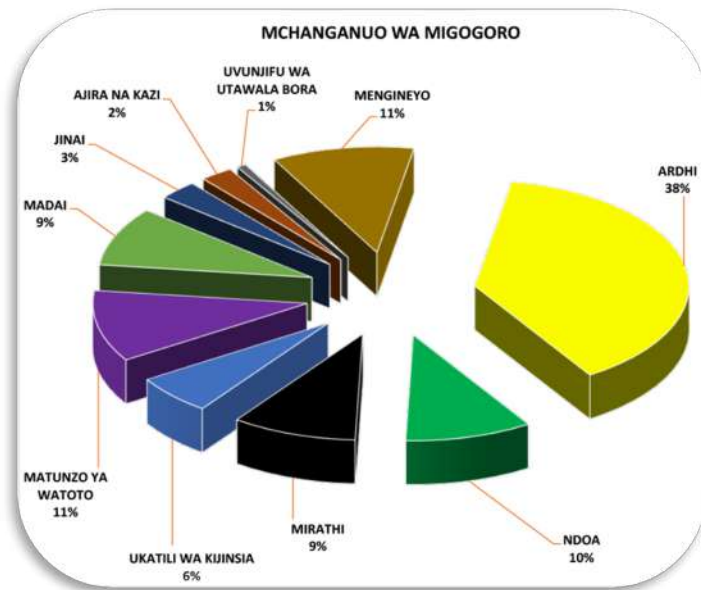
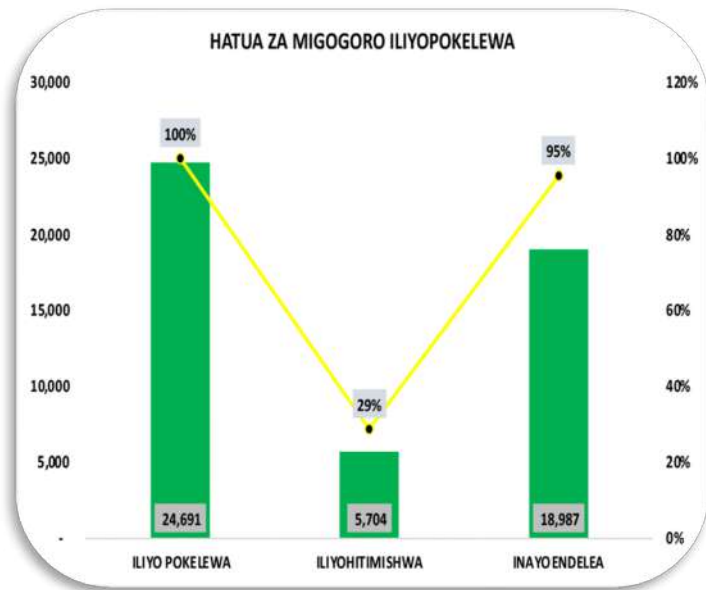

WANUFAIKA KATIKA MAENEO YA VIZUIZINI NA HUDUMA ZA RITA

WANUFAIKA KWA MSLAC KWA MIKOA 25

VIELELEZO VYA PICHA

Sehemu ya Wajumbe wa Menejimenti ya Wizara ya Katiba na Sheria na baadhi ya viongozi wa nchi akiwemo Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania wakati wa uzinduzi wa toleo la sheria lililofanyiwa urekebu la mwaka 2023

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan (kushoto) akimkabidhi Jaji Mkuu wa Tanzania, Mhe. Prof. Ibrahim Hamis Juma mfano wa ufunguo wa Jengo la Makao Makuu ya Mahakama ya Tanzania lililozinduliwa leo tarehe 05 Aprili, 2025

Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania akizindua Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia katika Mkoa wa Lindi tarehe 19 Februari, 2025

Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro (Mb.), Waziri wa Katiba na Sheria katika picha ya Pamoja wakati wa Mkutano wa Kawaida wa 10 wa Kamati Maalum ya Mawaziri wa Sheria na Haki ya Umoja wa Afrika uliofanyika Zanzibar

Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro (Mb.), Waziri waKatiba na Sheria akimsikiliza Mwananchi anayehitaji msaada wa kisheria katika Kata ya Kibirizi, Manispaa ya Kigoma tarehe 31 Januari, 2025

Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro (Mb.), Waziri wa Katiba na Sheria akikata utepe tarehe 15 Desemba, 2024 baada ya kupokea magari 10 kwa ajili ya kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa Kampani ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia

Mhe. Jumanne Abdallah Sagini (Mb.), Naibu Waziri wa Katiba na Sheria Pamoja na Mhe. Makonda, Mkuu wa Mkoa wa Arusha wakisikiliza changamoto za kisheria kutoka ki Wananchi wakati wa Maadhimisho ya Siku wa Wanawake Duniani katika Mkoa wa Arusha tarehe 01 Machi, 2025

Sehemu ya Mawakili wa Serikali wakifuatilia mada mbalimbali wakati wa Mafunzo ya kuwajengea uwezo mawakili hao yaliyoendeshwa na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali Machi, 2025 Jijini Arusha.

Maafisa Sheria kutoka Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania wakitoa elimu ya sheria kwa wananchi waliofika kwenye kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia katika viwanja vya Mashujaa mjini Bukoba mkoani Kagera.

Makamu Mwenyekiti Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Mhe. Mohamed Khamis Hamad akimkabidhi Mkuu wa Gereza la Manyoni, Mrakibu wa Magereza Sikai Lubeleje vipaperushi kuhusu THBUB mara baada ya kukagua magareza na kuzungumza na maabusi tarehe 31 Januari, 2024

Mwananchi kutoka Kata ya Ifukutwa, Tabora akiuliza swali wakati wa mkutano wa hadhara wa kusikiliza kero na malalamiko ya Wananchi, wakati wa Ziara ya Tume ya Haki za Binadamu na Utwala Bora katika Wilaya ya Kaliua tarehe 16 Januari, 2025

Mchunguzi Mkuu Msaidizi Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Bw. Halfan Botea akitoa elimu ya haki za binadamu na utawala bora na kufungua Haki Klabu kwa wanafunzi wa Shule ya Sekondari Kiteto, Manyara tarehe 28 Machi, 2025

Wakili Mkuu wa Serikali Dkt. Ally Possi akimkabidhi Rais wa Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu Mhe. Jaji Imani Aboud, Jarida la Wakili Mkuu alipotembelea Mahakama hiyo tarehe 10 Novemba, 2024 kwa lengo la Kujitambulisha na kuona namna Mahakama hiyo iliyoko Jijini Arusha inavyotekeleza majukumu yake

Mawakili wa Serikali wakiongozwa na Wakili wa Serikali Mkuu Bw. Deodatus Nyoni (wa kwanza kushoto) wakiwa na Mawakili wa kijitegemea kabla ya kusikilizwa kwa uamuzi wa shauri la kupinga mamlaka ya Waziri wa TAMISEMI kutunga kanuni za kuratibu, kusimamia nakuendesha uchaguzi wa Serikali za Mitaa nchini uliosomwa tarehe 09 Septemba, 2024 kwenye Mahakama Kuu kanda ya Dar es Salaam

Naibu Wakili Mkuu wa Serikali, Bi. Alice Mtulo (aliyesimama katikati) akiwa na kamati ya maandalizi baada ya kufungua mafunzo kwa wajumbe wa kamati ya Uadilifu ya Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali kuhusu utekelezaji wa Mkakati wa Taifa dhidi ya Rushwa Awamu ya Nne yaliyofanyika tarehe 21 Novemba, 2024 Kibaha, Pwani

Sehemu ya Waombaji wa nafasi za Ajira wakifanya Usaili kwa njia ya Kielekitroniki hivi karibuni. Tume ya Utumishi wa Mahakama ni Taasisi inayoendesha zoezi la upatikanaji wa Ajira za Watumishi wa Mahakama ya Tanzania kwa kutumia TEHAMA

Rais Mstaafu wa Awamu ya nne Mhe. Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete akipata maelezo kuhusu Kituo cha Huduma kwa Mteja cha Mahakama ya Tanzania wakati alipotembelea banda hilo lililopo kwenye Maadhimisho ya Wiki ya Sheria yanayofanyika kitaifa tarehe 25 Januari, 2025 kwenye Viwanja vya Nyerere Square jijini Dodoma

Jengo la Makao Makuu ya Mahakama ya Tanzania lililopo Dodoma

Jengo la Tume ya Utumishi wa Mahakama lililopo Dodoma

Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria wakikagua maendeleo ya Ujenzi wa Jengo la Mkoa wa Kimashtaka Temeke

Wizara ya Katiba na Sheria,
Mji wa Serikali Mtumba,
S.L.P 315 Dodoma
Tovuti: www.sheria.go.tz
Masijala: barua@sheria.go.tz,
Simu: +255262310021,
Nukushi: 255262321679
Barua pepe: km@sheria.go.tz